

[Maigaard.]

hvad er det for muligheder? Og jeg får ikke noget svar.

Jeg spørger igen: er dette ikke den sidste mulighed for at arbejde med sikkerhedsproblemerne, hvis vi får a-kraft? Hr. Wilhjelms har talt om andre muligheder. Må vi ikke få at vide, hvad det er for nogle? Eller er det mon bare demonstrationspolitik, der føres?

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges med 131 stemmer mod 9; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til undervisningsministeren af Gerda Møller (KF), Poul Schlüter (KF) og Stetter (KF):

„Vil ministeren tage skridt til, at Roskilde universitetscenter afvikles og lægges ind under Københavns universitet efter sommerferien?“

(Forespørgsel nr. XVI. Anmeldt 7/4 76. Fremme af foresp. vedt. 8/4 76).

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Forespørgsel til undervisningsministeren af Brixtofte (V), Brøndsted (V), Enggaard (V), John Haaber (V), Bertel Haarder (V), Brøndlund Nielsen (V) og Tove Nielsen (V):

„Hvilke oplysninger kan ministeren give om Roskilde universitetscenter, og hvilke planer har ministeren for bygningernes fremtidige anvendelse?“

(Forespørgsel nr. XVII. Anmeldt 7/4 76. Fremme af foresp. vedt. 8/4 76).

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg gør opmærksom på, at taletiden er 20 minutter for ordførere og 10 minutter for andre medlemmer.

Ordføreren for forespørgerne vedrørende forespørgsel nr. XVI, fru Gerda Møller, har ordet.

Gerda Møller (KF):

Det konservative folkeparti vedstår sit ansvar for oprettelsen af Roskilde universitetscenter, som vi hele tiden har gjort det, men når vi har været skeptiske over for forskellige forhold ved centeret, det være sig ansættelserne, undervisningsformerne, det faglige niveau og politiseringen derude, og når vi har stillet krav om ordnede forhold, så må man ikke glemme baggrunden for vor tilslutning til oprettelsen af centeret, nemlig at det skulle være en aflastning for Københavns universitet, og at der blev reelle muligheder for en mere alsidig og bedre uddannelse og effektiv studietilrettelæggelse samt en tilstrækkelig god kapacitetsudnyttelse. Ingen af disse forudsætninger kan siges at være blevet opfyldt, tværtimod er de blevet ændret undervejs, og det kan vi ikke have noget som helst ansvar for.

Vi har ikke stået alene med vor skepsis og kritik, så langtfra. Der er fra mange andre sider rettet meget alvorlig kritik mod centeret, ikke mindst fra adskillige af centerets lærere. Jeg minder om den meget skarpe kritik i foråret 1975 fra de to tidligere professorer ved centeret, socialdemokraterne hr. Erling Olsen og hr. Bent Rold Andersen. De sagde lige rent ud, at det videnskabelige niveau ved centeret er uantagelig lavt, og at der finder en entydig politisk ensretning sted.

Den megen kritik har da også ført til, at der alene under socialdemokratiske regeringer er gennemført tre alvorlige forsøg på at bringe forholdene i orden ved RUC. Første gang i 1973, anden gang i foråret 1975 og tredje gang i efteråret 1975. Alligevel må vi nu konstatere, at alle forsøg har været forgæves, og det skønt der sidste gang blev brugt så drastiske midler som at sætte centeret under administration, noget vist ganske enestående både herhjemme og i den vestlige verden.

Men Roskilde universitetscenter er stadig fuldt af problemer, og lige meget hvor håndfast ministeren efter egen mening tager fat på dem, så løses de ikke, uden at der straks opstår nye. Ministeren har da også selv under den sidste uro på centret erklæret både til pressen og i undervisningsudvalget, at hun jo ikke kan garantere os for, at der ikke vil opstå nye problemer. Det undrer ikke hverken mig eller mit parti. For som vi sag-

[Gerda Møller.]

de det i foråret 1975, er det da muligt, at alle formelle betingelser for nye retningslinjer ved undervisningen på Roskilde universitetscenter er opfyldt af det nedsatte reorganiseringssudvalg, som ministeren hævdede det, men vi har ingen garanti for, at de bliver efterlevet. Det kunne ministeren ikke give nogen garanti for, og det hænger sammen med den styrelseslov, vi har for vore højere uddannelsesinstitutioner. I hvert fald giver de erfaringer, vi hidtil har haft vedrørende Roskilde universitetscenter, ingen sikkerhed for, at bekendtgørelsens bestemmelser bliver fulgt.

Denne skepsis, som vi altså har haft over for de forskellige reorganiseringer, viste sig jo fuldt ud at være berettiget. Allerede i november samme år, altså efter reorganiseringforsøget i foråret, måtte undervisningsministeren erkende, at de foranstaltninger, der var aftalt med centret i foråret for at bringe forholdene i orden, ikke var ført ud i livet. Der var simpelt hen sket det, at studerende og enkelte lærere i studienavn m.v. havde hindret vedtagelsen af de nye regler. Så måtte man altså tage fat igen på at forsøge at bringe orden i forholdene dernede, og nu ledes centret så af et eksternt rektorat på 3 medlemmer, altså af hele 4 rektorer, hvor alle andre højere uddannelsesinstitutioner kan nøjes med én. Udgifterne til denne ordning beløber sig i hvert fald til 1 mill. kr. om året foreløbig i 3 år. Den forrige reorganisering i foråret 1975 var heller ikke gratis; da drejede det sig om betaling til de 12 udefra kommende medlemmer af de 3 reorganiseringssudvalg.

Hertil kommer, at der gennem lang tid og stadig væk står mange lokaler ledige på Roskilde universitetscenter. I august 1974 drejede det sig ifølge ministerens oplysninger til det politisk-økonomiske udvalg om 208 rum svarende til 5.205 m² netto, der ifølge ministerens oplysninger i et samråd med undervisningsudvalget stadig stod ledige i juni 1975, altså næsten et år efter.

På et spørgsmål fra mig i slutningen af oktober 1975 var dette antal faldet til 121 rum svarende til 2.870 m², bl.a. på grund af et ekstra årgangstrin studerende i det nævnte tidsrum, oplyste ministeren. Men når der så til gengæld samtidig er blevet afgivet

lærerstuderende til Zahles seminarium to gange og der har været en stærkt faldende tilgang til centret — tilgangen var i 1973 på 684 optagne, i 1974 på kun 394 og i 1975 på 397 — kan man i hvert fald sige, at de studerende ved Roskilde universitetscenter i forhold til deres elevtal har et lige så gunstigt lokaleforbrug, som de har et gunstigt lærerforbrug, hvad ministeren jo også har erklæret de har over for folketingets undervisningsudvalg.

I stedet for at blive et dynamisk eksperiment, som mange ønskede det skulle blive, så er Roskilde universitetscenter blevet et dyrt eksperiment, og tingene derude er stadig væk ikke i orden. Tiden må derfor være inde til nu, at folketinget erkender, at eksperimentet er slået fejl. Det er først og fremmest, fordi viljen blandt de uddannelsessøgende ved centret ikke har været tilstede i tilstrækkelig grad. Der har været tid nok til at få Roskilde universitetscenter til at fungere tilfredsstillende, hvis den nødvendige vilje havde været til stede.

Jeg synes ærlig talt, at både regering og folketing og nu sidst også de tre eksterne rektorer har vist så stor langmodighed — jeg mener, at rektorerne har vist for stor langmodighed — over for både eksperimenterne og de studerende, at det nærmer sig uansvarlig omgang med skatteydernes penge fortsat at ofre store beløb til eksperthi stand for at få centret, som jo har meget store udgifter i forvejen, rettet op.

Det er baggrunden for vort forslag til ministeren om at ophæve centeret som selvstændig enhed og lægge det ind under Københavns universitet. Derigennem opfyldes også noget af det, der faktisk var meningen med centeret, da man i 1970 traf beslutningen om at bygge det.

Det konservative folkeparti mener, at denne forespørgsel må ende med en afgørelse, og for at man allerede nu kan være klar over det konservative folkepartis stilling i denne sag, skal jeg slutte med at bebude, at vi senere i debatten agter at fremsætte et forslag til motiveret dagsorden, der går ud på, at vi opfordrer regeringen til snarest at påbegynde en afvikling af Roskilde universitetscenter som selvstændig undervisningsinstitution ved, at centeret lægges sammen med Københavns universitet, og at

[Gorda Møller.]

sikre, at de studerende kan færdiggøre deres studier enten ved Roskilde universitetscenter eller ved andre uddannelsesinstitutioner.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Ordføreren for forespørgerne vedrørende forespørgsel nr. XVII, hr. Brixtofte, har ordet.

Brixtofte (V):

For snart en måned siden besluttede venstres folketingsgruppe at rejse en forespørgsel til undervisningsministeren om, hvilke oplysninger ministeren kan give folketinget om Roskilde universitetscenter, og om, hvilke planer ministeren har for bygningernes fremtidige anvendelse. Baggrunden for forespørgslen var, at 4/5 af de andearsstuderende på Roskilde universitetscenter havde nægtet at gå til eksamen på de betingelser, som var bestemt af de tre eksterne rektorer. Desuden forurologede det venstres folketingsgruppe, at studerende som led i denne aktion på eksamenstilmeldingerne havde påtrykt en opfordring til at boykotte den forestående sommerekksamen. Det var, som de selv kaldte det, det første opgør imod den reorganisering, som folketinget havde besluttet. Ved disse aktioner er der skabt tvivl om værdien af en reorganisering under de nuværende rammer, og derfor har venstre ønsket en debat i folketinget om centerets fremtid.

Siden venstres folketingsgruppes beslutning om at rette forespørgslen til undervisningsministeren er der vist sket så meget, at ønsket om en forespørgselsdebat i dag forekommer endnu mere berettiget end for en måned siden.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Der er anmeldt to forespørgsler. I den ene — nr. XVI fra medlemmer af det konservative folkeparti — spørges, om jeg vil tage skridt til at afvikle Roskilde universitetscenter og lægge det ind under Københavns universitet efter sommerferien. Den anden forespørgsel — nr. XVII — er stillet af medlemmer af venstre, der anmoder mig om at give oplysninger om Roskilde universitetscenter og mine planer for bygningernes fremtidige anvendelse.

Som indledning til min besvarelse vil jeg

gerne give for det første en kort historisk redegørelse for centerets oprettelse og start, for det andet vil jeg komme ind på forløbet omkring reorganiseringen af centerets basisuddannelser, som indledtes for et år siden, for det tredje vil jeg specielt gøre rede for forløbet af sagen om overgangsordningen for eksamen for de studerende, der allerede var i gang på centeret, altså det problem, der i særlig grad har givet anledning til debat; og endelig vil jeg som det fjerde punkt give udtryk for min opfattelse af centerets fremtid, herunder en vurdering af de muligheder, der for mig at se foreligger.

Roskilde universitetscenter blev oprettet i medfør af lov nr. 263 af 4. juni 1970, hvor det i § 1, stk. 2, hedder, at „der oprettes snarest et universitetscenter ved Roskilde“. Ved samme lov blev der afsat et beløb på 25 mill. kr. til forberedende arbejder i forbindelse med centerets etablering. Midlerne til centerets etablering blev i øvrigt tilvejebragt gennem en række aktstykker og gennem de årlige finanslove.

Da den daværende VKR-regering efter lovens vedtagelse besluttede, at centeret skulle begynde sin virksomhed allerede pr. 1. september 1972, blev der levnet meget kort tid til den bygnings- og uddannelsesmæssige planlægning. Der blev nedsat et interimsstyre med professor Erling Olsen som rektor og med to fagkyndige fra Københavns universitet samt en administrationschef og en studenterrepræsentant. I samarbejde med planlægningsrådet for de højere uddannelser udarbejdede interimsstyret bistået af fagkyndige arbejdsgrupper forslag til de tre basisuddannelser, der etableredes pr. 1. september 1972, nemlig en samfundsvidenskabelig, en humanistisk og en naturvidenskabelig basisuddannelse. At der her ved arbejdedes under et stærkt tidspres, fremgår af, at ministeriets tilslutning til de endelige og flere gange omarbejdede forslag først forelå den 29. august 1972, og at bekendtgørelsen om basisuddannelserne først kom til at foreligge den 17. juni 1973, altså et år efter uddannelsernes start. Først i løbet af samme måned forelå der i øvrigt forslag til overbygningsuddannelser, som igen behandledes i en række arbejdsgrupper.

I løbet af de følgende år er der udstedt bekendtgørelser om følgende overbygningsuddannelser: gymnasie- og HF-læreruddan-

[Undervisningsministeren.]

nelse på kandidatniveau, forvaltningsuddannelser på kandidat- og mellemniveau og socionomuuddannelser på mellemniveau. Endvidere er en planlæggeruddannelse på kandidatniveau indledt, men endelig bekendtgørelse herom er endnu ikke udstedt. Centeret har stillet forslag om en række andre overbygningsuddannelser, men arbejdet hermed er indtil videre stillet i bero.

Med dette korte rids af det historiske forløb har jeg villet vise, at der lige fra starten er blevet arbejdet under et meget stærkt tidspres. Når dertil kommer, at der samtidig indledtes en række eksperimenter med hensyn til undervisningens indhold, metoder og organisation, er det vel ikke så mærkeligt, at alt ikke fra starten kunne ventes at gå glat og gnidningsløst. Formålet med oprettelsen af Roskilde universitetscenter var nemlig ikke alene at skaffe en aflastning for Københavns universitet, som var ved at vokse sig alt for stort, men også at gøre nye forsøg, der måske kunne vise vejen frem mod en opløsning af de former, hvori de traditionelle universitetsuddannelser efterhånden er stivnet. Forsøgene på RUC koncentrerede sig om følgende forhold:

Indførelse af 2-årige basisuddannelser som indledning til studierne og bl. a. med det formål, at det endelige studievalg blev udskudt længst muligt.

Indførelse af fælles tværfaglige elementer både i basisuddannelser og overbygningsuddannelser.

Indførelse af flere afgangstrin på overbygningsuddannelserne, dvs. det, jeg før kaldte kandidat- og mellemniveau.

Indførelse af en betydelig frihed for den enkelte studerende med hensyn til valg og kombination af de uddannelseselementer, hun eller han ville sammensætte sit studium af.

Indførelse af nye prøveformer, hvor en løbende såkaldt intern evaluering kom til at spille en betydelig rolle; og ikke mindst:

Indførelse af en undervisningsform, hvor arbejdet med problemorienterede projekter optog en betydelig del af undervisningstiden, mens egentlige kurser skulle afholdes og følges i det omfang, de følte nødvendige som støtte for projektarbejdet.

Endelig organiseredes undervisningen i såkaldte huse, der bl. a. danner rammen

om fælles temaer for projektarbejdet, og inden for disse temaer kunne den enkelte gruppe eller den enkelte studerende vælge sit projekt efter samråd med lærerne.

Disse nydannelser har vakt betydelig opsigt i universitetskredse både i ind- og udland. De har givet anledning til debat, og der har været megen uenighed om deres hensigtsmæssighed. Det er dog bemærkelsesværdigt, at en ekspertgruppe fra Europarådet, som besøgte centret sidst i 1974, afgav en meget rosende rapport om forsøget som det mest avancerede på universitetsuddannelsesområdet i Europa, selv om gruppen selvfølgelig ikke kunne udtale sig om forsøgets udfald. Gruppen var dog ikke alene rosende, men også kritisk, idet den bl. a. så en fare i det gruppepres, der blev øvet på de studerende, og som gjorde ideen om den enkelte students indflydelse på sit eget studium illusorisk.

Det er vel nok dette sidste forhold, der især har præget den offentlige debat om universitetscentret, foruden anklagerne om ensidige politiske udgangspunkter for temavalg, projektvalg og projektarbejde samt klagerne over RUC-studenternes politiske aktivitet uden for centret.

Men hertil kom, at der fra nogle læreres side, især i foråret 1975, blev rettet en stærk kritik mod det faglige niveau, som studenterne nåede frem til især i løbet af de to år på basisuddannelserne. Denne sidste kritik forekom mig så kvalificeret og overbevisende, at jeg fandt det nødvendigt at underkaste basisuddannelserne en nærmere analyse med henblik på en reorganisering.

Som det er tinget bekendt, nedsatte jeg da i marts 1975 tre sagkyndige udvalg — ét for hver af de tre basisuddannelser — til at rådgive mig med hensyn til reorganiseringen. I kommissoriet for udvalgene bad jeg dem give indstilling om basisuddannelsernes indhold, herunder en beskrivelse af de fagdiscipliner, der skal indgå i uddannelserne. Udvalgene skulle endvidere angive, hvilken del af indholdet der bør gives som kurser eller seminarer, idet jeg dog præciserede, at projektarbejdsformen skulle bibeholdes som hovedarbejdsform. Det var nemlig ikke min hensigt at røre ved de grundlæggende pædagogiske principper for eksperimentet, men blot at sikre, at de studerende efter endt uddannelse befandt sig på et sådant

[Undervisningsministeren.]

niveau, at de kunne sidestilles med færdiguddannede fra andre institutioner.

I kommissoriet præciserede jeg også, at der skulle indføres eksamen med deltagelse af censorer udefra efter hvert af de to basisår, og jeg gjorde det til en forudsætning, at forslag til projekter og eventuelle temaer skulle udarbejdes af lærerne.

Udvalgenes indstillinger forelå i løbet af juni 1975, og den 17. juli sendtes udkast til ny bekendtgørelse til høring på centret. Ved dette udkast frafaldt jeg et ønske fra flere partier om også at kræve en ændret eksamen med censorer for de studenter, der afsluttede basisuddannelsen i 1975. Jeg fastholdt derimod, at studerende, der afsluttede i 1976, skulle gå til eksamen, men dog efter krav, der var modificeret under hensyntagen til, at de i deres første studieår havde fulgt et andet studieforløb end det, der nu ville blive indført.

Jeg skal ikke gå meget i detaljer med hensyn til det videre forløb af reorganiseringen, men blot præcisere, at centret fra 17. juli 1975 har kendt de nye bestemmelser og samtidig fået at vide, at det i det videre studieplanlægningsarbejde, herunder i arbejdet med en modificeret eksamensordning, indtil videre skulle følge udkastet.

Efter en del forhandlinger med centret og internt i ministeriet blev den endelige bekendtgørelse underskrevet den 24. september 1975. Som bekendt viste det sig imidlertid, at de kollegiale organer på centret ikke var indstillet på i alle henseender at udarbejde de mere detaljerede studieordninger i overensstemmelse med bekendtgørelsen. Dette bragte mig i tvivl om de styrende kollegiale organers reelle muligheder for at gennemføre reorganiseringen, hvilket endelig førte til min fremsættelse af det lovforslag, der blev vedtaget den 10. december 1975, ifølge hvilket jeg blev bemyndiget til at fastsætte særlige bestemmelser om centrets styrelse.

Umiddelbart efter lovens vedtagelse udpegede jeg det eksterne rektorat. Dette rektorat „er centrets øverste besluttende myndighed og kan inden for rammerne af gældende love, bekendtgørelser og andre af ministeriet givne regler og pålæg træffe enhver beslutning vedrørende centret. Det... kan herunder i det omfang, det skønner det

nødvendigt, ændre beslutninger truffet af kollegiale organer.“

Med nedsættelsen af det eksterne rektorat var det — og er det stadig — mit håb, at RUC kan opretholdes, så de værdifulde uddannelseseksperimenter bliver ført videre, men under betryggende styrelsesmæssige forhold, med mere arbejdsro indadtil og udadtil for centret og med større sikkerhed for, at uddannelserne på centret efterhånden bliver rettet op, så at kandidaterne får en rimelig chance for senere beskæftigelse.

Jeg vil her gerne påpege, at det eksterne rektorat rent faktisk i løbet af de 3-4 måneder, det har virket, har udrettet en hel del: det har færdiggjort en ny studienævnsstruktur og har som led heri løst en række problemer om visse uddannelsers og de dertil knyttede læreres tilknytning til hovedområder, det har skabt faste regler for anvendelsen af deltidsbeskæftigede undervisere, det har rettet op på semesterplanlægningen for forårssemestret og er i gang med udformningen af rammerne for en rationel planlægning af hele centrets undervisningsaktivitet, og det står midt i overvejelser om oprettelse af institutter. Derimod nærede jeg ingen som helst illusioner om, at alt dette ville komme til at gå gnidningsløst og uden nye aktioner og konfrontationer af forskellig art.

Begivenhederne i det sidste par måneder har som bekendt drejet sig om den såkaldte eksamensovergangsordning, altså den ordning af eksamen, der skal gælde for de studerende, som har begyndt studierne før udstedelsen af den nye bekendtgørelse i september 1975.

Der er grund til fra begyndelsen af at understrege, at der her er tale om et meget begrænset problem. Det drejer sig denne gang ikke om det faglige niveau ved universitetscentret i almindelighed, det drejer sig ikke om reorganiseringen af basisuddannelserne som helhed — den skrider frem under det eksterne rektorat — sagen drejer sig om en engangsforeteelse, en overgangsordning.

Om den konkrete eksamensordning, der blev godkendt af ministeriet den 20. januar i år efter centrets indstilling af 19. januar, kan jeg for det første oplyse, at studerende, der har påbegyndt uddannelserne på centret før 1. september 1974, vil kunne afslutte uddannelserne efter den gamle bekendt-

[Undervisningsministeren.]

gørelse af juni 1973. Endvidere, at studerende, der har begyndt uddannelsen 1. september 1974, har adgang til at afslutte uddannelserne efter en særlig overgangsordning med mere lempelige bestemmelser; dette gælder altså også de nuværende andetårsstuderende.

Studerne har givet forskellige begrundelser for deres aktion: de har talt om det urimelige i, at de skulle afslutte deres basisuddannelse efter andre regler end dem, der gjaldt ved uddannelsens begyndelse, de har talt om de urimeligt strenge krav i overgangsordningen og ikke mindst om den sene fremkomst af overgangsordningen.

Hvad det første angår, er det rigtigt, at det har været sædvane, at studerende fik lejlighed til at afslutte deres studier efter den eksamensordning, der var gældende ved studiernes begyndelse, men der findes ingen bindende regler om dette, og folketingets ombudsmand har da også ved behandlingen af en klage fra studenterrådet på RUC i sin udtalelse af 22. marts 1976 konkluderet, at princippet om, at nye regler om studieordninger i almindelighed ikke bør have virkning for studerende, der er i studieforløb, alene har karakter af et vejledende princip og ikke indeholder en fast retlig grænse for undervisningsministerens bemyndigelse til i henhold til styrelseslovens § 2, stk. 3, at fastsætte regler om uddannelserne ved de højere uddannelsesinstitutioner.

Ministeriet har altså været bemyndiget til at fastsætte en eksamensordning, der også gælder for andetårsstuderende på RUC, og dette var som tidligere omtalt et led i det politiske forlig omkring reorganiseringen.

Hvad dernæst de urimeligt strenge bestemmelser angår, må jeg sige, at det forstår jeg simpelt hen ikke. Et væsentligt nyt punkt er, at de studerende skal gå op til eksamen med deltagelse af udefra kommende censorer i stedet for den tidligere interne evaluering, dvs. bedømmelse af lærere, der er på stedet. For den studerende, der gennem sit studium har kunnet opfylde kravene til basisuddannelserne, burde dette i hvert fald ikke i sig selv være noget afskrækkende.

Et andet krav i overgangsordningen er, at studerende på den samfundsvidenskabelige basisuddannelse skal have deltaget i to

grundkurser eller på anden måde have tilegnet sig indholdet af en litteratur, der normalt lægges til grund for to grundkurser, dvs. en litteratur svarende til ca. 2 x 500 sider. I fremtiden skal studenterne imidlertid stå til regnskab for 4 grundkurser valgt blandt 6 mulige samt 2 såkaldte redskabskurser, så man kan vist ikke sige, at overgangskravet er urimeligt efter 2 års studium, hvoraf 1 år skulle være foregået efter den nye bekendtgørelse. For de øvrige to basisuddannelsers vedkommende er der bogstavelig talt kun krav om, at de studerende skal aflevere attester for deltagelse i diverse undervisningsaktiviteter, som ikke afviger afgørende fra aktiviteterne efter hidtidige ordninger.

Om den sene vedtagelse af ordningen kan jeg oplyse følgende: som før nævnt blev centret allerede den 17. juli 1975 gjort bekendt med ministeriets udkast til ny bekendtgørelse for basisuddannelsen. Dette første udkast indeholdt bestemmelsen om indførelse af en overgangsordning, og i følgebrevet blev centret anmodet om at sende indstilling til overgangsordningens udformning inden 1. november.

Både centret og nogle studerende anmodede om, at bestemmelsen om en overgangsordning måtte udgå, men det blev afvist af ministeriet, især ved skrivelse af 21. oktober 1975 fra direktoratet for de videregående uddannelser til studenterrådet. I skrivelsen blev det præciseret, at der ved overgangsordningen skulle tages hensyn til, at de pågældende studerende havde fulgt andre studieordninger end de nye, og skrivelsen slutter: „Man går derfor ud fra, at arbejdet for de andetårsstuderende gennemføres sådan, at den nye bekendtgørelses krav opfyldes i det videst mulige omfang, og at dette kan lægges til grund ved udformningen af de modificerede krav ved eksamen i 1976.“

Efter modtagelsen af denne skrivelse klagede studenterrådet til ombudsmanden, der som før nævnt ikke anfægtede ministeriets ret til at udstede overgangsordninger. Studenterne har altså allerede i efterårssemesteret 1975 været vidende om, at der ville komme en modificeret overgangsordning.

Studiekontoret udsendte eksamensplan den 11. marts og tilmeldingsblanketter den 19. marts. Ubekendte personer fik fat i til-

[Undervisningsministeren.]

meldingsblanketterne og påførte dem en bagsidetekst med opfordring til eksamensboykot.

Tilmeldingsfristen, der var fastsat til den 5. april, udsættes af rektoratet til den 20. april. Den 9. april indkalder aktionsgruppen til drøftelse. Der forelægges ingen konkrete krav, blot en konstatering af, at man ikke ønskede at gå til eksamen efter overgangsordningen. Det eksterne rektorat opfordrer senere studenterne til at være konkrete.

Ved udløbet af den nye frist, den 20. april, forevises tilmeldingsblanketterne i underskrevet stand fra eksamenskontoret, hvorefter de deponeres i studenterrådets pengeboks, og der afleveres et 9 punkts krav til rektoratet. På dette grundlag føres der forhandlinger mellem rektoratet og studenterne, og resultatet udformes sammen med 2 studerende. Men det forkastes umiddelbart derefter af de øvrige studenterrepræsentanter. Der forhandles igen i ugen fra den 20.-26. april, men uden resultat, fordi studenterne ikke vil underkaste sig de indholdsmæssige eksamenskrav i overgangsordningen og i virkeligheden ikke ønsker at nå frem til et resultat. Dette resulterer da til slut i, at de 200 aktionerende studenter bortvises fra centret ved skrivelse udsendt den 27. april.

Det er blevet bestridt, at det eksterne rektorat havde hjemmel til at effektuere bortvisningen, relegationen, af de godt 200 studerende, bl.a. under henvisning til at de studerende jo efter bekendtgørelsen havde ret til at vente endnu $\frac{1}{2}$ år med at gå til eksamen. Men bekendtgørelsen har intet med bortvisningen at gøre, fordi bortvisningen var begrundet i en erklæret fælles eksamensboykot under henvisning til utilfredshed med de lovligt givne regler for overgangsordningen. Én ting er nemlig, at den enkelte studerende med sine individuelle bevæggrunde kan vente med at gå til eksamen til sidste frist, en helt anden ting er, at man i samlet trop nægter at gå til eksamen efter de givne regler som en protest mod reglerne.

Afslutningen på affæren omkring eksamensboykotten på Roskilde universitetscenter blev som bekendt lykkelig. De studerende accepterede i forgårs eksamensovergangsordningen, efter at de igen havde drøft-

et dens praktiske tilrettelæggelse med det eksterne rektorat. Bortvisningen kunne hæves, de studerende afleverede deres eksamenstilmeldinger.

Under forløbet mellem den 21. april og den 3. maj er det eksterne rektorat såvel som jeg skiftevis blevet bebrejdet for stor hårdhed og for stor eftergiveness over for de studerende. Der er derfor grund til at præcisere, at ledetråden i det eksterne rektorats handlinger har været, at bekendtgørelsens og eksamensovergangsordningens bestemmelser skulle overholdes, men at man i øvrigt var villig til på ethvert område at drøfte eksamensordningens administration. Jeg tror, at enhver, som sætter sig ind i de bestemmelser vedrørende eksamensovergangsordningens administration, som er kommet ud af drøftelserne mellem rektoratet og de studerende, vil komme til det resultat, at her er givet, hvad enhver fornuftig universitetsledelse ville give i en tilsvarende situation, hverken mere eller mindre; der er ikke slækket på de faglige krav.

Forklaringen på, at det kunne tage næsten 14 dage at enes med de studerende om en praktisk administrativ ordning, der ikke burde have kostet mere end 2-3 timers drøftelse, er ikke den, at rektoratet lod sig afpresse. Årsagen var den, at de studerende startede med en helt principiel protestholdning over for eksamensovergangsordningen og kun meget langsomt og trin for trin nærmede sig en accept af de givne regler.

For mig er det vigtigt at præcisere, at det gode resultat, man er nået frem til, først og fremmest er det eksterne rektorats fortjeneste. De har gang på gang over for utrolige studenterkrav fastholdt den saglige linje, men været parat til nye forhandlinger for at nå et resultat. Jeg synes, der er grund til stor tilfredshed med rektoratets holdning, dets handlemåde og i sidste omgang dets resultater.

Men uanset dette sidste forløb står det tilbage at besvare nogle spørgsmål i dagens forespørgsler.

Først ønsker jeg atter at bekræfte min holdning over for det pædagogiske eksperiment på RUC. Jeg finder det ikke alene interessant, værdifuldt og avanceret, men jeg ser også i det en mulighed for at få prikket hul på de stive undervisningsformer og uddannelsesordninger, der i stor udstrækning

[Undervisningsministeren.]

præger vore øvrige højere uddannelsesinstitutioner. Derfor vil det efter min mening være en ulykke, om eksperimentet nu skal ophøre og RUC lukkes eller afvikles.

På den anden side må det være helt klart, at eksperimentet ikke må være ensidigt domineret af en gruppe studerende og lærere med ekstreme politiske synspunkter og metoder. Uddannelsernes kvalitet må sikres, den enkelte studerende må sikres indflydelse på sit eget studium uden at være under pres fra andre studerende, og lærernes indflydelse på studieindhold og studieforløb må sikres. Det var dette, vi forsøgte at sikre gennem reorganiseringen.

Der er for mig at se i alt 5 muligheder for centerets fremtid. 1) Man kan skride til en total lukning af centeret og afhændelse af bygningerne til andet brug — til moteller, som fremskridtspartiet har foreslået. 2) Det kan som foreslået af de konservative afvikles og henlægges under Københavns universitet efter sommerferien. 3) Centeret kan afvikles over en periode. 4) Centeret kan måske også kun i en periode udtyndes, f. eks. ved en reduktion af studenterrindtaget og tilsvarende nedbringning af lærerstaben, samtidig med at den ledige bygningskapacitet permanent overdrages til anden udnyttelse inden for uddannelsessektoren. Endelig 5) at lade centeret fortsætte uforandret og vente med en endelig stillingtagen, indtil det er blevet klart, hvordan det udvikler sig under den nye styreform, som jo rent faktisk kun har haft mellem 3 og 4 måneders funktionstid før det nye stormløb på Roskilde universitetscenter.

Jeg behøver ikke at opholde mig længe ved den første mulighed. Den vil afskære muligheden for den tilsigtede aflastning af Københavns universitet, og i øvrigt vil det i en nedskæringsperiode, som ikke mindst rammer de videregående uddannelser, være uansvarligt at afskære sig fra de fornyelse, som allerede eksisterende bygninger giver.

Det andet punkt, om en overførelse til Københavns universitet, kræver for det første lovændring, og for det andet vil det næppe løse nogen problemer. Styrelsesmæssigt vil der blive tale om en meget kompliceret struktur, hvis Roskilde universitetscenter skulle fjernstyes gennem de kollegiale organer ved Københavns universitet og

gennem universitetets administration, som i forvejen er en meget stor og måske endog for stor enhed. En organisation, hvor RUC skulle betragtes som Københavns universitets eksperimentalcenter eller noget i den retning, ville rumme utallige muligheder for konflikter og heraf afledte kaotiske situationer, som slet ikke ville kunne håndteres uden beføjelser som dem, der er tillagt det eksterne rektorat ved Roskilde universitetscenter. Det ville efter min opfattelse være meget letsindigt at tro, at en henlæggelse under Københavns universitet vil løse problemerne; jeg vil snarere tro, at det ville optrappe dem.

På samme måde kan jeg ikke gå ind for et forslag om gradvis afvikling over en årrække. Det vil for det første kræve lovændring, dernæst vil det give anledning til utallige problemer i afviklingsperioden, samtidig med at vi skal løse problemet om en gradvis overførelse af frigjorte bygninger til anden anvendelse.

Den fjerde mulighed, nemlig muligheden af en midlertidig nedskæring af studenterrindtaget på Roskilde universitetscenter i en periode og samtidig overtagelse af de øvrige bygninger til andre uddannelsesformål, er vel en mulighed, som allerede blev nævnt i bemærkningerne til det lovforslag, der blev vedtaget i 1970; der var her tale om et københavnsk seminarium samt om erhvervsøkonomiske og erhvervsproglige handelshøjskoleuddannelser. I første omgang måtte man nok tænke sig, at de uddannelser, der flyttes til Roskilde universitetscenter, måtte være uafhængige af den tilbageblivende del af uddannelserne ved RUC; jeg minder her om mit forslag sidste år om at flytte statsseminariet på Emdrupborg til Roskilde universitetscenter.

Endelig er der den femte mulighed: en opretholdelse af centeret i dets nuværende form. Dette er selvfølgelig den rimeligste og også den rigtigste løsning, ikke mindst efter at de studerende nu har meldt sig til eksamen og den konflikt, der startede hele denne forespørgselsdebat, dermed er løst på bedste vis. En opretholdelse svarer også til socialdemokratiets holdning over for det uddannelsesmæssige eksperiment: vi finder det nødvendigt og vigtigt, at det foregår. Jeg synes også, at det eksterne rektorat må have en rimelig mulighed for at rette op dels

[Undervisningsministeren.]

på centerets styrelse, dels på uddannelserne. Der er kun gået godt 4 måneder efter etableringen af dette rektorat, og det var forudsat, at det kunne få lov at virke indtil revisionen af decemberloven i folketingssamlingen 1978-79, altså i tre år.

Et flertal i folketingset vedtog for 4 måneder siden denne ordning og skal vel ikke nu lade sig kyse af 200 studerendes eksamenvægning. Også i denne sag, der har kaldt på så mange følelser, må det være rimeligt at opfordre til, at folketingset bevarer sansen for proportioner: man nedlægger ikke et helt universitet, fordi 200 studerende starter med at proklamere, at de ikke vil gå til eksamen; hvilke perspektiver ville det ikke have for konflikter på andre universiteter! Selvfølgelig må vi i folketingset forlange, at gældende regler følges, her, at de studerende melder sig til eksamen, men så må vi også udvise den fornødne besindighed og ikke straffe i flæng. Vi, statsmagten, har jo rent faktisk demonstreret, at vi kunne klare denne situation. Ligeegyldigt hvad de studerende siger og søger at undskylde sig med, er det korte af det lange jo dog, at de har måttet melde sig til eksamen, har måttet følge gældende regler.

Min konklusion bliver altså, at det konservative forslag igen må afvises, og at centeret, da konflikten er løst, må fortsætte.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet til kl. 13.30.

Mødet udsat kl. 12.07.

Mødet genoptaget kl. 13.30.

Forhandlingen genoptages.

Gerda Møller (KF):

Det er åbenbart efterhånden blevet det normale, at folketingset hvert halve år skal bruge en hel dag til at debattere Roskilde universitetscenter, og at både undervisningsudvalg og ministeriets embedsmænd

skal belastes med en mængde arbejde, fordi de studerende ved centeret — eller i hvert fald den toneangivende del af dem — til stadighed overspiller deres rolle og slet ingen forståelse har haft eller har for det ansvar, der påhviler dem som følge af den store frihed, der er givet dem til at prøve noget nyt eller, som det hedder, til at eksperimentere.

Men det er en debat, der interesserer, det må man sige. Den foregår med en heftighed over hele landet. Desværre, mener jeg, med en tendens til — i hvert fald fra visse dele af pressen og fra sympatisørernes side — at vende tingene helt på hovedet, så de studerende, der nægtede at gå op til eksamen, er blevet til de rene forfulgte uskyldigheder.

Derfor synes jeg nok, det må være på sin plads ved denne lejlighed at gøre opmærksom på, at årsagen til hele miseren på RUC er, at flertallet i de styrende organer har interesseret sig mere for den fagligt politiske aktivitet end rimeligt er, hvorfor det er gået ud over det faglige niveau.

Allerede et halvt år før den første student satte sine ben på Roskilde universitetscenter i september 1972, var det klart, at noget var ved at gå skævt på centeret. Derfor ønskede vi gennem et spørgsmål til undervisningsministeren at få sikkerhed for, at de mange forsøg ved RUC ikke løb af sporet, men kunne udvikle sig til en undervisningsform, der giver studenterne anvendelige kundskaber, ligesom vi ville sikre os en fornuftig ansættelsesprocedure, fordi det allerede dengang af artikler i dagspressen fremgik, at man ansatte efter holdning og ikke efter kvalifikationer. Det var tydeligt, at Danske Studerendes Fællesråd havde fået en mægtig fod indenfor i centeret, hvor de besatte halvdelen af pladserne i studienævnene. Derved fik en socialistisk, marxistisk universitetsideologi stærkere vind i sejlene end rimeligt og forsvarligt er, og helt i uoverensstemmelse med det stærke krav til saglighed i forskning og undervisning, som næres af flertallet i den danske befolkning.

Ingen kan have noget at indvende imod, at de politiske ideologidannelser gøres til genstand for studium og undervisning på et universitet eller en anden uddannelsesinstitution, men de kan aldrig være forudsætninger for arbejdet dér. Akademisk forskning og undervisning må hvile på absolut frihed,

[Gerda Møller.]

og frihed trives ikke i et lukket ideologisk system.

Derfor ønsker vi også universiteternes styrelseslov ændret, så den ansættende myndighed fratages studienævnene, og har også fremsat forslag til folketingsbeslutning herom sammen med tre andre af folketingets partier.

Vi kan da kun beklage, at forholdene bl. a. på RUC er blevet af en sådan karakter, at vi har måttet se os nødsaget til at fremsætte dette forslag, for det kommer jo også til at berøre de studerende ved de institutioner, hvor forholdene er i orden, hvis det vedtages, men det er nu engang vor opfattelse, at uddannelsesinstitutionerne tilhører samfundet og ikke de forskellige pressionsgrupper, og vi kommer ikke uden om, at det er den nuværende styrelseslov og først og fremmest studienævnenes beføjelser som ansættende myndighed, der har ført til den sænkning af det faglige niveau og den ensidighed i undervisningen, som man må erkende har fundet sted ved RUC.

Jeg skal slet ikke ved denne lejlighed komme ind på alle de initiativer, det konservative folkeparti har taget i forsøg på at holde RUC på sporet, heller ikke på at gentage årsagerne til vor fortsatte mistillid til centeret. Men ingen kan fortænke os i, at vi heller ikke havde tiltro til ministerens sidste drastiske indgreb, så længe man inden for de toneangivende studenter erklærede stadig at ville beskæftige sig med, hvordan man kunne komme videre først og fremmest på deres præmisser, ikke ud fra de intentioner, som ministeren havde.

Den sidste tids episoder har jo vist, at det er lykkedes for dem. Europarådets styringsgruppe for livslang uddannelse, som ministeren også omtalte, har åbenbart helt ret i deres vurdering af de studerende ved Roskilde universitetscenter, at de præges af en farlig totalitær holdning, og at der er fare for, at magten bliver monopoliseret af specialister i medindflydelse, der måske har motiver, som ligger fjernt fra institutionens normale mål.

Ministeren nævner i sin tale, at det vel nok er dette forhold, der især har præget den offentlige debat om universitetscenteret. Deri har ministeren så ganske ret. Størstedelen af den danske befolkning tager

nemlig afstand fra disse militante unge, der mener, at universiteterne er deres, og at undervisningen dér skal ske på deres betingelser, men ikke for deres penge. De ser stort på, at det er andre — andre, der aldrig har fået eller får disse unges chancer — der gennem deres daglige slid og slæb på de forskellige arbejdspladser skal betale. Men så forlanger de også, disse andre mennesker, at undervisningen må ligge på et forsvarligt niveau, og at de studerende må rette sig efter de regler, der nu engang er. Det er helt frivilligt for dem at søge en videregående uddannelse, men går de ind i en sådan, så må resultatet af den også ligge på et sådant niveau, at den kan bruges ude i samfundet.

Når befolkningen især har mistillid til de studerende ved RUC og dermed til centeret, ja, så hænger det først og fremmest sammen med, at de ingen tillid har til, at nok så mange skrappe foranstaltninger kan få rettet centeret op, så længe der til stadighed derude befinder sig en stærk fløj blandt lærere og studenter, der bevidst arbejder på en direkte politisering af RUC, mens de såkaldt højreorienterede lærere modarbejdes af de andre læreres flertal. Det sidste bevis herfor har vi jo fra dagbladet Aktuelt, hvor for nylig en professor fra RUC tog bladet fra munden netop om hele dette problem, men han gjorde det anonymt, fordi han simpelt hen ikke turde risikere de følger, der kunne blive iværksat mod ham fra den militante gruppe ved centeret.

Når man i radioen i går morges og i dagspressen har hørt studentrepræsentanten for dem, der vægrede sig ved at gå til eksamen, udtale, at de har vundet en stor sejr, og nu kan de fortsætte kampen med at mobilisere de studerende landet over til kamp mod det bestående samfund, så er det da klart, at borgerne stadig og berettiget må være i tvivl om, at RUC nogen sinde bliver en uddannelsesinstitution på samfundets præmisser.

Til trods for at det er de studerende selv, der er årsag til, at det har været nødvendigt for undervisningsministeren at fastsætte nye regler om afslutning af basisuddannelserne ved centeret, så har vi nu været vidner til, at over 200 studerende ved centeret har nægtet at gå op til eksamen efter disse regler, også selv om der gennem en særordning ved eksamen blev taget hensyn til den del af

[Gerda Møller.]

studieforløbet, der lå forud for det tidspunkt, da de studerende kunne indrette sig efter de nye regler.

Derimod har de stillet en række krav, som enten var klart stridende mod gældende bestemmelser, eller som ville have berøvet eksamen enhver troværdighed. Efter min mening har det eksterne rektorat strakt sig meget langt, også for langt. Og deres langmodighed er da også gang på gang blevet gjort til skamme af de studerende, som så tydeligt reagerede over for alle tilbud på en sådan måde, at det var klart for enhver, at deres eneste ønske var konfrontationen.

At denne situation måtte ende med en bortvisning, var det eneste rigtige i situationen, og man kan kun dybt beklage, at denne handling har ført til boykot af eksamen fra andre studerende både inden for og uden for RUC. Jeg er helt enig med statsministerens advarsel til RUC og andre studerende, som kom til udtryk i hans 1. maj-tale i bemærkningerne om, at de mange under uddannelse — jeg ved nu ikke, hvor mange det er — der siger, at de vil solidarisere sig med arbejderne, vælger en helt forkert fremgangsmåde, hvis de da har ædle hensigter. De og vi, siger statsministeren, lever ikke i et land på revolutionens rand, og det har han da så evig ret i. Men jeg vil gerne tilføje, at vi lever i et land, hvor der desværre stadig graves dybere og dybere grøfter af venstrefløjens, som sår evindelig mistillid og misundelse og kynisk udnytter alle psykologiske kampmidler med største omhu, medens det store tavse flertal godt kan se, at der er noget, der er galt, men desværre ikke er i stand til at tage kampen op på lige fod, fordi de ikke kan formulere et fælles grundlag for den dialog, der skal og må tages op med venstrefløjens. Eller som Europarådsgruppen også sagde det i sin rapport: at mangelen på moderate magtfaktorer truer med at tillade en særlig form for terrorisme, der risikerer at ødelægge de oprindelige ideer bag projektet. Det er så sandelig på høje tid, at alle ikke-socialister bliver gjort politisk bevidste, og hvis situationen omkring RUC kan medvirke til det, så har centeret dog ikke bestået forgæves.

Ministerens siger i sin tale her i dag, at midlerne til centerets etablering i øvrigt blev tilvejebragt gennem en lang række akt-

stykker og gennem de årlige finanslove. Ja, og mon ikke vi her skal finde årsagen til, at det er gået så skævt på RUC, som det er, nemlig at loven af 4. juni 1970 om Københavns universitets placering og uddannelsescentre ikke blev fulgt op med fremsættelse af lovforslag om de økonomiske rammer for RUCs opbygning, hvorfor det alene har været finansudvalget, der har vedtaget bevillingerne, som det øvrige folketing, herunder undervisningsudvalget, har måttet tiltræde. Derfor blev folketinget heller aldrig spurgt, hverken om basisuddannelsens udformning, om, hvad der skulle bygges oven på, eller om, hvad uddannelserne skulle bruges til. Undervisningsudvalget blev holdt løbende orienteret, men den planlægning, der er foregået, er sket gennem andre instanser som planlægningsrådet for de højere uddannelser, RUCs ledelse og undervisningsministeriet med praktisk bistand fra ministeriets embedsmænd. Dette er baggrunden for, at folketinget ikke har haft styr på alle de eksperimenter, der kører og har kørt oven i hinanden. Heller ikke planerne for overbygningsuddannelserne ved centeret har man følt sig foranlediget til at drøfte med folketinget; de blev drøftet med andre organer.

Både i folketinget og i det konservative folkeparti har der været stor interesse for at få trindelt undervisning med kompetencegivende afslutninger efter kortere eller længere åremål. Derfor har begrebet basisuddannelser mødt stor velvilje, men denne velvilje er i høj grad blevet misbrugt til at indføre nye undervisningsformer, nye prøveformer osv. uden lovmæssig baggrund. Vi er ikke modstandere af eksperimenter og traditionelle arbejdsmetoder, men vi er modstandere af, at det ikke er kontrollerede eksperimenter, og at de ikke ligger på et tilstrækkelig højt niveau, men har været præget af en vis ideologisk ensidighed.

Når ministeren siger, at Roskilde universitet ikke alene skulle være en aflastning for Københavns universitet, men at der også skulle benyttes specielle arbejdsformer, så har jeg da lyst til bare at nævne et par citater fra behandlingen, hvor bl. a. hr. Haunstrup Clemmensen, vores ordfører, sagde: vi går ind for RUC som aflastning for Københavns universitet. Fru Grethe Philip siger: vi har brug for en hurtig aflastning af det

[Gerda Møller.]

betrængte Københavns universitet. Morten Lange siger, at han er sikker på, at Roskilde universitetscenter er den bedste aflastningsmulighed for Københavns universitet, og den daværende undervisningsminister siger: det vigtigste og væsentligste er, at man finder en aflastningsmulighed for Københavns universitet. Men socialdemokratiet havde jo en mindretalsindstilling i betænkningen, der siger, at de ønsker nedsat en arbejdsgruppe med opgaven at komme med indstilling om de sjællandske centres placering; de ønsker herigennem at sikre, at det bliver et selvstændigt, egentligt uddannelsescenter omfattende såvel højere som mellemuddannelser, og de undlod i øvrigt at stemme for RUC. De ønskede det altså selvstændigt, men flertallet ønskede det som en aflastning.

Når man hører hele undervisningsministerens redegørelse for hændelsesforløbet vedrørende boykotten af eksamen, så har jeg meget svært ved at se, at afslutningen på affæren er blevet så lykkelig, som ministeren mener den er blevet. Jeg mener, at udgangen tværtimod står helt i modsætning til, hvad man har kunnet forvente, og jeg er helt uenig med ministeren i, at det resultat, man her er kommet til, er, hvad enhver universitetsledelse ville komme til i en tilsvarende situation, hverken mere eller mindre. Der er ikke slækket på de faglige krav, siger ministeren. Ja men hvad er så grunden til studenternes efter deres mening så store sejr? Mon ikke det er den, at de ved dygtig forhalingstaktik og propagandaarbejde ude i landet og ved de andre uddannelsesinstitutioner har svækket den minister, der i begyndelsen stod så fast på sine krav, men som i sidste omgang ender med at sende dem et lykønskningstelegram på et helt utidigt tidspunkt, nemlig hvor de studerende endnu ikke havde indsendt deres eksamensansøgning, som ellers havde været den første betingelse for forhandling.

Jeg er også enig med hr. Brixtofte fra venstre, når han til Berlingske Tidende efter vort samråd med undervisningsministeren om RUC siger, at vi simpelt hen ikke kan forsvare at sluse flere studenter ind til de uvisse forhold på RUC, og at venstre derfor står fast på, at der ikke må optages flere årgange på RUC. Vi er også enige i de fire

hovedpunkter, han opridser, nemlig 1) der gennemføres fuldt stop for optagelse af nye årgange på RUC, 2) der sikres rimelige muligheder for, at de ca. 1.000 studenter på centeret kan færdiggøre deres studier, og om det skal ske på centeret eller andetsteds, afgøres efter nærmere forhandling, 3) lærerne og andet personale frigøres fra centeret, 4) lokalerne på centeret sikres for uddannelsesformål; et hurtigt arbejdende udvalg skal give forslag herom.

Jeg vil gerne sige til ministeren, at jeg finder hendes bemærkninger til de forskellige løsningsforslag, når det gælder vort forslag især, helt uacceptable. For det første er det alt sammen påstande — og det gælder alle punkterne — der er ingen argumentation, det er bare noget, ministeren tror. At det skulle kræve en lovændring at overføre RUC til Københavns universitet, det kan da ingen lade sig afskrække af. Men at det styrelsesmæssigt skulle blive så kompliceret at fjernstyre RUC gennem de kollegiale organer, det er for os helt uforståeligt, når man stadig væk må tage i betragtning, hvad der var baggrunden for oprettelsen af RUC, nemlig at det skulle være en aflastning for Københavns universitet. Det må man jo have taget med i sine betragtninger dengang, hvor besværligt eller vanskeligt det kunne være.

Jeg vil gerne gå tilbage til hr. Brixtoftes udtalelser, de fire punkter, og sige, at de er jo næsten helt i overensstemmelse med det dagsordensforslag, som jeg bebudede i min begrundelse for vores forespørgsel i dag. Vi kan da kun være tilfredse med, at venstre nu også er kommet til samme standpunkt vedrørende Roskilde universitetscenter, som det konservative folkeparti længe har haft.

Jeg skal slutte dette mit indlæg med at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Folketinget opfordrer regeringen til snarest at påbegynde en afvikling af RUC som selvstændig undervisningsinstitution ved, at centeret lægges sammen med Københavns universitet, og at sikre, at de studerende kan færdiggøre deres studium ved RUC eller ved andre uddannelsesinstitutioner, og går hermed over til næste sag på dagsordenen.“

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Brixtofte (V):

Debatten i dag om Roskilde universitetscenter drejer sig i korthed om, hvorvidt der i folketinget er den fornødne tillid til, at rammerne på Roskilde universitetscenter er betryggende for den undervisning og de uddannelser, der foregår på centeret. Derfor vil jeg indledningsvis slå fast, at debatten i dag ikke drejer sig om, hvorvidt der skal være nytænkning inden for de højere uddannelser eller ikke. Det kan der for venstre slet ikke være nogen tvivl om; der skal selvfølgelig finde nytænkning sted inden for undervisningssektoren, og der skal selvfølgelig i et moderne liberalt samfund være plads for at gå nye veje. Hvis det ikke sker, er der nemlig risiko for, at vi i en verden med hastige forandringer står tilbage med et forældet uddannelsessystem. Debatten i dag er således ikke en debat for eller imod basisuddannelser eller for eller imod projektorienteret undervisning. Begge dele anser venstre for værende naturlige dele af en nytænkning inden for undervisningspolitikken. Og netop derfor var venstre med til at oprette Roskilde universitetscenter, og det ansvar vedkender vi os.

Debatten i dag er en debat om, hvorvidt det, der i den seneste tid er sket på Roskilde universitetscenter, giver folketinget den fornødne tillid til centeret, således at man bare kan sige, at nu skal det hele fortsætte som hidtil, således som undervisningsministeren lægger op til.

I den forbindelse må man gøre sig klart, at nytænkningens værste fjende er, når nytænkning ikke foregår under betryggende vilkår. Med andre ord: hvis f. eks. basisuddannelse og projektorienteret undervisning foregår på et sådant faglig lavt niveau, at der med rette kan rettes kritik fra sagkyndige, vil der kunne opstå en sådan modstand mod disse tanker i befolkningen, at disse tanker umuliggøres også andre steder under andre og mere betryggende rammer.

Endvidere må det huskes, at folketinget påtager sig et meget stort ansvar ved at lade nye unge mennesker gå i gang med uddannelser, hvis man ikke har tillid til, at

rammerne omkring disse uddannelser er betryggende. Det er derfor et udgangspunkt for venstre, at vi både har et ansvar over for nytænkningens trivsel i Danmark og for de mange unge mennesker, der sendes ind i den eksperimenterende undervisning. Det er dette tunge ansvar, der danner baggrunden for venstres overvejelser omkring Roskilde universitetscenters fremtid.

En vurdering af, hvorvidt forholdene på Roskilde universitetscenter er betryggende, kan ikke foretages, uden at forhistorien ridses op. For mere end et år siden blev der offentliggjort bl. a. to vægtige og fyldige rapporter om forholdene på Roskilde universitetscenter. Disse to rapporter var forfattet af henholdsvis professor Erling Olsen og professor Bent Rold Andersen. Senere kom der udtalelser fra andre professorer og sagkyndige, hvis vurdering gik i samme retning. Det blev i alle disse rapporter og udtalelser klart dokumenteret, at Roskilde universitetscenter langtfra fungerede efter hensigten. Professor Bent Rold Andersen giver i sin rapport en beskrivelse af forholdene, der meget klart fortæller om situationen. Han skrev således om sine forventninger til Roskilde universitetscenter:

„Mit stillingskift dengang var motiveret af de perspektiver, jeg mente at se for RUC. Mit arbejde i socialforskningsinstituttet havde således overbevist mig om, at viden- skab og forskning kunne anvendes til styring af samfundsudviklingen, og oplægget for RUC, med dets vægt på tværfaglighed, samfundskontakt og problemorientering, gav løfter om et godt miljø for sådan forskning. Også på det pædagogiske område var jeg forhåbningsfuld. Ti års undervisningsvirksomhed ved Københavns universitet havde overbevist mig om gruppearbejds, studiekredsens og problemorienteringens meget betydelige fordele. Der var grund til at vente sig meget af de pædagogiske eksperimenter, som RUC syntes at give mulighed for.“

Men professor Bent Rold Andersen fortæller i sin rapport om de praktiske erfaringer fra sit arbejde ved Roskilde universitetscenter:

„I februar 1975 fremsendte jeg til centerets ledelse en ansøgning om orlov. Det skete for at tiltræde en anden stilling. Det er mit håb ikke at vende tilbage til RUC,

[Briztofto.]

medmindre der da i løbet af kort tid sker så omfattende ændringer, at det på forhånd forekommer ganske usandsynligt.

Grunden til, at jeg nu søger bort, er at RUC, inden for det samfundsvidenskabelige hovedområde, har udviklet sig stik modsat mine forventninger. Det er blevet domineret af politiske grupper, hvis aktiviteter har skabt utryghed på og om centeret, og som næsten har isoleret det fra andre samfunds-kontakter end dem, der er i overensstemmelse med de nævnte gruppers politiske mål. De pædagogiske eksperimenter er blevet kompromitteret af en politisk og videnskabssteoretisk dogmatisme, der i selve sit væsen er i modsætning til RUCs oprindelige pædagogiske grundtanker. Den livlige og frugtbare videnskabelige debat kom aldrig op at stå. Den blev kvælt af en marxistisk meningssterror, der bygger på etikettering af andre opfattelser som „borgerlige“, „reaktionære“, „atomistiske“, — hvad det end betyder — „fordrejende“ etc. . . .

I dette klima er der heller ikke håb om at skabe rammer om en fornyelse af de sociale uddannelser. De overbygninger, der i efteråret 1974 blev iværksat inden for socionomområdet og forvaltningsområdet, har fået så dårlige vilkår på centeret, at det efter min opfattelse er mere end tvivlsomt, om de studerende vil tilegne sig det forndne minimum af erhvervs kvalifikationer. Jeg nærer stærk frygt for, at de første årgange studerende vil blive offerlam for det politiske misbrug af centeret, inden der skrides ind.“

Professor Bent Rold Andersen konkluderede dengang:

„Jeg må sikkert påtage mig et medansvar for udviklingen. I håbet om, at de konstruktive kræfter på stedet skulle vise sig stærke nok til at vende kursen, er jeg blevet på stedet, ligesom jeg et par gange udadtil har forsvaret RUC. Jeg har påtaget mig en rolle som skjold. Den burde jeg nok have opgivet for længe siden.

Jeg ønsker ikke længere at blive opfattet som skjold eller garant for de aktiviteter, der foregår på RUC. Også heri ligger et motiv for at trække mig ud.“

Jeg har gjort meget ud af denne rapport fra den nuværende formand for det økonomiske råd, professor Bent Rold Andersen, fordi jeg ønsker at slå fast, at en vurdering af

undervisningens lødighed på Roskilde universitetscenter ikke hverken er løse rygter eller ondsindet sladder, men er en veldokumenteret beskrivelse fra mennesker, hvis videnskabelige indsigt er betydelig. Det var heller ikke mindst rapporterne fra Bent Rold Andersen og Erling Olsen, der fik venstre til allerede i foråret 1975 at anbefale undervisningsministeren en kraftig indgriben i udviklingen. Ikke mindst på venstres opfordring blev der derfor allerede i foråret 1975 iværksat et baggrundsarbejde for en reorganisering. Tre reorganiseringsudvalg blev nedsat, og i juli måned kom de tre betænkninger. Allerede på det tidspunkt blev det endnu en gang konstateret, at en reorganisering blev aktivt modarbejdet på centeret. Udvalget vedrørende den samfundsvidenskabelige basisuddannelse kunne således ikke opnå adgang til de relevante projektrapporter, hvilket udvalget stærkt beklagede, for det modsatte de studerende sig nemlig.

Under den videre reorganisering fortsatte centeret med at modarbejde og forsinke reorganiseringen. Igennem hele sommeren 1975 foregår der udveksling af synspunkter, breve osv. mellem centeret og undervisningsministeriet, der klart beviser, at der ikke på centeret var vilje til at samarbejde på folketingets forudsætninger. Det afgørende problem på det tidspunkt var, at så længe styrelsesloven gjaldt for Roskilde universitetscenter, så længe ville centeret formelt have mange muligheder for at modarbejde reorganiseringen.

Men det, som man trods alt ikke kunne gøre, var direkte at gå imod de bekendtgørelser, som undervisningsministeriet udfærdigede. Og da det viste sig i slutningen af oktober måned, at de formelle krav til studieordninger, 2-års-rammer og semesterplaner ikke var i orden i forhold til den nye bekendtgørelse om basisuddannelsen, kommer også undervisningsministeren på det tidspunkt endelig til den konklusion, at centeret må sættes under administration.

Baggrunden for, at centeret er sat under administration, og at de styrende organer på Roskilde universitetscenter er blevet frataget deres kompetence, er således, at centerets organer klart modarbejdede den reorganisering af centeret, hvis formål det var at hæve uddannelsernes faglige niveau i for-

[Brixtofte.]

hold til det niveau, som de førnævnte rapporter beskriver. Med andre ord: når centeret blev sat under administration, skyldtes det, at centerets organer ikke var sig deres ansvar bevidst og ikke ønskede at gennemføre den reorganisering, der var besluttet i folketinget.

Under debatten om ministerens forslag om at sætte centeret under administration lagde venstre stærk vægt på, at de tre eksterne rektorer fik så stærke beføjelser, at man ikke behøvede at opnå tilslutning gennem vedtagelser, hverken blandt de studerende eller blandt lærerne på centeret. Med andre ord lagde venstre stærk vægt på, at de tre eksterne rektorer fik den fornødne magt, og at de både kunne og ville bruge den.

Det er bl. a. på disse punkter, man nu må sige, at der er grund til at nære berettiget frygt omkring reorganiseringen. De studerende har gennem deres aktioner bevist, hvilke slags midler man vil tage i brug, når man ikke længere har 50 pct. af studienævnspladserne til at modarbejde besluttende myndigheder. De anvendte midler må venstre stærkt tage afstand fra, idet venstre er imod, at grupper gennem selvtægt forsøger at tilkæmpe sig rettigheder, som andre mennesker ikke har. De studerende nægtede jo ganske enkelt at gå op til eksamen på de tre eksterne rektorerens betingelser. Siden er der fulgt en række begivenheder, som igennem en hel måned har lammet undervisningsvirksomheden på centeret, og man må altså konstatere, at det er den slags midler, der nu indgår i de studerendes modarbejdning af reorganiseringen.

Der har også været et intermezzo mellem undervisningsministeren og de studerende, hvorefter de studerende to gange er blevet bortvist og alligevel ikke er blevet bortvist til slut. Selv om venstre ikke vil blande sig i, hvordan de eksterne rektorer eller ministeren i den anledning har teet sig, så må man sige, at der i venstre er en forbavsel over den vaklende og svingende holdning, der her har været tale om.

Endelig må man nu konstatere, at selv om de studerende går til eksamen, er det ifølge det, de studerende selv siger, på betingelser, som de kan acceptere, og af det, man kan læse i aviserne, fremgår det klart, at de

studerende har fået næsten alle deres krav igennem.

Ministeren kom heller ikke i sin redegørelse ind på dette punkt, og jeg vil derfor stille ministeren følgende spørgsmål: hvad var det egentlig, der gjorde, at de studerende oprindelig ikke kunne gå med til eksamen? Og hvad er indholdet af det forlig, man nu har opnået? Ministeren har ikke på noget punkt i sin redegørelse gjort klart, hvad der konkret er tale om.

De seneste begivenheder har ikke i venstre øget tilliden til, at rammerne omkring undervisning på Roskilde universitetscenter er betryggende. Det er derfor naturligt, at venstre er gået ind i alvorlige overvejelser omkring universitetets fremtid, og det er på denne baggrund, at venstre ikke kan tage et ansvar for, at der optages nye studerende til de igangværende uddannelser under de igangværende forhold. Man må sige, at ministeren har valgt at tage et ansvar for det. Jeg synes ikke, ministerens beslutning hviler på et særlig betryggende grundlag. For venstre må det være klart, at med den viden, vi nu har, vil det være uansvarligt over for 400-500 nye unge mennesker at lade dem gå ind til nogle uddannelser, hvor der i den grad kan sættes spørgsmålstegn ved, hvorvidt forholdene er ansvarlige.

Men det er også klart, at en fremtidig ordning af centeret må hvile på den forudsætning, at de, der er i systemet, og som er gået i gang med deres uddannelse, må færdiggøre deres uddannelse. Det er også klart, at man må have de administrative forhold bragt i orden, og derfor er det vores opfattelse, at Københavns universitet må overtage alle lokaler og al undervisning, og at de på den ene side både skal administrere færdiggørelsen af de hidtidige uddannelser og samtidig skal beslutte, hvad de øvrige lokaler skal anvendes til.

Derfor vil jeg på kristeligt folkepartis vegne, på centrum-demokraternes vegne og på venstres vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Idet folketinget beklager, at forholdene på Roskilde universitetscenter er så utilfredsstillende, at de oprindelige positive hensigter med undervisningen og uddannelserne på centeret ikke kan virkeliggøres, og idet folketinget er af den opfattelse, at for-

[Brixtofte.]

holdene på Roskilde universitetscenter vil forringe mulighederne for nytænkning inden for den højere uddannelse,

pålægger folketingset undervisningsministeren at tage de nødvendige skridt med henblik på,

at der ikke optages nye studerende til de igangværende uddannelser på Roskilde universitetscenter i det kommende studieår,

at der gives de studerende, der i dag er på centeret, adgang til at færdiggøre deres uddannelser eller til at få deres hidtidige studieresultater godskrevet ved overgang til anden højere undervisning,

at administrationen af uddannelse og lokaler på Roskilde universitetscenter lægges ind under Københavns universitet fra og med det førstkommende studieår, således at der kan ske den fornødne samordning og den ønskede aflastning af Københavns universitet, og går dermed over til den næste sag på dagsordenen.“

Anden næstformand (*Nathalie Lind*):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Også dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Jens Kristian Hansen (S):

Nu har de to ordførere for forespørgerne jo vist vejen ved dagsordenerne og har udløst spændingen, som de talte om i deres første indlæg.

Jeg vil gerne starte med at takke undervisningsministeren for den klare redegørelse, ministeren har givet som svar på disse forespørgsler.

Vi kan i den socialdemokratiske folketingsgruppe tiltræde ministerens redegørelse, og samtidig skal jeg oplyse, at vi kan tiltræde de handlinger, ministeren har foretaget omkring RUC — lige siden reorganiseringen startede i foråret 1975 og frem til dato.

Ved vedtagelse af loven om Roskilde universitetscenter sidste efterår — den lov, der satte RUC under administration ved etablering af det eksterne rektorat — havde vi et begrundet håb om, at der nu ville blive den fornødne ro om centeret og derved mulighed for, at det eksterne rektorat sammen

med centerets øvrige personale kunne fuldføre den reorganisering, der blev igangsat i foråret 1975. Begrundelsen for vort håb var for det første, at et flertal i folketingset gik ind for denne ordning, og for det andet at de studerende kunne indse det fornuftige i denne reorganisering, der var igangsat.

Det kan derfor undre, at partiet venstre, der jo stemte for loven om at sætte RUC under administration, nu stiller en forespørgsel af en sådan ordlyd, som hr. Brixtoftes forespørgsel har. Jeg vil gerne med formandens tilladelse citere, hvad hr. Brixtofte sagde den 12. november 1975 under første behandling af forslag til lov om Roskilde universitetscenter (Folketingets Forhandlinger sp. 1545):

„I et moderne, liberalt samfund er det vigtigt, at der er plads for nye veje i undervisningspolitikken, og i et moderne, liberalt samfund kan det heller ikke være rigtigt, at folketingset hen over hovederne på de fagligt kvalificerede på universiteterne skal bestemme alle detaljer om undervisningens indhold og bestemmelser. Derfor er det et generelt og rigtigt princip i Danmark, at vi har et selvstyre for universiteterne og de højere læreanstalter, der åbner muligheder for nye tanker, nye metoder og i det hele taget åbner muligheder for menneskelig udvikling.“

Jeg vil også gerne med formandens tilladelse citere, hvad hr. Brixtofte sagde til slut under andenbehandlingen af samme lovforslag den 28. november 1975 (Folketingets Forhandlinger sp. 2341):

„Jeg kan nævne, at venstre vil stemme mod de to af fremskridtspartiet stillede ændringsforslag, idet venstre mener, det er principielt forkert at sammenblande den lovgivende magt og den udøvende magt.“

Nu kommer så samme hr. Brixtofte den 7. april 1976, mindre end 4 måneder efter etableringen af det eksterne rektorat, med en forespørgsel angående RUC, hvor han samtidig i dagspressen antyder, at nu må tiden være inde til en afvikling af RUC. Hvad er det for en hul tale, hr. Brixtofte fører, det ene øjeblik at erklære sig enig i principperne omkring RUC og samtidig fremhæve venstres synspunkter om ikke at sammenblande den lovgivende magt og den udøvende magt, for i næste øjeblik at fravige principperne og i ord og tale forsøge at

[Jens Kristian Hansen.]

hindre ministeren i at administrere en lov, han og hans parti har stemt for? Spørgsmålet er da også, om det fra starten var hr. RUCtoftes — undskyld, hr. Brixtoftes eget lille private felttog, der nu af andre årsager er blevet til noget andet, nemlig et led i en større politisk handling — ihukommende karakterdebatten i forrige uge.

De konservative har jo også stillet forespørgsel til undervisningsministeren i dag, om ministeren vil tage skridt til, at Roskilde universitetscenter afvikles og lægges ind under Københavns universitet efter sommerferien. Ved en bekræftelse af undervisningsministerens svar har jeg egentlig også givet svaret med hensyn til socialdemokratiets holdning til de konservatives forespørgsel. Det er jo en gammel travet, de konservative her tager frem, denne gang er det altså i form af en forespørgsel. Jeg forstår såmænd godt de konservatives hast, for det haster jo virkelig, hvis de konservative skal nå at være med til at gennemføre noget. Jeg ved godt, at fru Gerda Møller gjorde sig de ihærdigste anstrengelser for at forklare, at man så sandelig havde et medansvar for RUCs tilblivelse. Jeg har gjort det før, men jeg vil gerne for god ordens skyld endnu en gang minde de konservative om, at etableringen af RUC i sin tid og den stærkt forcerede udflytning var imod socialdemokratiets ønske. Ikke bare den geografiske placering af RUC var vi imod, men også det forcerede tempo, centerets opbygning skulle foregå i. Vor kritik blev dengang afvist af den daværende VKR-regering. Det er derfor mærkeligt, at det er fra de konservative og fra venstre, at kritikken mod centeret og mod den socialdemokratiske undervisningsminister, i hvis lod det faldt at opbygge centeret, har været stærkest.

Den formelle anledning til forespørgslen her i dag er den eksamensvægring, der har fundet sted af de 2. års studerende ved basisuddannelserne på RUC. Nu, da denne eksamensvægring er løst ved intens forhandling mellem det eksterne rektorat og de studerende ved centeret, burde forespørgerne have trukket deres forespørgsel tilbage. Det er beklageligvis ikke sket. I socialdemokratiet kan vi kun beklage det skete med eksamensvægringen og det nødvendige i bortvis-

ning af så stort et antal studerende fra centeret. Vi er da ganske klar over, at det er en lille, hård kerne af revolutionære studerende på centeret, der har spillet højt spil med deres kammeraters videre skæbne. Det er en minoritetsgruppe, der tilsidesætter selv de mest elementære regler og intet middel skyr for at omstyrte det bestående. Vi vil meget stærkt appellere til denne gruppe om ikke at slå flere skår, end at der kan klinkes. Jeg vil også godt samtidig rette en appel til de øvrige studerende på RUC om at medvirke til, at reorganiseringen nu kan fuldføres.

Det lykkedes jo at nå frem til et forhandlingsresultat, og det hilser vi naturligvis med tilfredshed, men når det fra de studerendes side fremhæves som en stor sejr for de studerende, så må det siges at være en stærk forvanskning af kendsgerningerne.

Vi indså i efteråret det nødvendige i at sætte RUC under amiristration, og vi indså det nødvendige i at give det eksterne rektorat meget vidtgående beføjelser. Det var en klar forudsætning for loven, der blev vedtaget sidste efterår, at RUC skulle fortsætte og have rimelige vilkår i det fremtidige arbejde. I socialdemokratiet ønsker vi fortsat at leve op til loven. Vi ønsker på ingen måde at lukke Roskilde universitetscenter.

Halvgaard (FP):

Under behandlingen af loven om Roskilde universitetscenter i november og december 1975 stod det klart for fremskridtspartiet, at et af partiets mål i forbindelse med oprydningen på de høje læreanstalter, nemlig nedlæggelsen af Roskilde universitetscenter, stod foran opfyldelse.

Jeg gjorde dengang som mit partis ordfører klart opmærksom på, at indgrebene på Roskilde universitetscenter uvægerligt ville blive mødt med så mange afpareringsforsøg fra centerets side, at det før eller siden ville blive klart for enhver også i denne sal, at den reorganisering, som vor nuværende undervisningsminister lancerede i foråret 1975, ikke ville kunne gennemføres efter hensigten. Vi fandt det allerede dengang særdeles beklageligt, at man insisterede på at trække pinen ud i nogle måneder ved at lade et triumvirat bestående af ministerens udvalgte boltre sig med at sylte centeret ind i regler og anordninger ud fra den efter vor mening lidet indsigtsfulde overbevisning, at

[Halvgaard.]

disse antal og styrke ville få centeret til at tage sig sammen og dermed få den synkende skude bragt flot igen.

Situationen i dag er simpelt hen så rystende, at det må forekomme komplet uforståeligt, hvis det virkelig skal være nødvendigt med en længere debat for at konstatere, at Roskilde universitetscenter er Danmarks historiens største uddannelsesfiasko inden for de videregående uddannelser, og at centeret må afvikles så hurtigt som muligt. Fakta i sagen burde gøre det klart for enhver, at der ikke er nogen farbar vej for en løsning af de fundamentale problemer for centeret. Disse problemer blev naturligvis skabt omkring centerets start og knytter sig først og fremmest til de håbløse styrelseslove for de højere uddannelsesinstitutioner, som henholdsvis en VKR-regering og en socialdemokratisk regering gennemførte i 1970 og i 1973.

På grund af en forståelig 100 pct.s udnyttelse af reglerne i disse to styrelseslove blev lærerkorpset på Roskilde universitetscenter så ensidigt sammensat, at det trodser enhver beskrivelse. Alene den minoritet af studenteroprørsfrontkæmpere fra 1968, som tidligt ved vennernes hjælp bemægtigede sig adskillige af stillingerne ved centeret, forhindrer den dag i dag enhver velkvalificeret aspirant uden marxistisk baggrund i overhovedet at tænke den tanke at ansøge om ansættelse på centeret. Man kan altså klart gå ud fra den kendsgerning, at skabelsen af et pluralistisk eller bredt sammensat lærerkorps er en umulighed.

Dette forhold kan folketetinget simpelt hen ikke acceptere. Endvidere er det et faktum, at de 4 uddannelses tilbud, der eksisterer på centeret, og endda også samtlige de uddannelser, Roskilde universitetscenter har på ønskesedlen, udelukkende sigter mod at producere kandidater til anbringelse i den offentlige sektor. Prioriteringen af netop disse uddannelser her i midten af 1970'erne er sket på trods af, at det er bydende nødvendigt, at der i de kommende år sker omfattende indskrænkninger inden for den offentlige sektor, for at den danske økonomi skal kunne reddes.

Man kan altså også her med sikkerhed gå ud fra, at eventuelle større kuld af færdigproducerede RUC-kandidater ville vandre

ud i den sikre arbejdsløshed, og heller ikke dette forhold kan folketetinget tillade.

Derudover ved vi allerede nu, at centeret med sine 2.100 luksuriøse studiepladser står halvtomt. Vi kan ikke tillade et fortsat resourcespild af disse dimensioner, men må hurtigst muligt finde alternative anvendelsesmuligheder for disse glimrende faciliteter på markerne uden for Roskilde.

Når dertil kommer, at vi i dag, 14 måneder efter fremkomsten af professor Bent Rold Andersens og Erling Olsens rapporter om de rystende tilstande på RUC, må af finde os med, at det ikke er lykkedes at få dannet arbejdsduelige fagstudienævn på centeret, men at de tre berygtede centralstudienævn kører videre, snart sagt semesteret ud, ja, så må man være mere end naiv for at kunne tro på myten om, at det for første gang i RUCs lidet glørværdige historie skulle være muligt at få udarbejdet detaljerede semesterplaner for de forskellige studieretninger og årgange, der kan leve op til kravene i bekendtgørelserne fra september og november sidste år.

Hvad dette utålelige forhold betyder for rekrutteringen af nye studerende til RUC, burde være klart for et flertal herinde i denne sal, så der kan sættes en stopper for tilgangen til centerets uddannelser. Lægges dertil institutroderiet, RUC-EP-skandalen, hvor et 2½ mill. kr.s forskningsprojekt er gået op i røg, samt at vi i den senere tid har set centeret i al sin dårskab med en eksamensboykotaktion, der viste, hvad centeret mestrer til fuldkommenhed, nemlig røgslørspolitikken, ja, så lades alt håb ude. Men gennem røgen fra illusionsfyrværkeriet trængte netop det klare bevis frem, at flertallet på RUC og deres støtter på venstrefløj i bund og grund er imod den iværksatte reorganisering og vil benytte enhver lejlighed til at bekæmpe den.

Den nuværende undervisningsministers efter alt at dømme juridisk uholdbare kurs i denne sag med først ved hjælp af det eksterne rektorat at sætte 200 2. års studerende på porten for deres eksamensvægning for derefter, da de studerende med modeadvokaters hjælp rasler med sabelen og truer med sagsanlæg, at bøje af kan kun have givet RUC'erne blod på tanden til nye udsejler.

Kombinerer vi nu alt dette med de udta-

[Halvgaard.]

lelser, der dels kom i søndags fra centerets rektor, dels i går fra RUCs konsistorium om, at man, hvor utroligt det end lyder, på trods af de skandaløse kendsgerninger om forholdene på centeret tillader sig at forlange øgede bevillinger, øgede læreransættelser, oprettelse af folkeskolelæreruddannelse, arbejds miljøpolitiske og samfundsvidenskabelige uddannelser, samt at udbygningen af centeret skal genoptages, ja, så er målet fuldt. Jeg må dog her i sandhedens navn tilføje, at centeret selv i disse udtalelser anerkender, at RUC går imod en lukning, dersom kravene ikke opfyldes.

Enhver ved, at kun et fåtal herinde har lyst til at hente penge fra de øvrige højere uddannelsesinstitutioner eller andre steder fra for at holde liv i denne politiske heksekedel. Roskilde universitetscenter må og skal afvikles nu, og den minister, der tilsyneladende er grebet af en næsten manisk trang til at kæmpe mod vejrmøller, må lettes for hvervet med at tackle problemerne på Roskilde universitetscenter.

Jeg vil derfor slutte mit indlæg her i denne omgang med at fremsætte et forslag til motiveret dagsorden, idet jeg på mit partis vegne opfordrer folketingets medlemmer til at studere det grundigt og derefter bakke det op. Jeg håber, at folketinget i denne sag vil tage ved lære af Christianiasagens forløb og undlade at udskyde den uafviselige afgørelse til et senere tidspunkt, hvor sagen er gået totalt i hårdknude.

Jeg skal fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Idet folketinget opfordrer regeringen til omgående at træffe foranstaltninger til at afvikle Roskilde universitetscenter ved forårssemestrets udløb gennem:

- 1) standsning af tilgang af nye studerende til RUCs uddannelser,
- 2) udformning af overgangsordninger for de nuværende studerende på centeret, således at de, der vil og kan, får muligheder for at færdiggøre deres studier ved andre uddannelsesinstitutioner,
- 3) frigørelse af centerets rektorer og lærere samt teknisk-administrativt personale, der ikke varetager vedligeholdelsesopgaver i forbindelse med centerets bygninger og bibliotek, og

4) udarbejdelse af alternative planer for den fremtidige anvendelse af centerets bygninger,

går tinget over til næste sag på dagsordenen.”

Første næstformand (*Grete Hækkerup*):

Der er nu af hr. Halvgaard på fremskridtspartiets vegne fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu også i forhandlingen.

Lone Dybkjær (RV):

Efter det radikale venstres opfattelse burde denne forespørgselsdebat have været afblæst. Jeg må sige, at jeg har prøvet at lytte meget til de taler, som fru Gerda Møller og hr. Brixtofte har holdt her i dag, og det er stadig væk min opfattelse, at disse forespørgsler burde have været afvist. Der er overhovedet intet nyt i det, de er kommet frem med.

Jeg vil gerne gå en smule ind på det, de to ordførere har sagt. Fru Gerda Møller starter med at sige, at det er åbenbart kutyme, at vi skal have en debat herinde. Ja, det er i hvert fald fru Gerda Møller, der bl. a. har fremskyndet denne debat, så jeg synes såmænd, at kutymen kan hun holde for sig selv, for hvis ikke hun havde gjort det, så kunne det godt være, vi havde været fri for denne debat.

Der er også et par andre ting i fru Gerda Møllers tale, som undrer mig en del. Fru Gerda Møller snakker om absolut frihed — jeg ved ikke rigtig, hvad det er — og at frihed ikke trives i et lukket system. Jeg synes i og for sig ikke, at de tanker, som det konservative folkeparti har gjort sig, giver udtryk for, at det konservative folkeparti ved, hvad frihed drejer sig om.

Der er også masser af andre ting, som man kunne tage frem. Jeg vil være den første til at give fru Gerda Møller ret i, at akademikere i og for sig skulle føle sig særlig ansvarsbevidste, men jeg mener ikke, det specielt skal gælde Roskilde universitetscenter og de folk, der kommer derfra; det bør også gælde folk fra andre universiteter. Der er ingen rimelighed i at køre en så ensidig hetz imod Roskilde universitetscenter.

For det andet siger fru Gerda Møller, at der er en bevidst fløj. Det, man da må

[Inne Dybkjær.]

spørge sig selv om, er, om vi skal lade os provokere af den bevidste fløj. Er det ikke vores opgave tværtimod ikke at lade os provokere?

Til hr. Brixtofte må man sige, at hans tale var jo en lang opremsning af nogle af de ting, der var baggrunden for, at vi etablerede det eksterne rektorat. Hele Rold Andersens rapport og alle de ting, der kom frem dér, var jo kendt, da vi lavede det eksterne rektorat, og det var derfor, vi lavede det eksterne rektorat. Nu siger hr. Brixtofte som en ny ting, at venstre er imod, at grupper, dvs. de studerende, gennem selvtaget tiltager sig rettigheder, andre ikke har. Jeg ved egentlig ikke, hvad det er for en selvtaget, de studerende har foretaget sig i denne her sammenhæng. Jeg mener, der har været en konflikt, sådan som man ser konflikter masser af andre steder i samfundet. Der er ikke noget specielt nyt i den konflikt, der er her.

Endelig siger hr. Brixtofte, at de studerende nu kommer til at gå til eksamen på de betingelser, de selv har ønsket, ifølge det, de studerende selv siger. Så vidt jeg kan se, er det første gang, hr. Brixtofte overhovedet har tillagt det nogen betydning, hvad de studerende siger.

Jeg kan ikke sige andet, end at de studerende har naturligvis ikke gjort det nemmere for folketinget. Det ville være dumt at sige, at de har lettet situationen for folketinget. Det er dumt at sige, de har lettet situationen for sig selv i forbindelse med Roskilde universitetscenter. Men det, der for mig er afgørende i denne her sammenhæng, er, at vi her i landet har en tradition for forlig. Der er her indgået et forlig, og jeg mener, at når der er indgået et forlig, så må vi andre også respektere, at der er nogle parter, der har arbejdet for dette forlig, og vi kommer til at respektere forliget som sådant.

I øvrigt vil jeg godt beskæftige mig en smule med RUCs forhistorie, siden der er flere her, der tager den frem. Jeg vil godt sige til både venstre og konservative, at de var sandelig en del af det. Det blev lavet i VKR-regeringens tid, som også fru Gerda Møller siger, og derfor mener jeg, at netop venstre og konservative — og de radikale med for den sags skyld — har et særligt

ansvar i dag. Et helt specielt ansvar påhviler netop os. De to forudsætninger, der var, da man lavede Roskilde universitetscenter, var, at man skulle aflaste Københavns universitet, men også, at man skulle have nye uddannelsesformer. Det er jo rigtigt, at man skulle aflaste Københavns universitet. Det er noget, der går igennem i det første lovforslag om centre for de højere uddannelser. Der står meget klart, at det er målsætningen. Men der indgås i forbindelse med en beretning på baggrund af det lovforslag et forlig, og på baggrund af det fremsætter den daværende radikale undervisningsminister Helge Larsen, en ny skitse til lovforslaget, hvor han klart siger, at han har rettet sig efter de tanker og de diskussioner, der har været i udvalget. Og her har bl. a. den konservative hr. Haunstrup Clemmensen også i forbindelse med førstebehandlingen sagt, at der ikke skal være tale om en fuldstændig kopi af de allerede eksisterende fakulteter og institutter, snarere måske næsten tværtimod. Det fører den daværende undervisningsminister til at sige, at universitetscenteret ved Roskilde ikke skal være en kopi af Københavns universitet. Det er altså på baggrund af de forhandlinger, der er foregået i udvalget, og på baggrund af den flertalsberetning, der foreligger her. Centeret skal ikke omfatte alle de fagområder, som er repræsenteret ved Københavns universitet, og det skal kunne tilbyde uddannelser, som ikke findes ved Københavns universitet.

Endvidere siger man, at diskussionerne har vist, at det ikke kan nytte noget, at vi fortsætter med at arbejde med de højere uddannelser på den måde, som vi har gjort det hele tiden ved de traditionelle universiteter. Tværtimod må vi imødesee, at vi er nødt til at have nogle korterevarende uddannelser, fordi der ellers ville være tale om et meget stort ressourceespild. Det må derfor være universitetscentrenes opgave at opbygge en fleksibel uddannelsesstruktur. Det er baggrunden for Roskilde universitetscenter, og det er på den baggrund, både de konservative og venstre har tilsluttet sig.

Man må sige, at bygningerne omkring Roskilde universitetscenter kom til tiden, men så er det også lige ved at være sagt. Politikerne havde nemlig faktisk været temmelig længe om at træffe de beslutnin-

[Lone Dybkjær.]

ger, der blev truffet dengang. Det betød, at man pludselig sagde: nu skal det altså være, nu skal I i gang, for nu skal vi have studerende i løbet af meget kort tid. Vel var de tekniske faciliteter i orden, men de studerende og lærerne og bekendtgørelserne og studieplanerne ramlede ned i hovedet på hinanden, og så simpelt er det ikke at opbygge et nyt universitet, at man kan gøre det praktisk taget totalt uden planlægning.

Derfor mener jeg, at når man snakker om Roskilde universitetscenter, så er der, sådan som det også før har været fremhævet, tale om, at der er fejl på begge sider. Oven i det må man naturligvis lægge, at dette er blevet lavet på 1960ernes præmisser og skal vurderes i 1970ernes situation, som jo unægtelig er en ganske anden.

Alt dette fører efter min opfattelse, efter det radikale venstres opfattelse, til, at der næsten naturnødvendigt må være problemer med Roskilde universitetscenter, og det var også baggrunden for, at vi tilsluttede os nedsættelsen af det eksterne rektorat. Jeg nævnte dengang, at vi var betænkelige ved det eksterne rektorat, men vi gav tilslutning, fordi vi foretrak, at man etablerede en meget stærk faglig styring fremfor en politisk styring herindefra. Jeg vil godt understrege, at vi dengang fremhævede, at vi synes, at det eksterne rektorat og denne indgriben var en ekstraordinært hård ting, som man faktisk ikke havde set andre steder i Europa.

Så kommer vi til RUCs nuværende situation, og dér må man vel som baggrund for handlemåden hos de studerende, som jeg stadig synes har gjort tingene noget vanskelige, sige, at overgangsordningerne kom sent. Igen synes jeg nok, at man må sige, at det har været præget af fejl på begge sider. De studerende har haft fejl, og jeg tror også, det har været svært for det eksterne rektorat i første omgang lige præcis at finde de rigtige veje til at komme igennem med forhandlinger på i centeret. Der er naturligvis tale om en helt ny situation både for de studerende, for de lærere, der er på universitetet, og for det eksterne rektorat, og det kan ikke nytte noget, at man tror, at en sådan situation løses i løbet af en måned eller to. Dér synes jeg det er meget vigtigt, at man her fra folketinget gør sig klart, hvad

det egentlig er, der er tale om, og passer på, at der ikke bliver alt for stor proportionsforvridning. Roskilde universitetscenter er på størrelse med en kommuneskole i Hvidovre, endda en middelstor skole i Hvidovre kommune, så man skal altså ligesom holde tingene en lille smule på plads.

Så vil jeg godt sige om den måde, selve forhandlingerne er forløbet på, at vi har været temmelig betænkelige ved den måde, undervisningsministeren har grebet sagen an på ved relegationen. Det er ud fra den betragtning, at vi — så vidt jeg kan se — i relegationsinstitutet, eller hvordan man nu skal udtrykke det, har en tosidig ting, nemlig én, der relegerer, og én, man kan anke til. Her er der ligesom tale om, at ankeinstansen allerede i første omgang har grebet ind, og derfor vil der efter det ikke være nogen muligheder for appel for nogen parter, og det ligger nok klart i den nuværende styrelseslov, at det skal der være.

Så vil jeg sige, at forhandlingsresultatet efter min opfattelse ser ud til at være et godt resultat. Men i øvrigt mener jeg ikke, det kan være folketingets opgave at gå ned i nogle faglige vurderinger af forhandlingsresultatet. Jeg mener ganske enkelt ikke, at vi har nogen kompetence til det, og jeg mener, at det bedste, vi kan gøre, er at have en række censorer og fagligt kompetente folk, der varetager disse ting. Det kan ikke være vores opgave at gå i detaljer omkring dette spørgsmål; vi ejer ikke evnerne til det.

Når man så kigger på spørgsmålet om RUCs fremtid, skal jeg med det samme sige, at ikke nogen af de mange dagsordener, der har været fremsat, kan det radikale venstre tilslutte sig. Dér synes jeg nok man kommer til at vurdere, hvad det er, man taler om, for der er jo ikke blot tale om nogle bygninger nede på Roskilde universitetscenter. Der er også tale om nogle medarbejdere af forskellig art, og der er fremfor alt tale om nogle studerende; endelig er der jo også tale om nogle andre universiteter. Spørgsmålet er, hvis vi virkelig tager et sådant skridt i dag, at vi skrider til at lukke Roskilde universitetscenter, hvilke konsekvenser det så vil få for de andre universiteter. Så kan det godt være, at et flertal herinde føler, at nu har man taget det første skridt, og så kan man såmænd passende tage de næste. Jeg synes nok, man må sige, at man

[Lone Dybkjær.]

med det eksterne rektorat har taget et meget stort skridt. Man kunne næsten fristes til at sige: én gang — ingen gang, to gange — mange gange, og det vil det være, hvis vi virkelig skred til at lukke Roskilde universitetscenter i dag, og så vil det føre til, at tre gange var altid. Jeg mener, at man totalt ville miste den bl. a. af de konservative så højt besungne frihed på universiteterne. Jeg synes, det vil være komplet umuligt at finde nogen grænser, inden for hvilke universiteterne overhovedet kan handle.

Så vil det unægtelig være fristende, og jeg har også her til morgen kigget lidt i venstres handlingsprogram, at se, hvad det egentlig er for en uddannelsespolitik, de går ind for. Ét af de citater, der har slået mig, er dette:

„En liberal livsholdning betyder en front mod den stive konservatisme, der blot vil værne og bevare det bestående samfund, og som er mod forandringer.“

Jeg kunne finde flere af den slags citater, men jeg kan godt se, at det er et program, der er skrevet på et tidspunkt, da venstre var ganske anderledes, end venstre åbenbart er i dag, og derfor har det måske ikke nogen synderlig mening at finde citaterne frem, andet end af historiske grunde.

Jeg synes, at vi herinde bliver nødt til, som jeg sagde på et tidligere tidspunkt, at holde proportionerne nogenlunde i orden. Jeg mener ikke, at vi på noget tidspunkt i forbindelse med Roskilde universitetscenter har magtet herinde at holde proportionerne i orden. Der har faktisk været en temmelig hysterisk folketingsinteresse hele tiden, og denne dag danner ingen undtagelse. Der er intet nyt kommet frem fra de to forespørgeres side. Det er en repetition af, hvad der allerede er sagt for nogle måneder siden, før man etablerede det eksterne rektorat.

Det er naturligvis også, fordi der er stor medieinteresse i dette, og jeg vil sige, at undervisningsministeren måske har bidraget en anelse til den medieinteresse ved først at udsende en pressemeddelelse og derefter meddele Roskilde universitetscenter, at man skal disponere i overensstemmelse med pressemeddelelsen. På den baggrund er der måske ikke noget at sige til, at pressen føler sig særlig interessant, eller at folketingsmedlemmer er særlig optagne af netop disse ting og forholdet til pressen.

Med hensyn til de studerende på Roskilde universitetscenter vil jeg også sige, at jeg synes egentlig, det er ligegyldigt, om der er én eller flere grupper dernede. Jeg er ikke i tvivl om, at der er nogle grupper, der vil revolutionen, det tror jeg ikke der er nogen grund til at fornægte, men det afgørende bliver nu engang, om vi vil lade os provokere af dem, eller om vi forstår at holde hovedet nogenlunde koldt.

Det, som jeg føler er farligt i dette, er, at jeg synes, vi bevæger os fra noget, der kunne minde om demokratisk tolerance, som vi vel havde på et tidspunkt, over imod noget, der er komplet politisk intolerant. Det fører os over til noget i retning af, at magt er ret, man hører ikke længere på argumenterne. Bare man har et flertal, så har man automatisk ret.

Det sidste, man kunne sige i denne sammenhæng, er, at jeg også føler, der ligger megen ungdomsfjendskhed i dette. De unge vil nu engang ikke, som vi nødvendigvis vil, og det må vi også lære at acceptere, det må vi prøve at leve i et samspil med.

Men til syvende og sidst bliver det afgørende for det radikale venstre, at der er indgået et forlig på Roskilde universitetscenter, og at vi bør respektere dette forlig og give centeret en chance for at arbejde videre.

Kristine Heltberg (SF):

Det er bittert nu så få måneder efter indførelsen af det eksterne rektorat og den nye lovgivning omkring RUC, som vi i sin tid stemte imod, atter at skulle se centeret kasted ud i en ny krise. En ganske forståelig studenterreaktion, fordi man skulle til eksamen i et andet pensum end det, man havde arbejdet med under basisuddannelsen, var den lille tue, som man øjensynlig har villet bruge til at vælte hele læsset. En i sig selv fantastisk sag, enestående i dansk universitetshistorie.

Vakse folk i de borgerlige partier kastede sig straks med begejstring ud i et nyt RUC-felttog. Tænk, hvad de skulle have gjort uden denne anledning! Nu, hvor både forsøget med at lave Herlevhistorien omkring sygehuset og bogen om det tyske Berufsverbod til nye RUC-skandaler viste sig ikke at kunne holde, nu, hvor felttoget mod Christiana er delvis tilendebragt, og hvor også 13-skalaen atter er bragt tilbage, ja, hvad skulle

[Kristine Helthberg.]

man have stillet op uden denne nye anledning? Foråret og eksamenstiden er tilsyneladende velegnet til at anvende RUC til at vise de studerende — og det drejer sig her ikke kun om de godt 200, heller ikke engang om de godt 1.400, på RUC, men hele gruppen af de studerende i landet — at det er de borgerlige, der bestemmer.

Anledningen til debatten i dag var ringe, i og for sig meget ringe, især hvis man ser den i lyset af de ordførertaler, som de borgerlige partiers ordførere holdt ved den forrige RUC-behandling her i tinget. Hvis man tager dem alvorligt, hvordan kan man så overhovedet have tænkt sig, hvis man mente, hvad man sagde dengang, at dette syndens Sodoma og Gomorra, dette revolutionens arnested, nu skulle være blevet til et tilholdssted for en glatfriseret og artig ungdom, nogle studenter, der bøjedede sig for alt, hvad man bød dem — og det på kun godt 3 måneder?

De evindelige citater af det, som professor Rold Andersen og professor Erling Olsen sagde ved en tidligere lejlighed og skrev for temmelig lang tid siden, bringer jo intet nyt i denne sag. De problemer er jo blevet gennemdrøftet, forrige gang vi vendte denne historie herinde i folketinget. Vi var allerede dengang bekymrede over hele indgrebet og for, at det, som var meningen med det eksterne rektorat, ville føre til, at centerets hele karakter af eksperiment ville ødelægges. Et eksperiment, som man fra mange sider både herhjemme og i udlandet ser hen til, i håb om en ny inspiration for arbejdet med at modernisere de videregående uddannelser.

Når man laver et eksperiment — og det er i og for sig de samme partier, der i dag prøver at ødelægge det, som i sin tid skabte RUC — må man have lidt tålmodighed for at se, hvordan dette eksperiment falder ud, og hvad man kan lære af det. Det var her opbyggeligt at se, at der dog var nogle fra de partier, der må tage ansvaret for, at RUC blev til, hvad det blev til, der tager ansvaret for det, og det vil jeg takke fru Lone Dybkjær for. På godt og ondt kan vi ikke tage eksperimenter, der kun giver positive resultater, alvorligt. Ingen forsker ville på forhånd gå ud fra, at et eksperiment er noget, der giver et i alle henseender positivt resultat i forhold til, hvad han forventede.

Men her har man slet ikke villet afvente eksperimentets resultater. Endnu inden de første 4. års studerende har kunnet forlade centeret, bruger man enhver tænkelig lejlighed til at spænde ben for forsøget. Det er her, efter min mening, partiet venstre må bære et ganske særlig tungt ansvar, for netop venstre skulle man forvente var det parti, der var åbent over for forsøg, der bryder med den teoretiske dominans, forsøg, der søger at kombinere studier med livet. Og det nytter ikke noget, at hr. Brixtofte tager forsøgstanken så varmt til sit hjerte, når han samtidig i den efterfølgende sætning gør alt for at slå den ihjel.

Noget af det mest positive ved RUC er, at man her har taget fat på et af de virkelig betydningsfulde problemer, nemlig åbningen af den videregående uddannelse for dispensater, dvs. folk, der vil studere på grundlag af helt andre forudsætninger end studentereksamen. Ca. 25 pct. af denne gruppe studerende klarer sig og arbejder på RUC. Hvor ellers har man gjort et så positivt forsøg på en åbning ud mod samfundet?

Arbejdet med projekter har skabt mulighed for fornyelse, en væsentlig og interessant fornyelse. Men ganske specielt har RUC skabt muligheden for en hidtil ukendt nær kontakt mellem arbejdspladser og de studerende. En række arbejdspladsundersøgelser har betydet, at de berørte arbejdere har fået et helt andet forhold til de studerende og til deres studier, et nært, venskabeligt og forstående forhold. Det har måske netop været det farlige punkt. I de over 50 meter protestskrivelser, der til dato er fremkommet mod RUC-overgrebet og planerne om videre overgreb, har protesterne fra tillidsmænd og arbejdspladser efter min mening haft en ganske afgørende stor vægt.

Med de 2. års studerendes uvilje mod at gå op til eksamen som påskud er der fra borgerlig side ført en voldsom hetz. Man skjuler bevidst de utvivlsomt positive resultater af arbejdet, både de resultater, der er positive ud fra vores, ud fra arbejdspladsernes, ud fra arbejderpartiernes synsvinkel, og selv de resultater i retning af, hvad jeg vil kalde en passivisering og borgerliggørelse af RUC, som det eksterne rektorat står for, og som vi for vor part gerne havde undværet.

De sidste dage har bragt et juridisk og menneskeligt set ejendommeligt indgreb

[Kristine Heltberg.]

med sig fra en — det skal jeg gerne indrømme — stærkt provokeret minister, mod de 203 studerende. Tænke sig, at man anno domini 1976 overhovedet kunne drømme om at relegere en hel gruppe, fordi de ikke ville gå op i ulæst pensum! Jeg gad vidst, hvor mange af de akademikere, der fylder op i Kraks Blå Bog, der ikke har kunnet relegeres på de betingelser. Der var oven i købet klare regler for, at de studerende på RUC kunne gå op efter et halvt års ekstra studier.

Dette udtryk for, hvad jeg mener at have hørt betegnet som konsekvent pædagogik, er forhåbentlig nu efter det, som nogle her har kaldt for et intermezzo — bestemt et meget pinligt intermezzo — forhåbentlig overstået og må aldrig dukke op igen ved noget universitet. Det hører hjemme i totalitære samfund og giver os gåsehud, når man tænker på, hvilke konsekvenser den slags fremfærd kan have, ikke blot for uddannelsessektoren, men for hele samfundet. Jeg ved, at venstres og fremskridtspartiets provokative holdning ligger bag. Men hvordan har undervisningsministeren overhovedet kunnet gå ind på sådanne tanker: at regere ved hjælp af pressemeddelelser, indføre masseafstraffelse og overhovedet tænke på en kollektiv straf? Det må ikke ske, at undervisningsministeren, at den regering Anker Jørgensen, som vi har været med til at pege på, i den nuværende situation i den grad bøjer af, at det ligner en fuldstændig kapitulation over for helt urimelige reaktionære krav, tydeligvis inspireret af fremskridtspartiets had til de frie studier og den frie forskning.

Lad det være ganske klart: vi ønsker dette forsøg på Roskilde universitetscenter fuldført, gennemført på en rolig og værdig måde. Vi mener, at de studerende og i ganske særlig grad de direkte berørte 2. års studerende på basisuddannelsen i denne fase af diskussionen, i denne fase af slagsmålet, kunne man næsten sige, har opført sig på en måde, der vidner om stor sindsro og stor værdighed i grek kontrast til, hvad der er vist fra borgerlig side, og i grek kontrast til den konfusion, der må have grebet vor minister. Jeg synes, det svarer meget godt til de vidnesbyrd, vi får bl. a. fra Zahles seminarium, hvor nogle af de tidligere studerende fra

RUC fortsætter deres læreruddannelse, og hvor man netop har peget på den modenhed og den selvstændighed, de har vundet under deres uddannelse i Roskilde.

Jeg kan ikke se, hvorledes folkettinget kan bevare sin værdighed, når man efter så få måneders forløb atter søger at gribe ind over for centeret. Hvordan skal noget som helst forsøg kunne føre til blot noget, der kan opfattes som resultater, hvis man aldrig kan få fred? Hvordan skal hele vort uddannelsessystem arbejde på disse betingelser? Der er talt her, også i dag fra fremskridtspartiets side, om ressourcspild. Ja men er det ikke det mest enorme ressourcspild, man lægger op til i de dagsordensforslag, vi hidtil har set?

Lad os skaffe RUC arbejdsro. Lad os vende os imod dette nye forsøg på at knuse centeret, ikke kun af hensyn til dette, ikke kun af hensyn til de studerende på RUC og til eksperimentet dér, men også fordi vi ved, at dette indgreb er første etape i et felttog, der i overensstemmelse med fremskridtspartiets ideer skal gøre det af med Danmarks position som det land, der vandt sin velstand gennem en fremragende forskning og en stadig fornyet uddannelse af sin befolkning. Det er ikke længe siden, man lagde gift for EFG-uddannelserne, det eneste andet forsøg på fornyelse inden for vort uddannelsessystem i mange år. Overgrebet mod RUC er et nyt overgreb mod selve fornyelsen, men det er også et overgreb mod det, der har været fornyelsens indhold, forsøget på at fjerne kløften mellem arbejdspladsernes folk og de unge under de videregående uddannelser. Jeg kan godt se, hvorfor man fra borgerlig side synes, at dette forsøg er farligt, men ønsker man, at samfundet skal kunne klare de nye tider, må man eksperimentere og forny sig og finde sig i, at fremtiden former sig på en anden måde, end man bryder sig om.

Jeg vil også pege på, at i en arbejdsløshedssituation, hvor netop ungdomsarbejdsløsheden viser os, at de særligt udsatte, de særlig hårdt ramte, er dem, der ikke har fået en adækvat uddannelse, er det særlig betydningsfuldt ikke at lægge flere sten i vejen for eksperimenter og for fornyelsen af vort uddannelsessystem. At fremskridtspartiet ikke fatter det, det ved vi, men det er en skuffelse, at det parti, der hidtil har bekendt sig til de liberale tanker, såmænd også

[Kristine Høltberg.]

til de grundtvigske traditioner, nu synes at fornægte dem, om ikke i ord, så dog i gerning.

Jeg kan ikke gøre andet end stærkt at opfordre ministeren til at lade sin eftergivenhed over for de mest reaktionære kræfter her i landet afløse af en konstruktiv vilje til at kæmpe imod dem. Der må være grænser for, hvem man samarbejder med, men især grænser for, hvad man samarbejder om.

Jeg vil ganske klart og entydigt sige, at det eneste realistiske forslag af dem, jeg har hørt om i dag, er det, som af ministeren er blevet betegnet som forslag nr. 5, altså forslaget om at lade Roskilde universitetscenter få den nødvendige fred til at arbejde videre og udvikle sig. Jeg beklager, at det er under det eksterne rektorats vilkår, men vi må bøje os; sådan har flertallet nu været. Men det er helt meningsløst og helt uværdigt og helt rystende for samfundets øvrige funktioner, hvis vi skal til at styre uddannelsessektoren gennem fuldstændig uoverlagte dagsordensforslag som dem, der er fremsat fra venstres og de konservatives og fremskridtspartiets side.

Chr. Christensen (KrF):

Roskilde universitetscenter blev jo, som det er sagt før, planlagt som en aflastning for Københavns universitet. Var denne målsætning blevet fastholdt, er det muligt, at opbygningen og udviklingen af dette nye universitet kunne have fået et roligt og positivt forløb. Men så blev centertanken realiseret og et af de største uddannelseseksperimenter herhjemme sat i gang. Mange havde sikkert håbet, at der herigennem var givet dansk ungdom en helt enestående chance for under medbestemmelse og frie studieformer at træde helt nye veje i uddannelsesforløbet. De færreste havde vel tænkt sig, at man i stedet her havde lagt kimen til ustandselig uro inden for uddannelsesområdet og skabt baggrunden for utallige debatter såvel ude omkring i landet som i dette hus, debatter, som næsten alle er mundet ud i dette, at nu får de en chance til derude på RUC, men det er altså også den sidste, og hvis ikke man benytter den, så må det være slut.

Vi er mange, der med beklagelse har måttet konstatere, at progressive kræfter på RUC gang på gang har misbrugt de givne

chancer. Ved politisering af undervisningen og på grund af manglende vilje til at søge en faglig målrettet undervisning gennemført har disse kræfter fremmet en negativ og destruktiv udvikling på RUC med det resultat, at de studerendes muligheder for at modtage en alsidig, seriøs, faglig undervisning på et antageligt niveau er blevet reduceret til det uansvarlige.

Dette er dybt beklageligt, ikke mindst fordi der også på RUC findes mange studerende, der både har ønske om og godt støttet af mange lærere forsøger at føre deres studium igennem til et godt resultat. Hvad kunne der ikke være opnået på og med RUC, hvis disse positive kræfter kunne have ledet udviklingen på centeret? Kristeligt folkeparti gav sin tilslutning til, at RUC blev givet en chance for at rette forholdene op ved, at centeret for en tid siden blev sat under administration og et eksternt rektorat blev udnævnt for et tidsrum af 3 år. Vi stod også bag de økonomiske udgifter i forbindelse hermed. Men vor tilslutning var givet under de klare forudsætninger, at undervisningen på centeret kunne gennemføres i ro og under den nødvendige tryghed, og at undervisningen blev sikret det nødvendige faglige indhold og omfang samt endelig, at eksaminationen måtte gennemføres under iagttagelse af de af ministeriet opstillede eksamenskrav.

Den sidste tids fortsatte uro på RUC, de godt 200 studerendes nægtelse af at gå op til eksamen på ministeriets betingelser samt den deraf følgende uro om undervisningen og de argumenter, der er ført frem som forsvaret for eksamensnægtelsen, tyder imidlertid ikke på, at det er lykkedes de positive kræfter at vende udviklingen på RUC. Vi beklager at måtte meddele, at vi derfor ikke tror, at RUC er i stand til at sikre de studerende, der fremover tilmelder sig den uddannelse, de kommer for at få, at de kan klare det. På den baggrund må det være uansvarligt at optage nye elever på RUC efter sommerferien.

Når udviklingen på RUC er løbet løbsk, som jeg mener tilfældet er, hænger det uden tvivl sammen med, at mange studerende har følt sig fristet til at sætte politisk, marxistisk målsætning for deres arbejde på centeret foran den rent faglige. Denne opfattelse blev understreget for en tid tilbage, da tidli-

[Chr. Christensen.]

gere rektor på RUC hr. Erling Olsen under den debat, der gik forud for fjernelsen af læreruddannelsen på RUC, skrev en artikel, der hed „RUC på skillevejen“. Man kunne heri læse, at en udarbejdet rapport om slumstormerne af den indbudte læreropponent blev karakteriseret sådan: „Deres rapport indeholder ingen videnskabelig analyse i traditionel forstand, men det er heller ikke det, vi skal lave her på RUC. Vi skal fremstille værktøj, der kan bruges i et politisk arbejde.“ En talsmand for en anden gruppe udtrykte sig ifølge artiklen sådan: „RUC er en samfundsskabt institution, hvorfra samfundet skal bekæmpes.“

Det forekommer mig, at den sidste tids begivenheder på RUC tyder på, at man stadig lever op til denne målsætning, og jeg kan garantere for, at det ikke er den målsætning, kristeligt folkeparti mener der er tillagt RUC eller skal tillægges nogen højere læreanstalt overhovedet. Kristeligt folkeparti vil være med til at sikre den lige adgang til vore uddannelser. Ingen skal af kønsmæssige, racemæssige, religiøse eller politiske grunde hindres i at blive optaget på en læreanstalt. Vi har heller ikke, som jeg tidligere har givet udtryk for, noget imod marxister, fordi de er marxister, lige så lidt som vi har noget imod liberalister, fordi de er liberalister. Vore læreanstalter må selvfølgelig beskæftige sig frit med marxisme og liberalisme og andre politiske ideologier i uddannelsesøjemed, ligesom vi respekterer de unges ret og vel næsten pligt til at have en samfundskritisk holdning. Men vi vil på det kraftigste protestere imod en udvikling i retning af, at vore universiteter og højere læreanstalter ser det som deres opgave at bibringe vore uddannelsessøgende en ensidig marxistisk samfundskritisk holdning med det formål derigennem at søge uddannet reformatorer, der kan arbejde på at omforme samfundet i marxistisk retning.

Ingen skal på grund af politisk holdning hindres i at gennemføre deres studier, og ingen studerende skal af politiske grunde ved pression eller trusler om represalier hindre medstuderende i en fri meningsdannelse. Vore universiteter og højere læreanstalter skal ikke være politiske uddannelsessteder. Deres formål er at dygtiggøre de uddannelsessøgende til en indsats i samfun-

det på de vilkår, samfundets politisk ansvarlige kan tilbyde dem.

Udviklingen på RUC har efter kristeligt folkepartis opfattelse vist, at centeret ikke har kunnet leve op til denne målsætning, og man er derfor ikke i stand til at sikre styringen af RUC-eksperimentet fremover. Answeret herfor må derfor undervisningsmæssigt og bygningsmæssigt efter vor opfattelse føres over til Københavns universitet ved det nye universitetsårs begyndelse.

For kristeligt folkeparti er det afgørende, at der gives de studerende, der i dag er på centeret, mulighed for at færdiggøre deres uddannelse på RUC, eller, hvis de studerende ønsker at overgå til anden højere undervisning, at de da kan få godskrevet deres hidtidige studieresultater. Answeret herfor vil efter venstres, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis dagsordensforslag overgå til Københavns universitet.

Demokratiets forudsætning er, at det enkelte medlem af et demokratisk samfund er i besiddelse af en sådan modenhed, at det kan tage medansvar for sine handlinger. Det forekommer mig, at et af de største problemer på RUC er, at toneangivende ekstreme grupper groft har tilsidesat de demokratiske principper over for deres medstuderende ved at tage answeret for en udvikling, der uvægerligt ville føre frem til, at deres medstuderendes fortsatte uddannelsesmuligheder kunne ødelægges.

RUC er måske lille i antal studerende og i areal, men det, RUC nu står for, har udviklet sig til en trussel mod et demokratisk samfunds funktion og til en trussel mod den frie studieret. Derfor er RUC ikke noget lille spørgsmål for vort samfund.

Spørgsmålet om, hvorvidt uddannelserne på vore højere læreanstalter fremover skal styres af politisk ekstreme studentergrupper eller af samfundets demokratisk valgte politisk ansvarlige, må nu afklares. For at hindre, at fremtidige studerende skal spille deres uddannelsesetid og samfundet sine ressourcer, må answeret for denne styring efter kristeligt folkepartis opfattelse fortsat hvile på samfundets politisk ansvarlige.

Freddy Madsen (DKP):

Denne debat er tilsyneladende udsprunget af de øjeblikkelige forhold på Roskilde universitetscenter. Men i virkeligheden ud-

[Freddy Madsen.]

springer den jo af den generelle nedskæringslinje, som septemberforligets partier har planlagt, og som de gennemfører over for uddannelserne på alle områder.

Fra septemberforliget over finansloven til det her påtænkte attentat på en ung uddannelsesinstitution er afstanden ikke stor. Indgrebet tager sigte på at undergrave fornyelserne i uddannelsessektoren og på at beskære mulighederne for uddannelse og beskæftigelse, hvilket desværre er helt i overensstemmelse med forligspolitikkenes ånd.

Danmarks kommunistiske parti har her i tinget vendt sig imod nedskæringerne inden for uddannelserne, har vendt sig imod adgangsbegrænsningen, nedskæringerne i uddannelsesstøtten, nedskæringerne i bevillingerne til uddannelsesinstitutionerne, og vi er gået ind for at sikre ungdommens ret til at dygtiggøre sig, uanset sociale forudsætninger, og ret til en tidssvarende uddannelse.

De trusler, der nu fremsættes om at lukke et nyt universitet med den begrundelse, at forholdene på centeret er uacceptable, en begrundelse, som ikke har noget hold i virkeligheden, harmonerer fuldt ud med ånden i de fremsatte planer om loft over tilgangen til de videregående uddannelser. Her nedskæres kapaciteten med ét slag med 2.200 studiepladser.

Men felttoget mod Roskilde universitetscenter harmonerer ikke med bogstaven i de forslag, der ligger om fastlæggelse af optagelseskapaciteten. Her foreslås der nemlig, at der sker en omfordeling af uddannelseskapaciteten mellem de store, gamle universiteter og de nye universitetscentre, således at de unge institutioner kan få den nødvendige vækst og en størrelse, som gør det muligt at løse de opgaver inden for forskning og uddannelse, som det er meningen at de skal varetage.

I indstillingerne fra de faglige landsudvalg for humaniora og samfundsvidenskab hedder det samstemmende, at Roskilde universitetscenter, hvis reorganiseringen får et tilfredsstillende resultat, bør have en øget tilgang. Vedrørende det humanistiske område siges det ordret:

„Denne aflastning af de gamle universiteter kan foruden gennem reduktion i den samlede tilgang til de humanistiske univer-

sitetsuddannelser opnås gennem øget tilgang til Odense universitet, Ålborg universitetscenter og Roskilde universitetscenter, hvis reorganiseringen giver tilfredsstillende resultater.“

Og med hensyn til de samfundsvidenskabelige uddannelser siges det:

„For de uddannelser, der gennemføres på Roskilde universitetscenter, er udvalget af den opfattelse, at der, såfremt reorganiseringen gennemføres med heldigt resultat, kan være basis for en opjustering af dimensioneringstallene.“

Det vigtige i denne sammenhæng er naturligvis bemærkningen: hvis reorganiseringen får et tilfredsstillende resultat. Højrepartierne hævder, at den uro, der har bredt sig, netop har været et tegn på, at den ønskede reorganisering ikke forløber tilfredsstillende. Her ser man helt bort fra udtalelser fra det politisk indsatte eksterne rektorat, fra centerets øverste ledelse, konsistorium, og fra centerets censorer. Alle disse udtalelser peger i retning af, at udviklingen på centeret er ved at komme i lave, hvis man ellers kunne få den nødvendige fred for løbende politiske mistæneliggørelser og dårligt forberedte politiske indgreb.

Uroen på centeret er skabt af folketingets og politikernes dårlige planlægning, stadige indgreb og de forringelser af arbejdsvilkårene på centeret, som bl. a. er sket igennem uddannelsesbekendtgørelser, der stiller større krav til de studerendes og lærernes arbejdsindsats ved det daglige studiearbejde og i prøvning og registrering af studieforløbene, end man kender fra nogen anden højere uddannelsesinstitution i Danmark bortset fra Ålborg universitetscenter, som man ordinerer den samme medicin.

Centerets historie er en lang historie i forhold til det korte åremål, det har eksisteret, om dårlig politisk planlægning og hovedløse indgreb på grundlag af rygter og politisk hetz. Det blev startet som center over hals og hoved ved en folketingsbeslutning i 1970 om at begynde et nyt center i 1972. To år til at planlægge et nyt uddannelsescenter med et indhold og med uddannelsesformer, som på det tidspunkt kun forelå i meget skitse-mæssig form. Internationalt regner man med at skulle anvende mindst 5 år til opbygningen af et traditionelt universitet. Siden da er det regnet ned over centeret

[Freddy Madsen.]

med bebrejdelser for, at tingene ikke var gjort færdige i tide, og det til trods for at de ansatte på centeret og de studerende i centerets første år viste en utrolig entusiasme og offervilje for at få uddannelserne op at stå og for at gennemføre den nødvendige videre planlægning. Staten har fået meget ubetalt overarbejde fra de ansattes side på denne bekostning.

Men lige meget hjalp det, fordi centeret mødte den ene beskæring efter den anden. Udbygningen blev standset, de nødvendige administrative stillinger og lærerstillinger blev ikke bevilget i tide, planlagte uddannelser blev skåret væk i sidste øjeblik med begrundelser af typen: vi har jo hørt ét og andet om Roskilde universitetscenter. Det gjaldt forsøget med integration af uddannelserne af lærere til folkeskolen og til gymnasier og HF. Det gjaldt arbejdsmiljøuddannelsen. Det gjaldt den foreslåede medieuddannelse og en lang række andre uddannelses tilbud, som indgik i forudsætningerne for læreransættelser og indretningen af centeret. Den stadige uro omkring centeret og beskæringen af uddannelsesmulighederne førte til faldende studentertilgang, fordi de studerende naturligt følte sig usikre på, om centeret overhovedet ville få en fremtid. Og lærerne, der havde gjort et stort arbejde med opbygningen af centeret, begyndte at søge væk, fordi arbejdsvilkårene var umulige og ikke tegnede til at blive bedre.

Under dække af at ville styrke en fornuftig udvikling på centeret, under dække af at ville bedre forholdene for de studerende og lærerne og andre ansatte, som havde viljen til at gennemføre uddannelseseksperimentet og bearbejde resultaterne af det, så det kunne komme uddannelsesplanlægningen og samfundet som helhed til gode, har borgerlige politikere igen og igen forværret situationen for centeret og selv skabt de reaktioner af uro og utryghed, som er blevet anledning til nye beskæringer og nye indgreb. Sidst skete det med nedsættelsen af de tre faglige udvalg til reorganiseringen af centerets basisuddannelse. De tre udvalgs indstillinger, som på en række punkter blot bekræftede reorganiseringsforsøget, som var i gang på centeret forud for nedsættelsen af udvalgene, blev i direktoratet for de videregående uddannelser omsat i en bekendtgørelse, som

på afgørende måder forandrede indstillingerne til bestemmelser om stramminger i studieforløb og prøveformer, og som vidnede om grundlæggende ukendskab hos direktoratet til den måde, uddannelserne kan styres på gennem fastsættelse af regler.

Den uro, som så opstod på centeret, dels på grund af den sendrægtige sagsbehandling i direktoratet, der som bekendt medførte, at uddannelsesbekendtgørelsen først blev gjort færdig efter, at undervisningen var begyndt, dels på grund af de stramminger og ændringer, der var indført i bekendtgørelserne i forhold til de faglige udvalgs indstillinger, blev af højrepartierne med støtte fra socialdemokratiet og de radikale benyttet til endnu et overgreb på universiteternes selvstyre gennem særloven om RUC i 1975 og indsættelsen af det eksterne rektorat i 1976.

Centeret prøvede under alt dette trods alt at gennemføre undervisningen normalt og at fuldføre en række foranstaltninger, som skulle sikre en fornuftig udvikling, herunder planlægning og vedtagelse af institutter og fastlæggelse af en ny studienævnstruktur, der skulle sikre en bedre styring af de enkelte uddannelser og fag på grundlag af nøje kendskab til forholdene i disse uddannelser og fag. Indsættelsen af det eksterne rektorat og den langsommelige sagsbehandling i direktoratet for de videregående uddannelser har forsinket gennemførelsen af disse foranstaltninger i ét år.

Studenteraktionerne på RUC omkring overgangsordningen er endnu et eksempel på reaktioner imod uigennemtænkte foranstaltninger. Uroen og demonstrationerne kunne helt have været undgået, hvis det eksterne rektorat i januar og februar havde haft bedre kontakt med de studerende og lærerne på centeret, og hvis de havde vist større vilje til at lytte til de råd, som de fik. Skadevirkningerne af disse fejl kunne igen have været mindre, hvis undervisningsministeren efter råd af de eksterne rektorer ikke havde mistet besindelsen og dekretet en bortvisning af de aktionerende studerende, oven i købet på et mere end tvivlsomt retsgrundlag.

I reaktionerne fra studentside har der selvfølgelig også været mindre grupper, der ønsker en konfrontationspolitik uden hensyn til de konkrete resultater. Det er ikke

[Freddy Madsen.]

disse kræfter, der har bidraget til, at situationen for de 2. års studerende på RUC fik en fornuftig udgang, og at de studerende opnåede at få deres væsentlige reelle problemer løst, men også disse grupper har naturligvis ret til at føre deres synspunkter frem og få dem diskuteret. Det skal ikke overskygge de brede bevægelser af studerende, lærere, faglige og folkelige organisationer, der i disse dage med stor styrke og megen fornuft har ført deres mening frem på en sådan måde, at de har bidraget til at sikre et rimeligt forhandlingsresultat.

En lukning af centeret på nuværende tidspunkt eller en nedfrysning, som det fremgår af de stillede dagsordensforslag, vil ikke alene hindre de uddannelsessøgendes muligheder for en uddannelse. Det vil heller ikke alene betyde nedlæggelse af godt 300 arbejdspladser. Det vil også betyde, at det store arbejde, der har været gjort, og som har vundet respekt i vide kredse, også ud over landets grænser, er helt spildt. Det vil selvfølgelig være en konsekvent videreførelse af den politik, der har været ført over for RUC, Roskilde universitetscenters evalueringsprojekt, som først fik betydelige bevillinger til at gennemføre en undersøgelse af uddannelseseksperimentet, hvorefter man nægter at bevilge de sidste par hundrede tusinde til færdiggørelsen af en rapport om arbejdet.

I RUC ligger der også samlet en række erfaringer, som det vil være nødvendigt at trække på, når planlægningen af de højere videregående uddannelser skal føres videre. Det viser alle de dokumenter og notater, som vi har fået forelagt i den senere tid. Men en lukning af centeret nu vil effektivt hindre, at disse erfaringer nogen sinde kunne bruges til noget fornuftigt.

RUC har i modsætning til de gamle universiteter vist vilje til at arbejde med uddannelsstilbud og uddannelsesformer, som man netop efterspørger i dag, og som et flertal i folketinget siger at de vil arbejde frem imod. Der er tale om uddannelsesformer, som hurtigere end de traditionelle vil kunne tilpasse sig den samfundsmæssige udvikling og også give akademikerne nye arbejdsområder, vel at mærke hvis man giver uddannelserne rimelige, fleksible, også formelle,

rammer. Samtidig har man på RUC optaget emner for forskningen og for uddannelserne, som er i de brede lags interesse, og man agter at gøre dette i endnu højere grad, hvis og når der skabes den nødvendige arbejdsro omkring centeret.

Det ville være helt absurd, hvis højrepartierne får held til at nedlægge den første uddannelsesinstitution, som har prøvet efter bedste evne at afprøve de forslag til uddannelsesformer, som også partiet venstre har gjort sig til talsmand for tidligere i denne sag. Det ville være en skamplet på den højt besungne åndsfrihed, hvis lukningen af denne uddannelsesinstitution i den sidste ende kan føres tilbage til forsøg på at knægte forskningsfriheden og den ytringsfrihed, som må være en naturlig ting ved vore læreanstalter, og i håbet om på denne måde — for det er måske også meningen — at kunne fiske stemmer ved et kommende folketingsvalg. Nu kan de seneste dages stemningsomsving i store dele af befolkningen heldigvis få det til at blive en meget tvivlsom fidus.

Der kan ikke skabes arbejdsro og rimelige forhold på en uddannelsesinstitution ved at mistænkeliggøre den politisk og ved at udsulte den bevillingsmæssigt. Det viser de hidtidige erfaringer fra Roskilde universitetscenter med al mulig tydelighed, og hvis det i den sidste ende er det, der ønskes, så har man også, viser det sig, været villig til at bruge de midler, der skal til. Arbejdsro og en stabil, fornuftig udvikling på RUC får man først, når den stadige bølge af nedskærings- og lukningstrusler ophører. Det får man først, når folketinget aktivt demonstrerer, at denne uddannelsesinstitution skal overleve. Ellers fortsætter den onde cirkel med faldende studentertilgang og afgang af lærere og andre ansatte. Til dette hører også de nødvendige beslutninger om en videre udbygning af centeret og genoptagelse af planerne for de uddannelser, der blev skåret bort i de tidligere felttog imod centeret. Her kan vi især pege på genoptagelse af søsøgene med integrerede læreruddannelser, genoptagelse af arbejdsmiljøuddannelsen og genoptagelse af medicuddannelsen.

Kun på denne måde kan den gunstige udvikling, som har været på centeret trods indgrebene i de senere år, føre frem til en

[Freddy Madsen.]

stabil og frugtbar udvikling på længere sigt. Det er det, som vi mener der bør arbejdes efter.

Erhard Jakobsen (CD):

For centrum-demokraternes stilling har den aktuelle skandaløse udvikling ingen som helst betydning. Vi mener, at det er fuldstændig urigtigt i den alvorlige beslutning, vi skal træffe i dag, at lægge nogen som helst vægt på, hvad der er sket i den seneste tid. Det er jo kun en lille krusning på overfladen af noget, som vi er mange der har kendt i lang, lang tid. Vi har været fuldstændig klar over og næsten kunnet forudsige med hundrede procents præcision, hvor det ville havne, og vi kan ikke engang beklage, at det er havnet, hvor det er. Det er havnet sådan, at det står klart for folk, at hvad nogle sagde fra starten, var jo altså ganske rigtigt.

Jeg synes ikke, man i dag skal spille tid på at diskutere, om ministeren har optrådt mere eller mindre korrekt. Enhver, der bare har fulgt en lille smule af det, må erkende, at med ministerens baggrund har ministeren vel nok her både vist mod og vist evne, og derfor synes jeg, der ingen grund er til at blande regeringens holdning og ministerens holdning ind i denne diskussion. Det gælder noget helt, helt andet end lige netop dette, om man kan komme til at genere regeringen på en eller anden måde. Det kan altid have interesse for ethvert oppositionsparti, men det er ikke sagen i dag. Der er vigtigere ting på tapetet.

Hvad der skal ske med RUC i den kommende tid, er for mig så fuldstændig klart trukket op, og jeg kan virkelig bringe en tak til kolleger, til fru Gerda Møller, som klart ridsede op, hvad det var, der var galt lige fra starten. Og det virker jo særlig hårdt, for det er bl. a. et angreb på den regering, der havde med starten at gøre, men der skal ikke være polemik i det igen. Det er kun glædeligt, at man ikke føler sig forpligtet over for noget, som man gjorde i god tro og i den bedste mening, men hvor man nu skynder sig at erkende, at det dér ikke kan holde, vi må lave noget andet.

Det har ikke skortet på advarsler, men ingen af dem, der er kommet med advarslerne, skal i den anledning i dag bryste sig,

fordi enhver ved, at vi nok alle sammen bærer et ansvar for, at vi ikke sagde det kraftigt nok, at vi ikke masede hårdt nok på, at vi også gerne ville være med til at få en fredelig udgang på alt dette.

Vi må ikke på nogen måde tro, at det, vi i dag behandler i forbindelse med RUC, er et isoleret problem. Det er fatalt, hvis nogen tror, at det, der er sket nu åbenlyst på RUC, er væsentligt, grundlæggende forskelligt fra, hvad der sker på talrige fakulteter på andre læreanstalter rundt omkring i landet. De samme bestræbelser, som så klart er udfoldet på RUC, er bestræbelser, der måske mindre klart, men ikke mindre systematisk, er i gang på praktisk taget alle andre læreanstalter i landet og vinder fart, vinder tilslutning, vinder udbredelse dag for dag, fordi fanatikere støtter det, og fordi gode, flinke, rare kræfter holder sig tilbage, vil nødvendig konfrontation, vil nødvendig indblandes i noget. Officielle talsmænd for studenterne, ledende studenterpolitikere, har ikke ført os bag lyset. De har sagt det ganske klart: vi kommer ikke på læreranstalterne for at studere, vi kommer for at føre klassekamp. Vort studium er et led i vor støtte til arbejderbevægelsens kamp for at afskaffe det kapitalistiske samfund. Det er ærlig snak, og så må vi andre bare sige: kære venner, det er bare ikke her, det er studiekredsvirk-somhed eller folkehøjskole, men det er bare ikke universitet. Men tak for oplysningen, vi vil gerne vide det rent ud. På RUC er det kommet klart frem. På andre universiteter er det blevet sagt, men ikke kommet lige så klart frem, fordi nogle, der i og for sig burde sige det, har glemt at sige det eller ikke har ønsket at sige det for ikke at få vanskeligheder.

Men hvordan det nu end her i dag vil ende — og det kan der, efter det, man har hørt, være tvivl om — så vil jeg gerne sige, at hvis ikke det ender med, at vi stopper i dag, hvad jeg håber, at vi stopper for RUCs videre udvikling med al den hensyntagen, som flere ordførere har lagt frem der skal tages til nogle, der i god tro er gået ind i uddannelsen, så kan jeg på forhånd sige, at man godt kan standse alle jubelskrig og sejrsråb. Hvis ikke udviklingen bliver standset i dag af folketingets flertal, så kan jeg love for, at de stærke bestræbelser, der er i gang for at standse udviklingen på

[Erhard Jakobsen.]

samtlige universiteter, vil få endnu større kraft, de vil blive endnu mere motiverede af folk, der iagttager, hvad der også fortsætter på RUC.

Jeg har ikke et ondt ord at sige om alle de aktioner, som så varmt er blevet ført frem i massemedierne. Jeg har ikke et ondt ord at sige om alle de ulovlige aktioner, for det er kun, hvad man kan vente, det er en logisk følge af de politiske bestræbelser, der udfoldes rundt omkring i institutioner i vort land. Det er kun godt, at det kommer klart frem, så almindelige borgere rundt omkring kan se, at det ikke er nogle få fanatikere i folketinget, der kæmper en eller anden vanvittig kamp imod en udvikling, som jo må ske. Dette har intet med udvikling at gøre. Det er det modsatte af udvikling. Det er tilbageskridt. Det er tilbage til noget. Det er væk fra noget, som vi ved er fundamentalt for vore læreanstalter, som altid vil være det uanset de politiske systemer, der råder i landet, og uanset at man i øvrigt moderniserer og tager nye hjælpemidler i betragtning.

Centrum-demokraterne var først til her i folketinget at advare imod den nye styrelseslov. Vi forudsagde klart, at man på alle læreanstalter efterhånden ville få en lignende udvikling som på RUC. Når man overlader det til folk, der kommer uden ringeste forudsætning om, hvad det studium, de påbegynder, egentlig betyder, at bestemme, hvad studiekravene skal gå ud på, hvad studiets indhold skal være, hvordan studieformen skal være, og hvordan den afsluttende eksamen skal være, så kan fornuftige mennesker sige sig selv, det må ende ravsrukende galt.

En varm tak til RUC, fordi man så klart har understreget, at det var netop rigtigt. En stor tak til hr. Erling Olsen og til hr. Bent Rold Andersen, fordi de havde mod til på saglig vis at lægge frem, ikke alene at deres hjertes var med i eksperimenterne, men også at de klart erkendte, at eksperimenterne var slået totalt fejl, fordi de folk, der skulle lede dem, aldeles ikke ledede eksperimenter, men ledede noget helt andet.

Det var vanskeligt for centrum-demokraterne at vinde gehør i 1974. Det er ikke svært i dag, for da er alle, et bredt flertal, klar over, at den udvikling, der er i gang, ikke længere holder. Hvor meget og hvor

hurtigt man skal ændre, det er der diskussion om. Jeg håber på, at et folketingsflertal i løbet af få dage kan etableres om allerede i år at lave indgreb i styrelsesloven, hvorved det bliver fastslået, at de mennesker, der ved, hvad et studium går ud på, fordi de selv har brugt det, fordi de selv har arbejdet med det i årevis, fordi de har erfaring, opstiller kravene for, hvad andre må gøre, hvis de ønsker at pryde sig med den betegnelse, som det pågældende studium giver anledning til, med den kompetence, som man formodes at have erhvervet, når man har gået studiet igennem. Vi håber, at denne ændring af styrelsesloven, som et flertal ønsker, må komme igennem allerede i år.

Så er det ikke uden betydning, hvad der i dag beslutes om RUC, men det får kun betydning for tempoet i det, det får ingen betydning for, hvad der sker i det lange løb, hvad enten man laver flere eller færre ulovlige aktioner, hvad enten man ødelægger ekssamensmulighederne for flere eller færre studenter landet over, som ikke har den fjerneste lyst til at deltage i noget af det her, men som er tvunget til at gå med; det ved man jo er sandheden. I frihedens navn undertvinger man tusinder af studenter landet over, som ikke kan være på deres daglige arbejdsplads, og lærere, som ikke kan være på deres daglige arbejdsplads, hvis ikke de falder til føje. Det siger noget om de frihedsrørelser, som studenterne påstår der foregår iblandt dem. Det er terror, der foregår, det er undertrykkelse, der foregår, og det er derfor, folketinget skal skride ind. For at beskytte ytringsfriheden, for at beskytte studerendes ret til at studere og være fri for at blive brugt, misbrugt, i et politisk spil skal dette folketing nu fastslå, hvad der er meningen med, at vi for skatteydernes penge etablerer uddannelsesmuligheder. Meningen er uddannelse, meningen er ikke virvar, kaos, nedbrydning af samfund osv. Jeg håber, at allerede afstemningen i dag vil vise, at folketingets flertals tålmodighed er udtømt, men viser det sig ikke i dag, vil det vise sig i løbet af få dage på en bredere front, og det vil det jo i hvert fald under alle omstændigheder.

Jeg slutter med endnu en gang at advare imod at tro, at RUC er et specielt fænomen, det er det ikke, det er et led i en udvikling, der foregår rundt omkring.

[Erhard Jakobsen.]

I udtalelser, under debat om folkeskoleloven, senest om karakterskalaen, under debat om gymnasieloven, under debat om EFG-uddannelsen er det klart kommet frem, at der vil kunne dannes et flertal i dette folketing for at hindre en udvikling, som man længe har været skeptisk over for, været bange for, hvad den kan føre til. Dette flertal håber vi at se etableret i dag, men skulle det ikke lykkes, vil det kunne være en inspiration til så meget stærkere at etablere det i løbet af den kommende måned, for det er dér, mange ting skal bestemmes.

Steen Folke (VS):

Selv om jeg har det uheld at følge efter den største demagog i folketinget, behøver jeg heldigvis ikke at kommentere hans uddydelser, de taler udmærket for sig selv.

Jeg skal indrømme, at jeg måtte gnide øjnene en ekstra gang, da jeg i morges bladede igennem dagens udgave af Politiken. Det, der fik mig til at gnide øjne, var dels professor Bjarne Nørretranders' kronik, dels professor Peter Germers kommentar om RUC. Bjarne Nørretranders hører til universitetsverdenens højrefløj og betragtes af nogle som en bannerfører på denne fløj. Peter Germer er en af de jurister, hvis responsa de borgerlige partier tidligere har kunnet bruge.

Jeg vil gerne citere et afsnit fra hvert af de bemærkelsesværdige indlæg i RUC-debatten.

Peter Germer skriver bl. a.:

„At studerende nægter at gå til eksamen, er ikke et forhold, der kan sidestilles med en strafbar handling, og der var derfor ikke hjemmel til at bortvise de studerende.

Der har været talt om politistatsmetoder i forbindelse med bortvisningen af de 202 studerende. Det er naturligvis en overdrivelse, men der er det rigtige i det, at hvis det accepteres, at indgribende sanktioner kan iværksættes uden lovhjemmel, ligger vejen åben for indførelse af politistatsmetoder i Danmark.“

Hvad behager? Hvis ikke man vidste bedre, skulle man tro, at manden havde fået sin juridiske uddannelse på RUC.

Bjarne Nørretranders skriver bl. a.:

„Den eneste tænkelige metode eller princi-

pielle holdning, som kan begrunde den her skitserede slingerval, er nemlig, at man har truffet et valg i universitetsproblematikken, et valg, som går ud på, at samfundet vil forsyne sig med „samfundsstøtteuniversiteter“ og med alle til rådighed stående midler sikre sig, at de holder kæft, trit og retning. Vil man have sådanne veldisciplinerede kandidatfabrikker, som i nøje overensstemmelse med normerede produktionsstider og under pinlig overholdelse af rentabilitetshensyn udspyr veltrimmede eksperter, falder brikerne pludselig på plads, og man forstår meget, som ellers er uforståeligt.“

Hvad behager? Man skulle tro, det var skrevet af en langhåret venstresocialist, men Nørretranders er faktisk temmelig korthåret, og ingen har vist før beskyldt ham for at være progressiv.

Roskilde universitetscenter har i det hele taget fået en massiv støtte fra hele landet, og undervisningsministerens forskellige overgreb er blevet skarpt fordømt.

I folketingets læseværelse er fremlagt 700 meget skarpt formulerede protester mod forsøgene på politisk disciplinering udskrevet af videnskabelige medarbejdere ved højere læreanstalter. Fra sneisevis af uddannelsesinstitutioner er der kommet protest- og støtteerklæringer. Tusindvis af studerende over hele landet har gennemført undervisningsboykot og varslet eksamensboykot i sympati med de studerende ved RUC. Selv fra udlandet er der kommet protestresolutioner. Men det er ikke kun uddannelsesinstitutionerne, som har reageret på undervisningsministerens overgreb og truslen om lukning af RUC. Fællestillidsmændene på Tuborg, Helsingør værft og Kastrup-Holmegaard Glasværk, hvor RUC-studerende har udført projektarbejde, har udtalt:

„Samarbejdet med RUC har i praksis ført til, at vi — arbejderne — har fået mere at vide om den arbejdssituation, vi er i, med den fordel at have et sammenligningsgrundlag over for de undersøgelser, vi i øvrigt udsættes for. De undersøgelser, der er udført af folk fra Roskilde universitetscenter, har ført til forbedringer af arbejdsforholdene. På Helsingør værft har det f. eks. ført til forbedrede ventilationsforhold for svejserne.

Der er traditionelt en stærk skepsis blandt arbejdere over for folk med højere uddannelse. Det er Roskilde universitets-

[Steen Folke.]

centers store fortjeneste, at en del af denne skepsis er nedbrudt.

Roskilde universitetscenter er alternativet til traditionel undervisningsform. Vi opfordrer dansk fagbevægelse til at stå vagt om forsøgets videreførelse.“

Tilsvarende udtalelser er kommet fra Byggefagenes Samvirke, det centrale arbejdsløshedsudvalg og en stribe arbejdspladser. Arbejderklassen er ikke i tvivl om, hvornår der bedrives en uddannelse og forskning, som er i dens interesse.

Hvis afslutningen på dagens debat bliver, at et borgerligt flertal vedtager at nedlægge RUC, sådan som det er formuleret i hr. Brixtoftes dagsordensforslag, så bærer undervisningsminister Ritt Bjerregaard og den socialdemokratiske regering et meget tungt medansvar herfor, selv om man stemmer imod. Jeg kan lykønske undervisningsministeren med det skulderklap, hun fik af hr. Erhard Jakobsen.

Helt aktuelt er det undervisningsministerens skandaløse bortvisning af de 200 studerende, som har banet vejen for borgerlige krav om afvikling af RUC, men også de tidligere overgreb har banet vejen, og her har socialdemokratiet unægtelig et stort ansvar. Det var de socialdemokratiske professorer Bent Rold Andersen og Erling Olsen, der gav det reaktionære felttog mod RUC rigtig vind i sejlene med deres stærkt subjektivt farvede rapporter om forholdene på centret. Venstres ordfører, hr. Brixtofte, og centrumdemokraternes, hr. Erhard Jakobsen, har også i dag taget dem til indtægt for deres partiers synspunkter.

Undervisningsminister Ritt Bjerregaard, der med dette udgangspunkt greb ind og besluttede en reorganisering af basisuddannelserne, — „reorgiet“, som de studerende så træffende har kaldt det — syntes, det gik lidt trægt med orgiet, og formulerede og fik gennemført loven om at sætte RUC under administration. Med lovindgrebet kastede staten den demokratiske maske og indsatte et eksternt rektorat med diktatoriske beføjelser.

Om den senere eskalering skal jeg kun sige nogle få ting. Først og fremmest, at det er uden fortilfælde i universitetsverdenen, at statsmagten har grebet ind og ændret bekendtgørelser og eksamensbestemmelser

med tilbagevirkende kraft, sådan at det rammer de studerende, der er startet på et helt andet grundlag. Undervisningsministeren har igen i dag påberåbt sig ombudsmandens udtalelse i denne sag og har ligesom tidligere udeladt den del af hans konklusion, som ikke passer helt i krammet. Hun har kun citeret første del af det konkluderende afsnit i ombudsmandens redegørelse. For fuldstændighedens skyld vil jeg gerne citere sidste del. Det hedder:

„Spørgsmålet om, hvorvidt det har været rimeligt, at undervisningsministeriet har fraveget dette princip som sket i den foreliggende sag, beror på en vurdering, som jeg efter de regler og den praksis, der gælder for min virksomhed, ikke finder at burde tage stilling til.“

Med denne konkluderende sætning mere end antyder ombudsmanden sin egentlige vurdering, samtidig med at han erklærer, at han ikke skal have fingrene i fedtefadet.

Om undervisningsministerens skandaløse — om end tilbagetrukne — bortvisning af de 200 2. års studerende kun dette: bortvisningen havde helt klart ikke lov hjemmel i eksisterende love eller bekendtgørelser. Det er trods alt noget nyt i dansk retsvæsen, at staten er begyndt at lovgive ved hjælp af pressemeddelelser. I et kapitalistisk samfund er retssikkerheden en illusion. Juraen er et redskab i magthavernes hænder, men derfor må vi andre naturligvis alligevel være på vagt over for, hvornår den borgerlige jura overtræder de bestemmelser, den selv har sat.

Bortvisningen var et helt klart eksempel herpå. Et andet nyligt eksempel forekom i forbindelse med finanslovens vedtagelse, hvor det borgerligt-socialdemokratiske flertal med en anmærkning til finansloven satte gældende lov ud af kraft, så man kunne gennemtvinge nedlæggelse af filmworkshoppen. Der tegner sig et mønster, hvor samfundets juridisk-demokratiske fernis bliver mere og mere krakeleret.

Jeg har brugt en del tid på at understrege regeringens og socialdemokratiets ansvar for det, der nu er ved at ske. Det har været nødvendigt, bl. a. fordi regeringen og socialdemokratiet i dag for første gang markerer en anden holdning end de borgerlige partier. Men nu er det måske for sent. Regeringens endeløse samarbejdsvilje over for de borgerli-

[Steen Folke.]

ge, de ustandselige indrømmelser, har blot givet de mest reaktionære kræfter mere blod på tanden. Sådan har det været i sagen om RUC, og sådan er det i alle de andre sager, hvor regeringen er gået arm i arm med venstre. Den reaktionære bølge, som skyller hen over landet, kan ikke imødegås ved ustandselige indrømmelser, men kun gennem kamp, kulturkamp, klassekamp.

Venstre ynder at stille sig an som et moderat, såkaldt ansvarligt parti. I virkeligheden er venstre dybt reaktionært, og det er nu atter blevet demonstreret i dag. Da hr. Brixtofte førte sig frem som Napoleon for en måned siden, undskyldte en del det med hans unge alder. Men i dag har det vist sig, at hele venstre hylder den magtfuldkommenhed, som hr. Brixtofte har givet udtryk for.

Hvis folkettinget vedtager, at de studerende ved den samfundsvidenskabelige basisuddannelse skal eksamineres i naturvidenskab, skal det naturligvis være sådan. Ingen over og ingen ved siden af folkettinget. Hvis de studerende finder det urimeligt og nægter, er venstre ikke bleg for at nedlægge hele universitetscenteret. Sådan er borgerskabets usminkede diktatur.

Hvad er det ved RUC, man er bange for? På RUC har studenterne gennem det fri projektvalg haft en mulighed for at arbejde på arbejderklassens betingelser. Det er sket gennem konkret samarbejde med grupper uden for centeret, arbejdergrupper, boligforeninger, pædagoger og andre progressive grupper. Dette samarbejde har drejet sig om f. eks. arbejdsmiljøproblemer, hvilke giftige gasser, dampe osv. folk bliver udsat for på deres arbejdsplads, og f. eks. hvordan forskellige produktivitetsfremmende lønsystemer indvirker på antallet af arbejdsulykker. Der laves projekter om overenskomstforhandlinger, om arbejdsret, boligpolitik, folkeskolen og meget mere.

Hermed har studenterne vist, at der på universiteterne ikke kun udføres forskning for industrien og statsmagten, men at studenterne som et led i deres studieaktivitet kan stille deres viden til rådighed i konkret samarbejde med de nævnte grupper, som ikke normalt kan anvende akademiske kvalifikationer i deres kamp for bedre arbejds-

forhold mod forskellige politiske indgreb osv.

Arbejde af denne karakter, som studieformen på RUC har åbnet mulighed for, er gentagne gange blevet stoppet eller begrænset. Folkeskolelæreruddannelserne blev stoppet. En planlagt arbejdsmiljøuddannelse blev lagt på is, fordi Arbejdsgiverforeningen ikke kunne gå ind for den. Muligheden for at følge undervisningen på RUC uden at have studentereksamen blev stærkt begrænset. Der er således en tydelig sammenhæng mellem de overgreb, som sker nu, og dem, som er sket gang på gang i RUCs levetid, nemlig at begrænse mulighederne for, at studiearbejdet tager udgangspunkt i arbejderklassens interesser.

Både socialdemokratiet og venstre hylder de grundlæggende principper ved RUC. Sagen er da også, at hvis RUC blot kunne styres tilstrækkelig diktatorisk, så ville den type uddannelser, som findes på centeret, i virkeligheden være i statens og kapitalens interesse. De traditionelle universitetsuddannelser modsvarer ikke den avancerede kapitalismes behov. Tværfaglighed, problemorientering, selvstændighed og fleksibilitet er, hvad der er brug for, hvis blot det kan sikres, at den borgerlige ideologi fortsat dominerer uddannelsernes indhold. Men det har vist sig vanskeligt at gennemtvinge en sådan central styring på RUC uden at masakrere hele uddannelseseksperimentet.

De studerende har modarbejdet de borgerlige overgreb, og de har fået opbakning fra uddannelsesinstitutioner over hele landet og fra talrige arbejdspladser. Hvis det borgerlige dagsordensforslag om afvikling af RUC bliver vedtaget, skal det nok medvirke til, at vi får et varmt forår.

Lembourn (UP):

Et politisk parti, som er repræsenteret her i folkettinget, har i sit program skrevet følgende, som jeg gerne vil have lov at citere:

„For at imødekomme det moderne samfunds krav om større smidighed i uddannelsesstrukturen og effektive korte uddannelser skal de højere læreanstalter og universiteter fortsætte med at indføre den trindelte undervisning. Dette må indebære, at de studerende på et tidligt tidspunkt gennem en prøve kvalificerer sig til fortsat videreud-

[Lembourn.]

dannelse, at der skabes friere fagkombinationer på tværs af traditionelle faggrænser og dermed større variationer i afgangseksamenernes faglige indhold, og at der foretages en hurtig udbygning af uddannelsescentre.“

Det er hentet fra det konservative folkepartis program, „70ernes folkeparti“.

Jeg er stadig fuldkommen enig i dette program. Jeg synes, det er et godt program. Det er begyndelsen til en modernisering, en rationalisering og en effektivisering af den videre uddannelse, og det er absolut nødvendigt.

Vi ser i en række lande omkring os denne modernisering foregå med stort held. Vi ser basisuddannelserne opbygges for en række tværfaglige områder, således at man kan forlade studierne med en uddannelse, der er brugbar, eller, hvis man føler sig egnet og har lyst og muligheder, kan fortsætte inden for de forskellige retninger, man gerne vil specialisere sig i, og også her på grund af leddelinger kan komme ud af studiet med en brugbar eksamen på et tidspunkt, hvor man føler det rigtigt.

Det var meningen med eksperimentet. Det var meningen med dette eksperiment, at man herfra så skulle lære at overføre disse erfaringer til andre uddannelsesinstitutioner i håb om, at den danske videreuddannelse kunne komme op på et mere kvalificeret niveau.

Alle, der har talt her i dag, har indrømmet, at det er ikke gået, som vi havde håbet. Der har været mange skuffelser undervejs, og der er grupper, som har forsøgt at sabotere dette eksperiment. Det beklager jeg lige så meget som alle andre, der har udtalt deres beklagelse.

Jeg mener imidlertid, at med den fasthed og bestemtthed og også det mod, som undervisningsministeren har vist her i det sidste døgn eller to, skulle der være håb om, at eksperimentet trods alt alligevel kan lykkes. Det kan kun være et håb, og man må måske sige, at det er meget optimistisk, men der er en mulighed, og den mulighed skal man ikke lade uforsøgt, for hvis man gør det, risikerer man, at alle fornyelsestendenser i andre institutioner bliver stoppet.

Jeg er derfor ganske enig med fru Lone Dybkjær; jeg betragter egentlig også denne

debat i dag som post festum, for det, der er sket med ministerens handling, burde sådan set have fået os alle til at indse, at det ikke var dette tidspunkt, vi skulle diskutere på.

Jeg skal derfor ud fra denne indstilling tillade mig at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Idet folketinget pålægger undervisningsministeren at sørge for, at RUC føres tilbage til sin oprindelige idé, et eksperiment med det formål at skabe en basisuddannelse og en leddeling af studierne for at modernisere og rationalisere hele den videre uddannelse, går folketinget over til næste sag på dagsordenen.“

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Også dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Johan Nielsen (S):

„Hvad vil Saul blandt profeterne?“ Sådan er der måske nogle af Dem som tænker, når jeg nu i dag blander mig i denne debat. Hvorfor bliver han ikke siddende på sin plads, stille og ydmyg, sådan som han plejer? Når jeg ikke gør det, er det, fordi jeg har et eller to hjertesuk.

For det første har man i Tórshavn et lille basisuniversitet, som er udbygget med RUC som forbillede, og som, så vidt jeg kan skønne, har et vist samarbejde med RUC. I hvert tilfælde håbede man på, så vidt jeg kan skønne, at RUC ville tage nogle af de basisuddannede til deres videreuddannelse på universitetet dér, og skulle der, hvad jeg ikke håber, ske noget med RUC i dag, ja, så vil alle vore planer gå i vasken, og så vil vi færingere være kede af det. Det er den ene grund.

En anden grund er den, at vi lever i Grundtvigs fædreland. Vi lever i et land, som mener, at det har stolte frihedstraditioner. Vi lever i et land, hvor man praler af, at vort demokrati er det bedste i verden. Jeg er bange for, at hvis der sker noget med RUC i dag; vil vi ikke kunne prale sådan længere.

Ja men der bliver ført politik på RUC, bliver der sagt. Som om der ikke altid har været ført politik på de danske universite-

[Johan Nielsen.]

ter. Jeg kan huske, at da jeg for 30 år siden læste ved Københavns universitet, sagde Hal Koch sådan: „De mænd, som er lærere og eksaminatorer ved universitetet her, de har ikke opdaget, at bogtrykkerkunsten er opfundet, endnu. De står og forelæser over noget, som de kunne udgive i en bog, så alle studenterne kunne læse det.“ Og når man skal op til eksamen, ja, så bliver man stængt inde i et rum uden nogen hjælpemidler. „Når jeg skal lave noget til radio eller til et foredrag“, sagde Hal Koch, så låser jeg mig aldrig inde på wc, når jeg skal gøre det, men jeg går ind i mit bibliotek og henter alle de hjælpemidler frem, som jeg har brug for.“

Det forekommer mig, at man siden da er kommet noget videre. Det forekommer mig, at det er nogle af Hal Kochs ideer, der bliver realiseret bl. a. på RUC, og derfor ville det smerte mig dybt, hvis der skulle ske noget med RUC.

Jeg kan godt huske, da jeg læste ved Københavns universitet, at man var sur over denne massive konservatisme, man mødte dér, og jeg sagde til mig selv: når du engang bliver færdig, skal alt blive anderledes.

Ja, god morgen mine blanke støvler. Den dag, da jeg blev færdig, reagerede jeg vel som de allerfleste af dem, der var blevet færdige før mig og efter mig: jeg tænkte bare på at blive så godt placeret i samfundet som muligt.

Så længe der er liv i vore unge mennesker, så længe behøver vi ikke at frygte. Hvis vi nu ved hjælp af lovgivning skal stoppe munden på dem, så tror jeg, at vi gør noget, som vi senere bitterligt kommer til at fortryde.

Vi lever i Grundtvigs fædreland:

Frihed lad være vort løsen i Nord, frihed for Loke såvel som for Thor.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Der er fremkommet meget forskelligartede udtalelser under denne debat, og jeg skal nok vare mig for at forsøge at drage nogen som helst form for konklusion af det, der er sagt. Jeg skal prøve at svare på nogle af de kommentarer og spørgsmål, der har været fra de forskellige ordføreres side.

Fru Gerda Møller var først inde på problemet om de sidste forhandlinger og det

resultat, der kom ud af det. Fru Gerda Møller fremhævede, at de studerende sagde, at de havde vundet en stor sejr, og fru Gerda Møller mente i øvrigt, at det eksterne rektorat havde strakt sig for langt.

Det samme spørgsmål var hr. Brixtofte inde på. Han spurgte direkte, hvad indholdet af forliget var, og hvorfor de studerende ikke kunne tage det først, og refererede så i øvrigt til, hvad man kunne læse i aviserne.

Principielt er jeg enig i de bemærkninger, fru Lone Dybkjær kom med, da hun sagde, at det selvfølgelig ikke var muligt for folkettingen hverken i en debat som denne eller for den sags skyld i undervisningsudvalget at tage stilling til et sådant forhandlingsresultat. Det mener jeg heller ikke det er. Vi har fået et eksternt rektorat, netop fordi det ikke skulle være en politisk styring, men det skulle fungere som et rektorat.

Alligevel, da spørgsmålet nu er rejst, og da jeg selvfølgelig har fået resultatet af disse forhandlinger, skal jeg til gavn for hr. Brixtofte og for at påvise, at hr. Brixtoftes argumentation ikke har nogen holdepunkter, nævne indholdet af dette forhandlingsresultat.

Det indeholder for det første nogle henstillinger til censorerne. Disse henstillinger til censorerne har været indeholdt i alle de forhandlingsoplæg, der er kommet fra det eksterne rektorat. Det eneste nye i forbindelse med de sidste forhandlinger var, at formændene for censorkorpserne også gik ind i det og afgav en erklæring, som de studerende fandt vigtig, men hvorom jeg må sige, at den henstilling, man tidligere havde givet, er fuldstændig sammenfaldende med de udtalelser, der er kommet. Det er i virkeligheden tre af punkterne i forliget, altså forholdet til censorerne.

Så var der spørgsmålet om hjælpelærere. Heri siges, at hjælpelærere, som har været vejledere ved projekter, medvirker sammen med den for projektet ansvarlige fastansatte lærer — som er angivet på eksamenstilmeldingen — ved eksaminationen og bedømmelsen af præstationen, og det siges, at i den endelige votering deltager kun den fastansatte lærer. Det, der er tale om her, er altså, at hjælpelærerne kan være med i forbindelse med eksaminationen af projektet. Jeg ved ikke, om hr. Brixtofte finder det særlig katastrofalt.

[Undervisningsministeren.]

Endelig er der så punktet om attestationen af studieforløbsbeskrivelser, spørgsmålet om kursusindholdet. Her har der været lavet en overgangsordning, således som hr. Brixtofte også er vidende om, for de studerende, og der har været rejst spørgsmålet om, hvilket omfang kurserne skulle have, fra de studerendes side, og om man kunne regne med, at den litteratur, man også havde anvendt i projekterne, kunne anvendes i forbindelse med disse kurser. Denne indrømmelse blev givet til de studerende allerede før den 20. april. På det tidspunkt var de studerende ikke interesseret i at acceptere denne imødekommelse. Det var de studerende derimod, da man nåede frem til forhandlingerne i løbet af søndagen.

Der er nogle andre og mindre punkter, som også er sammenfaldende med det forhandlingsresultat, som man var nået frem til allerede den 20. Alt i alt må jeg sige, at der ikke er noget i det forhandlingsresultat, man nåede frem til i sidste omgang, der adskiller sig fra det, det eksterne rektorat tilbød allerede på et tidligere tidspunkt. Det, der er forskellen, er, at de studerende denne gang var indstillet på at acceptere det.

Fru Gerda Møller spørger så: hvad er så grunden til, at de studerende siger, at det er en sejr? Jeg er helt sikker på, at fru Gerda Møller også selv ved, hvad grunden er, og jeg er også helt overbevist om, at fru Gerda Møller ved, at man næppe kan acceptere resultatet af en forhandling uden at kalde det for en sejr. Men jeg må sige, at det at lave en dokumentation for, at det skulle være det, har jeg ikke set forsøgt nogen steder.

Så sagde fru Gerda Møller også, at jeg havde sendt et lykønskningstelegram til de studerende. Det tør siges at være en drejning, som jeg tror de studerende ville have svært ved at affinde sig med. Det, jeg sendte til de studerende, var et svar på et telegram, de studerende havde sendt til mig, hvori de forsøgte at drage mig ind i forhandlingerne, hvad jeg afviste med nogle bemærkninger om, at jeg var glad for, at de var positive over for de linjer, der lå fra det eksterne rektorat, og så bekræftede jeg, hvad jeg gang på gang havde udtalt, nemlig at det ikke ville støde på vanskeligheder fra min side, hvis de studerende meldte sig til

eksamen, da at trække bortvisningen tilbage. Der havde åbenbart været nogle uafklarede punkter omkring min stilling til det i forhold til det eksterne rektorats, og jeg præciserede, at der ikke var nogen forskel.

Det sidste, fru Gerda Møller var inde på, var, at der ikke havde været nogen argumenter i mit første oplæg vedrørende fjernstyringen, eller hvad man skal kalde det, fra Københavns universitet. Allerførst må jeg sige til fru Gerda Møller, at oprindeligt lagde man jo ikke op til ét center. Det, at Roskilde universitetscenter skulle kunne aflaste København, betød jo ikke, at de skulle være under samme styrelsesordning, og jeg må sige, at jeg begriber simpelt hen ikke, hvorfor fru Gerda Møller kan tro, at det skulle være nemmere at styre Roskilde universitetscenter igennem en administration, igennem et konsistorium, der sidder i København, end igennem en ordning, hvor man har indsat et eksternt rektorat. Det kan selvfølgelig ikke påhvile mig at argumentere for, at fru Gerda Møllers forslag er fornuftigt; derimod kunne jeg jo nok finde det rimeligt, at fru Gerda Møller gav nogle argumenter for, at hun kunne have tillid til, at dette var en fornuftigere løsning.

Hr. Brixtoftes indlæg var jo præget af en total mangel på nye argumenter. Det var meget deprimerende at høre på. Det var en lang række citater af professor Bent Rold Andersen. Dem kender vi, dem har vi diskuteret i folketinget, dem diskuterede vi i december måned, og de førte i første omgang til reorganiseringen og i sidste omgang til, at vi satte Roskilde universitetscenter under administration. Men, hr. Brixtofte, det var jo ikke på den baggrund, denne forespørgsel blev rejst. Denne forespørgsel blev rejst, fordi 200 studerende ikke meldte sig til eksamen. Og hvad så nu, hr. Brixtofte? De 200 studerende har meldt sig til eksamen. Er det så nødvendigt at gå tilbage helt til foråret 1975 for at finde begrundelser for denne debat? Det var en usædvanlig tynd argumentation, og jeg håber meget, at det vil være muligt for hr. Brixtofte her i anden omgang virkelig at forklare, hvorfor venstre nu indtager en anden stilling, end venstre indtog for 3 eller 4 måneder siden.

Jeg har forsøgt kort at gennemgå forhandlingsresultatet. Jeg har tilkendegivet, at der ikke var nogen forskel på, hvad der

[Undervisningsministeren.]

blev tilbudt den 20., og hvad der rent faktisk var resultatet. Det korte af det lange er vel, at disse studerende har meldt sig til eksamen, og derved er det, der var konflikten, fjernet. Og det er meget svært at se fornuftige argumenter for, at man nu, hvor denne konflikt ikke mere eksisterer, alligevel vil sige: jo, men vi tror osv.

Her må jeg sige, at hr. Erhard Jakobsen i sin argumentation var langt mere logisk og langt mere klar, idet hr. Erhard Jakobsen direkte sagde, at der var ikke nogen grund til at lægge vægt på, hvad der var sket i den sidste tid. Det er hr. Erhard Jakobsen selvfølgelig heller ikke forpligtet til, men jeg synes derimod nok, at hr. Brixtofte, som anvendte en helt anden argumentation i forbindelse med denne forespørgselsdebat, er forpligtet til at fremkomme med noget, der ligner en argumentation.

Jeg er enig i de principielle bemærkninger, fru Lone Dybkjær kom med, og jeg skal ikke gå ind i en yderligere kommentering af dem.

Fru Kristine Heltberg var inde på, at de studerende havde reageret, jeg tror, fru Kristine Heltberg brugte udtrykket med værdighed. Jeg er helt sikker på, at fru Kristine Heltberg taler mod bedre vidende, og jeg tror, hvis jeg må sige det lidt indirekte, at fru Kristine Heltberg ved at tale med en af sine partifæller, der nu forlader Roskilde universitetscenter, ville kunne få andre ting at vide end de meget generelle og meget venlige bemærkninger, som fru Kristine Heltberg her gav udtryk for i forbindelse med de studerendes aktion i denne sag.

Og så må jeg sige, fru Kristine Heltberg, om spørgsmålet om, hvorvidt man kan læse 1.000 sider eller ej, når man skal op til eksamen, at jeg tror med de erfaringer, fru Kristine Heltberg selv har fra et universitet, hun må erkende, at det er et meget, meget lille krav, og det er et meget lille krav at rejse en aktion på.

Jeg er i øvrigt enig med fru Kristine Heltberg i, at Roskilde universitetscenter nu, hvor der ikke eksisterer nogen konflikt, selvfølgelig må fortsætte.

Hr. Chr. Christensen var også inde på, at ansvaret måtte overgå til Københavns universitet, og jeg savnede faktisk også i hr. Chr. Christensens indlæg noget nyt i forhold

til den situation, vi befandt os i i december måned. Hr. Chr. Christensen vidste jo, det vidste vi alle sammen, at der ville komme flere problemer. Vi vidste, at vi havde ikke endeligt afgjort sagen, da vi etablerede det eksterne rektorat. Vi vidste, at det ville tage tid. Derfor etablerede vi en ordning, der skulle gå i 3 år, og derfor var det lidt svært for forstå, at kristeligt folkeparti måtte tage den stilling i dag, når man for 3 eller 4 måneder siden mente, man kunne indtage en anden stilling.

Til hr. Erhard Jakobsen har jeg blot én bemærkning mere. Det er, at i hr. Erhard Jakobsens argumentation indgik altså, at det var et generelt problem, og at der ingen grund var til at se på de sidste begivenheder. Jeg synes jo nok, at hvis man anskuer det på den måde, at dette ikke er et specielt problem, så bliver en konklusion gående ud på en afvikling af universitetscenteret jo nærmest meningsløs. For, hr. Erhard Jakobsen, vi kan jo ikke nedlægge alle vore universiteter, og hvis dette er et generelt problem, så kan det jo ikke nytte noget, at vi vedtager løsninger, som er så drastiske som den, hr. Erhard Jakobsen er medforlagsstiller til, nemlig at vi skal nedlægge Roskilde universitetscenter.

Hr. Steen Folke havde også nogle bemærkninger om, at undervisningsministeren og socialdemokratiet var medansvarlige, hvis et borgerligt flertal efter debatten i dag ville nedlægge Roskilde universitetscenter. Jeg må sige: nej, hr. Steen Folke, det er vi ikke. De, der først og fremmest har ansvaret for det, er de folk, der kører hr. Steen Folkes linje. Det er dem, der ønsker konfrontationen for enhver pris. Det er dem, der ikke er villige til forhandlinger. Det er dem, der ikke er villige til at finde fornuftige løsninger, og derfor synes jeg nok, at den bemærkning burde have en anden adresse, end den fik i hr. Steen Folkes indlæg.

Så har hr. Steen Folke og jeg tidligere diskuteret ombudsmandens udtalelser, og jeg skal nøjes med at bidrage med at referere til, hvad ombudsmanden afslutningsvis skriver til studenterrådet ved Roskilde universitetscenter. Der står: „Af de grunde, jeg har nævnt side 11-13“ — det var herfra, hr. Steen Folke citerede i redegørelsen — „har jeg ikke fundet grundlag for kritik af undervisningsministeriet.“

[Undervisningsministeren.]

Jeg tror ikke, det kan siges meget klarere, og jeg bliver også nødt til at gentage over for hr. Steen Folke, at der har ikke på noget tidspunkt været tale om, at vi villé lovgive ved hjælp af pressemeddelelser.

Den sidste bemærkning, hr. Steen Folke havde, var, at nu havde de RUC-studerende arbejdet på arbejderklassens betingelser, og derfor måtte man fra borgerlig side ønske Roskilde universitetscenter nedlagt. Det mener jeg ikke engang man kan sige. Jeg mener, man kan sige, at de studerende ved Roskilde universitetscenter har medvirket til en lang række undersøgelser, ligesom studerende har det på andre universiteter, og ligesom institutter har det, men det er klart, at ingen studerende kan arbejde på arbejderklassens betingelser. Det turde i sig selv være noget vås.

Jeg er enig med hr. Lembourn i det ønskelige i fornyelser inden for den videregående uddannelse, og også jeg håber meget på, at det vil lykkes for os at afslutte debatten her i dag på en sådan måde, at man ikke bremser for de uddannelsesforsøg, der er sat i gang, og således at man ikke forhindrer fornyelser inden for de videregående uddannelser, fornyelser, som vi i meget rigt mål trænger til.

Formanden:

På opfordring skal jeg her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages kl. 16.45.

Mødet udsat kl. 16.13.

Mødet genoptaget kl. 16.45.

Formanden:

Jeg skal igen udsætte mødet. Det genoptages kl. 17.30.

Mødet udsat kl. 16.46.

Mødet genoptaget kl. 17.30.

Forhandlingen genoptoges.

Formanden:

Vi går til anden omgang, hvor taletiden for ordførerne er indtil 10 minutter, for andre medlemmer indtil 5 minutter.

Gerda Møller (KF):

Hr. Jens Kristian Hansen fra socialdemokratiet brugte, synes jeg nok, nogle billige argumenter over for mig. Han forstod, at vi måtte skynde os med at stille vores forespørgsel, hvis vi skulle have indflydelse her i tinget. Hr. Jens Kristian Hansen antydede altså, at vi måske ikke var repræsenteret her i tinget efter et kommende valg. Det er da heldigvis ikke noget, som hr. Jens Kristian Hansen bestemmer, det afgør vælgerne, og det skal nok vise sig, at vor stilling til Roskilde universitetscenter og dets fremtid vil forstærke vor position blandt de borgerlige vælgere og vel også nok forringe regeringspartiets stilling; vi lider jo heldigvis ikke som visse andre af beslutningsskræk.

Hvad angår påstanden om, at socialdemokratiet var imod oprettelsen, må jeg sige, at det kan man jo ikke se hverken af betænkningen dengang eller af afstemningen, for socialdemokratiet stemte jo ikke imod — hvis man er imod en ting, plejer man at stemme imod — men socialdemokratiet undlod at stemme. I mindretalsudtalelsen i betænkningen skriver de, at de ønsker nedsat en arbejdsgruppe, der skulle komme med indstilling om det sjællandske centers placering. De ønskede herigennem at sikre, at det bliver et selvstændigt uddannelsescenter. Det vil i virkeligheden sige, at det er socialdemokratiet, der så afgjort har det største ansvar for udviklingen på Roskilde universitetscenter, et langt større ansvar, end det konservative folkeparti har, fordi det jo netop har medvirket til, at det mere blev et selvstændigt center end, som oprindeligt var hensigten, aflastning for Københavns universitet.

Så talte fru Lone Dybkjær om, at det først og fremmest var det konservative folkeparti, der var årsag til de halvårige debatter om Roskilde universitetscenter. Ja, jeg synes nu, fru Lone Dybkjær forveksler årsag og virkning. For så længe der ikke er or-

[Gerda Møller.]

den i forholdene ude på centeret, og så længe de studerende dernede indtager en truende holdning over for myndighederne og opfordrer andre til sanktioner, kan et ansvarligt folketing ikke sidde med hænderne i skødet og se til, men må gribe ind, mens tid er, hvis det da ikke allerede er for sent.

Fru Lone Dybkjær spørger videre, om vi skal lade os provokere af den bevidste fløj ved centeret. Ja, det kommer jo an på, hvor groft provokerende de er, men når ministeren lader sig provokere og føler sig foranlediget til at relegere de bojkottende studerende, har provokationerne åbenbart været alvorlige nok, og så kan jeg ikke se, at vi ikke skulle være i vor gode ret til at få situationen belyst her i folketinget og dermed for befolkningen. Vi har jo ikke samme interesser som regeringspartiet og andre partier her i salen i henseende til at skjule forholdene ved RUC, som de er; det må da i hvert fald være svært for regeringen offentligt at erkende, at der stadig er problemer trods alle de foranstaltninger, regeringen har foretaget.

Så siger fru Lone Dybkjær, at når forliget er indgået, må vi respektere det. Det ser jeg ingen anledning til, så længe de studerende ikke selv respekterer det, og det har det jo knebet svært med.

Hvad angår RUCs historie, kan jeg stort set bekræfte den fremstilling, fru Lone Dybkjær gav, men jeg vil gerne føje til, hvad vor ordfører, hr. Haunstrup Clemmensen, sagde under behandlingen af lovforslaget. Han sagde, at vort parti var interesseret i en afklaring af hele uddannelsescenterbegrebet, det var vældig store bevillinger, det drejede sig om — bevillinger på milliarder af kroner — og det må betyde, sagde hr. Haunstrup Clemmensen, flere reelle muligheder for en mere alsidig og bedre uddannelse, og det sammen med en effektiv studietilrettelæggelse og tilstrækkelig god kapacitetsudnyttelse måtte være et helt uomgængeligt krav for de konservative.

Ingen af disse krav er blevet opfyldt, og derfor finder vi ikke denne debat overflødig, og da vi jo har lovet at følge udviklingen ganske nøje, føler vi os også forpligtet til at gribe ind, når der opstår situationer dernede.

Jeg afviser helt, at det kun er en lille og

betydningsløs episode. Tværtimod er den et eklatant bevis på, at de militante studenter ved centeret stadig arbejder på at sætte de andre studenter og andre studerende udenfor op mod systemet og kun at ville studere på egne præmisser.

Hr. Freddy Madsen var inde på arbejdet og eksperimenterne på RUC og sagde, at dette arbejde ikke er definitivt slut med en afvikling af RUC. Vi ved alle sammen — og det har vi jo også fået beviser for — at sådanne eksperimenter også foregår andre steder; jeg kan nævne Ålborg universitetscenter, jeg kan nævne arkitektskolen; der kunne nævnes andre steder. Men det er vel allerede nu desværre en kendsgerning, at den hensigt, som lå i den daværende undervisningsministers redegørelse, nemlig at beslutningen om de forskellige basisuddannelser skal træffes i 1976 — det vil sige, om vi skal have dem, om de skal være obligatoriske, og formen for dem — nu ikke kan træffes, og det kan vi først og fremmest takke de studerende på RUC for; de har faktisk holdt os, befolkningen og folketinget, for nar.

Hermed bliver den strukturændring, som hr. Lembourn talte om, som jeg er helt enig i skal ske, og som jeg vedstår står i det konservative folkepartis program, altså den strukturændring for de videregående uddannelser, som vi alle sammen ønsker, forsinket. Den skulle netop hvile på en basisuddannelse efterfulgt af kompetencegivende trindelte overbygninger. Men det kan jo ikke ske, før der har fundet en vurdering sted, og den vurdering må foreløbig være udskudt på grund af forholdene på RUC.

Så vil jeg over for hr. Lembourn beklage det fremsatte dagsordensforslag, hvis det er affattet ikke i den hensigt først og fremmest at redde RUC, men at redde regeringen. I så fald må jeg konstatere, at det, der gjaldt for en tidligere statsminister, åbenbart også gælder for hr. Lembourn, nemlig at man har et standpunkt, til man tager et nyt. Thi ingen af de to andre gange, hvor det konservative folkeparti har fremkaldt afstemning om Roskilde universitets fremtid og dermed afvikling, har hr. Lembourn været uenig med os om, at centeret bør afvikles, sidste gang var så sent som den 28. november 1975, altså for kun godt 5 måneder siden. Men nu er hr. Lembourns stilling her i tinget

[Gerda Møller.]

jo også blevet en anden, og det forklarer måske hans dagsordensforslag.

Endelig vil jeg sige noget om den henvendelse, der er kommet til os fra konsistorium, og som skulle være en vejledning for folketingets medlemmer. I denne henvendelse hedder det, at det ikke er konsistoriets opfattelse, at centeret bør bevares for enhver pris, men kun hvis det kan få tilfredsstillende forhold, og der peges både på økonomiske og arbejdsmæssige vilkår for, at centeret kan komme til at fungere på længere sigt. Men hvis det er betingelserne i en økonomisk nedskæringsperiode, hvor vi må se i øjnene, at der i lang tid fremover ikke er plads til udvidelser, heller ikke inden for uddannelses- og undervisningssektoren, og hvor vi er i gang med adgangsbegrænsninger ved de længerevarende videregående uddannelser, må vi i hvert fald sætte et spørgsmålstegn ved, om vi ikke lige så godt kan begynde afviklingen nu og spare skatteydernes penge fremfor en lukning på et senere tidspunkt som anført af konsistorium. De skriver nemlig, at hvis folketinget beslutter sig til ikke at lukke Roskilde universitetscenter nu, må en sådan beslutning efterfølges af de nødvendige beslutninger om en videre udbygning af centeret. Sker dette ikke, vil vilkårene efter al sandsynlighed medføre en lukning på et senere tidspunkt. Det vil altså sige, at hvis man i dag går ind for en bevarelse af Roskilde universitetscenter, har regeringen og de, der stemmer for det, også stemt for, at der skal bevilges penge til en udbygning.

Til sidst har jeg et par bemærkninger til undervisningsministeren. Jeg opfattede nu det telegram, der blev sendt fra ministerens private bopæl, hvor hun udtrykte glæde, som en form for lykønskning til, hvordan det var gået de studerende dernede, en glæde over den positive adfærd, de havde vist.

Med hensyn til påstanden om, at styringen skulle være så vanskelig, vil jeg til slut henvise til daværende undervisningsminister Helge Larsens udtalelse om, at universitetscenteret ved Roskilde hænger så nøje sammen med Københavns universitet, at man kan tale om forbundne kar. Hr. K. B. Andersen, som var socialdemokratiets ordfører, spurgte, om det skulle være en lodret deling — altså en dublering af Københavns

universitet — eller en amputation. Man har altså på det tidspunkt ment, at det kunne lade sig gøre at styre Roskilde universitetscenter fra Københavns universitet.

Brixtofte (V):

Jeg vil allerførst sige, at venstre ikke kan stemme for og endda vil stemme imod det af hr. Lembourn stillede forslag til motiveret dagsorden, fordi vi ikke mener, det, der foreslås, er realistisk. Vi kan måske godt sympatisere med hensigten, men mener altså ikke, det er realistisk på baggrund af det, der er sket i den seneste tid.

Den socialdemokratiske ordfører var inde på, at venstre vedkendte sig at gå ind for målsætninger om, at man i et liberalt samfund skal have muligheder for at eksperimenterer med undervisning. Ja, det vedkender vi os, men vi vedkender os ikke de rammer, som er på Roskilde universitetscenter i dag; vi mener ikke, det er betryggende rammer for en sådan eksperimenterende undervisning. Jeg synes nok, det er et stort ansvar, socialdemokratiet og dermed regeringen påtager sig for 400 til 500 unge mennesker, der skal starte denne undervisning på trods af, at man ved, hvilke uheldige vilkår der er på Roskilde universitetscenter. Det er et meget stort ansvar at sende 400-500 unge mennesker ind til en eksperimenterende uddannelse, når man har så megen berettiget tvivl om, hvorvidt disse uddannelser kan gennemføres under ansvarlige forhold.

Den radikale ordfører tilslutter sig tilsyneladende socialdemokratiet og venstrepartierne. Der var én bemærkning fra fru Lone Dybkjær, der slog mig lidt, og det var, at fru Lone Dybkjær mente, det var overdrevet, når jeg talte om selvtægt på Roskilde universitetscenter. Jeg vil spørge fru Lone Dybkjær: er det virkelig det radikale venstres holdning, at det, der sker nede på Roskilde universitetscenter i form af selvtægt, bare er noget, man også har andre steder i samfundet, noget, der ikke er nogen grund til at diskutere, og at det derfor er mærkeligt, venstre interesserer sig for den slags? Er det virkelig det radikale venstres holdning over for selvtægt, over for konflikter af den art? Det kunne jeg godt tænke mig at få uddybet.

Undervisningsministeren kom ind på,

[Brixtofte.]

hvad det var, man havde givet de studerende, for at de skulle gå til eksamen, og herunder nævnte undervisningsministeren indtil flere gange nogle henstillinger til censorerne. Hvad går de henstillinger ud på? Det ville være interessant at vide; for så vidt man kan læse af de studerendes referat, går henstillingerne ud på, at censorerne skal bedømme de studerende mildere ved eksamen. Jeg kunne godt tænke mig at høre, om det er korrekt, eller om de studerende dér har sagt noget, der er forkert, og det kunne også være af interesse for de studerende at vide det.

Dernæst siger undervisningsministeren og den radikale ordfører, at man skal respektere et forlig. Ja men venstre har aldrig gået med til at indsætte de tre eksterne rektorer, for at de skulle forhandle og lave forlig med de studerende. Vi har indsat det eksterne rektorat for, at det var dem, der skulle bestemme, ikke for, at de ligesom før, hvor styrelsesloven gjaldt dernede, alligevel skulle forhandle med de studerende og lade de studerende være medbestemmende på undervisningen. Man opnår jo ikke noget ved at sætte det under administration, hvis man frivilligt afgiver den suverænitæt, som folketinget har givet de tre eksterne rektorer.

Når jeg har gjort meget ud af professor Bent Rold Andersens betragtninger, er det, fordi jeg mener, professor Bent Rold Andersen beskriver dels de forventninger, vi havde til centeret, dels de faktiske forhold. Vi må erindre os, at eksamenssituationen her til foråret ikke bare er en ny eksamenssituation, og at der aldrig har været problemer før på Roskilde universitetscenter, nej, det er en ny situation efter mange andre situationer.

Desuden kan man ikke fra folketinget blive ved med at sige, at nu er det sidste chance, og nu er det sidste chance, og nu er det sidste chance. Det kan jo ikke blive ved med at være sidste og sidste og sidste: der er ikke nogen troværdighed i det, vi vedtager herinde, hvis man bare bliver ved med at sige, at nu kommer ulven, og nu kommer ulven, og så kommer den aldrig. Selvfølgelig skal det være sådan, at hvis man den ene gang efter den anden har sagt, at hvis ikke centeret lever op til de ideer, der er, må man

skride ind og kan ikke forsvare at optage nye studerende.

Undervisningsministeren siger også, at der sådan set ikke er sket noget nyt i forhold til det, der er sket i efteråret. Så vil jeg spørge undervisningsministeren, om hele den farce, der har udspillet sig i den sidste måneds tid, alle de boykotter, og alt det, der er sket, ikke er noget nyt. Mener ministeren, at der såmænd ikke er sket noget særlig nyt i forhold til før, eller er det ikke også blevet undervisningsministerens opfattelse, at vi her har set midler taget i brug, som vi ikke før har set taget i brug på Roskilde universitetscenter? Der er sket det, at konfrontationen er eskaleret, og at man har taget nye midler i brug; derfor har venstre ønsket denne forespørgselsdebat.

Jens Kristian Hansen (S):

Jeg vil gerne give fru Lone Dybkjær så evig ret i, at de to forespørgsler intet nyt har tilført folketinget om RUC. Som jeg nævnte i min indledning i første runde, var den formelle anledning til forespørgslen i dag eksamensvægringen af de andetårsstuderende ved basisuddannelsen på RUC.

Hvad har da de to forespørgere kørt debatten på i dag? Ikke så meget det formelle med eksamensvægringen, men mere det eksterne rektorat, en manglende tro på, at rektoratet magter at gennemføre reorganiseringen af RUC, bl. a. på grund af forhandlingsresultatet med de studerende. Undervisningsministeren har meget klart redegjort for forhandlingsresultatet, og det viser da også noget helt andet, end der påstås fra forespørgernes side. Ministeren har også helt klart belyst og præciseret, at det gode forhandlingsresultat, man nåede frem til i weekenden, først og fremmest er det eksterne rektorats fortjeneste. Dette resultat forsøger så både hr. Brixtofte og fru Gerda Møller at forvanske i de studerendes favør. Fru Gerda Møller besværer sig over, at det efterhånden er blevet det normale, at folketinget hvert halve år skal bruge hele dage på at debattere RUC. Fru Gerda Møller må da indrømme, at hun er den, der har bidraget mest til at stable debatterne på benene; man kan måske tilføje: knap så meget til at give debatterne indhold. Fru Gerda Møller kunne måske hjælpe os alle

[Jens Kristian Hansen.]

med ved fremtidige RUC-debatter, som jeg forstår på hr. Erhard Jakobsen måske allerede kommer i næste uge, kun at tage de emner og de områder med, der vedrører tiden fra den sidst afholdte debat og lade os slippe for de lange historiske redegørelser for, hvad de konservative har gjort eller ikke har gjort.

Hr. Brixtofte kom også med en lang udrødning om, hvad bl. a. professorerne Bent Rold Andersen og Erling Olsen sagde i foråret 1975. Det er min faste overbevisning, at bl. a. de udtalelser, som professor Bent Rold Andersen i sin tid er kommet med, aldrig nogen sinde har været møntet på en lukning af RUC. Det er jo ikke noget nyt, hvad de to herrer sagde dengang. Det har vi mindst to gange debatteret her i folketinget. Det var bl. a. disse udtalelser, der startede hele reorganiseringen af RUC, der sluttede med at sætte RUC under administration og med etablering af det eksterne rektorat.

Den debat, vi har haft i dag, har kørt på et meget tyndt grundlag fra forespørgernes side, nemlig det rigtige eller det urigtige i de studerendes påstande.

Om de stillede dagsordensforslag fra henholdsvis fru Gerda Møller, hr. Halvgaard og hr. Brixtofte kan jeg sige, at disse dagsordensforslag afviser vi. Hvad angår hr. Brixtofte m. fl.s dagsordensforslag — for der er jo et par partier mere med i det, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti — kan jeg kun beklage, at man nu igen i denne uge bryder en indgået aftale — denne gang er det om RUC, man bryder en aftale, den lov, man var med i sidste år. Denne aftale er ikke engang 6 måneder gammel, men alligevel bryder man den. Hvad bliver nu det næste? Ja, det kan vi jo gisne om; hr. Erhard Jakobsen var inde på, at der kommer noget i næste uge.

Det af hr. Lembourn stillede dagsordensforslag vil vi stemme for.

(Kort bemærkning).

Brixtofte (V):

Jeg vil bare have lov til at spørge, hvad det er for en aftale, venstre har brudt.

Formanden:

Hr. Jens Kristian Hansen for en kort bemærkning — så går vi til talerrækken.

(Kort bemærkning).

Jens Kristian Hansen (S):

Jeg kan henvise hr. Brixtofte til, hvad hr. Brixtofte sagde både under første og anden behandling af lovforslaget om at sætte RUC under administration — det var henholdsvis den 12. november og den 28. november sidste år — dette lovforslag stemte, så vidt jeg ved, både hr. Brixtofte og hele venstre for.

Halvgaard (FP):

Undervisningsministeren fremdrog under sin redegørelse et referat fra en ekspertgruppe under Europarådets kulturelle komité, som havde afgivet en meget rosende rapport om Roskilde universitetscenter, selv om undervisningsministeren dog havde opdaget visse kritiske småting som f. eks. omtale af gruppepres, som ministeren så sagtmodigt udtrykte det.

Jeg skal i den forbindelse påkalde tingets opmærksomhed på, at meget af rapportens indhold kan tilskrives en lærer på Roskilde universitetscenter, der anonymt i rapporten står som forfatter til en såkaldt studie, hvorover selve rapporten er bygget. Men når det drejer sig om selve gruppens konklusioner på deres besøg, synes jeg nok, der er grund til at gøre folketingets medlemmer opmærksom på f. eks. følgende afsnit i rapporten, som kan læses på s. 21 i rapporten, hvorfra jeg tillader mig at citere en oversættelse:

„De grupper af studerende, vi mødte, syntes at have antaget en faretruende totalitær holdning mod dem, der dristede sig til at udtrykke meninger, der afveg fra flertallets. Som Roskildestuderer var de på det rene med at føre en kamp, at være så at sige militante, og som sådan tøvede de ikke med at ekskludere, bandlyse og fordømme dem, som måtte driste sig til at handle i opposition.“

Jeg tror nok, at langt den største del af Danmarks befolkning nu forventer, at dette folketing i dag indser nødvendigheden af at bringe de skandaløse forhold på centeret til ophør. Det er ikke længere et spørgsmål, om eleverne vil gå til eksamen eller ikke gå til eksamen, men derimod, at alle ved, at et eksamensbevis fra Roskilde universitetscenter ikke vil være det papir værd, det er skrevet på. Jeg tror ikke, at ansvarlige virksomheder ville drømme om at antage arbejdskraft fra Roskilde universitetscenter, fordi

[Halvgaard.]

størsteparten af elevernes forudsætninger for et studieforløb til en universitetsuddannelse ikke har været til stede.

For det andet kan man sige, at undervisningen på Roskilde universitetscenter er gennemført som projektorienteret gruppearbejde. Det vil sige, at de studerende selv planlægger det specifikke indhold i deres uddannelse. Dette princip har været grundlæggende for alt arbejde på Roskilde universitetscenter og betinger den fundamentale forskel mellem RUC på den ene side og de traditionelle universiteter på den anden side. Et sådant selvbestaltet projektorienteret gruppearbejde tror jeg ikke kvalificerer til ansættelse i dansk erhvervsliv eller i samfundet i det hele taget. Det er jo selv af tidligere rektor Erling Olsen blevet betegnet som spild af de studerendes tid og skatteydernes penge.

Roskilde universitetscenter er, som professor Bent Rold Andersen udtalte ved sin afgang til Magisterbladet den 5. marts 1975, blevet domineret af politiske grupper, hvis aktiviteter har skabt utryghed på og om centeret, og som næsten har isoleret det fra andre samfundskontakter end dem, der er i overensstemmelse med de nævnte gruppers politiske mål.

Gennem utallige aktioner, strejker, boykot, eksamensvægring og manipulationer er centeret i Roskilde selvforskyldt kørt så meget af sporet, at det må være klart for enhver også i dette folketing, at man her står over for en uddannelsesskandale af karat, som nu må have sin afslutning.

Lone Dybkjær (RV):

På det radikale venstres vegne skal jeg give vores tilslutning til det af hr. Lembourn stillede dagsordensforslag.

Så vil jeg gerne sige til hr. Brixtofte, at jeg sagde, det ikke forekom mig, at der på Roskilde universitetscenter var tale om selvtægt, men tale om en konflikt, og jeg sagde også, som hr. Brixtofte kunne have hørt, hvis han havde hørt efter, at det radikale venstre ikke var tilhænger af de metoder. Jeg sagde oven i købet, at jeg ikke syntes, det var særlig klogt, at de metoder blev anvendt, navnlig ikke med den sammensætning, folketinget har i dag.

Det afgørende for os har imidlertid været,

at det eksterne rektorat har klaret situationen, og der er ikke noget som helst, hverken i det, fru Gerda Møller har sagt, eller i det, hr. Brixtofte har sagt, der har dokumenteret, at der var behov for denne forespørgselsdebat i dag.

Kristine Heltberg (SF):

Ganske som det så ud i forvejen, er denne debat udartet til det, som det måtte være, nemlig det, som populært kaldes for et medieflip; jeg vil endda kalde det for et mislykket sådant. Sagen er jo den, at forespørgerne ikke har haft noget som helst nyt at bringe ind i debatten siden den debat, vi førte for ganske få måneder siden om samme emne.

Det, som forekommer bekymrende, er, at man på denne måde dels bruger folketingets tid, der burde have været optaget af at kæmpe mod arbejdsløsheden og mod den økonomiske situation, dels at man på anden hånd skaffer uro og dårlige arbejdsforhold både på RUC og for landets øvrige videregående uddannelser. Det forekommer mig, at det er en pinlig sag at overvære denne dobbeltsidige anstrengelse for at ødelægge, hvad der kunne gøres af fornuftigt arbejde både i folketinget og ude i uddannelserne.

Som situationen er, vil vi gå ind for det af hr. Lembourn fremsatte forslag til motive-ret dagsorden, idet vi ganske givet må opfatte det, der står om at rationalisere, i overensstemmelse med dette ords etymologi, dets oprindelse, som går tilbage på ratio, altså noget, der har med fornuft at gøre: en fornuftig og tidssvarende udbygning og omstrukturering af vore uddannelser er ikke noget, vi kan tage afstand fra. Hvis man ved ordet rationalisere forstår noget af det, som man i andre partier, f. eks. i fremskridtspartiet, forstår ved dette ord, nemlig en nedskæring og ødelæggelse, ville det selvfølgelig være svært for os at stemme for det, men da det for os er ganske klart, at det af hr. Lembourn fremsatte forslag i meget vid udstrækning svarer til den oprindelige planlægning for RUC, nemlig arbejdet omkring udbygningen af basisuddannelserne, kan vi stille os tilfreds med det og stemme for det, selv om vi selvfølgelig ikke kan love, at vi vil gå med til det, der hedder rationalisering og modernisering, hvis man fortolker det på den måde, som man i højre side af salen

[Kristine Heltberg.]

desværre alt for tit fortolker disse udtryk. Det er i strid med deres indhold, og det er i strid med samfundets interesser.

Freddy Madsen (DKP):

Det er ikke just den store saglighed, der har præget de angreb, som her er ført frem mod Roskilde universitetscenter i dag, og det havde vi sådan set heller ikke forventet. Men måske kan man nok undre sig lidt over — i forhold til, hvad der tidligere har været sagt — at niveauet alligevel, det faglige niveau i folketinget alligevel er af den art, som hermed bliver afsløret.

Fru Gerda Møller siger i nogle polemiske bemærkninger til mig, at en af årsagerne til, at man indtager det standpunkt nu, er, at der ikke kan træffes beslutninger nu i 1976, sådan som det var forudsat ved lovens vedtagelse i 1970. Hun siger videre, at det kan man takke de studerende for. Jeg har udførligt i mit første indlæg gjort opmærksom på, at den planlægning, der skulle til for at få et traditionelt universitet til at køre, regnede man med ville vare 5 år. Her, hvor det drejer sig om nye eksperimenter, tog man sig kun 2 år til at tilrettelægge det. Og så kommer man altså og siger, at den målsætning, som folketetinget på daværende tidspunkt fastsatte — og som altså efter de erfaringer, man har for den slags, faktisk ikke lod sig gennemføre — på grund af studenterne ikke er opfyldt, og derfor skal man nu opgive det.

Med hensyn til, om det er de studerende, der har ansvaret, har jeg udførligt gjort opmærksom på, at fra trin til trin var det de overlagte provokationer, som en række partier her i folketinget udøvede, der var årsagen til, at den nødvendige arbejdsro, som under alle omstændigheder må være forudsætningen for at gennemføre eksperimenter, ikke var til stede. Det er ikke de studerende. Uanset at jeg står fast ved, at der naturligvis, som jeg sagde i mit oplæg, også findes rørelser og strømninger her, der ønsker en konfrontation, så er det gang på gang folketetinget, der igennem sine beslutninger har provokeret de aktioner frem, der har været.

Af samme karakter er hr. Brixtoftes indlæg, og det bliver jo noget værre, fordi hr. Brixtofte har ændret stilling for ganske nylig. Jeg ved ikke, om hr. Brixtofte har, men

så har hans parti i hvert fald. Efter at han har klædt sig i panser og plade og er gået i ledning mod RUC og de studerende dér, har hans parti jo bakket ham op. Man måtte egentlig kunne forvente, at den argumentation, der blev ført frem her — med de traditioner, som også venstre har på det uddannelsespolitiske område — i hvert fald havde et minimum af saglighed.

En af de ting, som hr. Brixtofte argumenterer med, som mange andre har gjort det i tidligere tider, er spørgsmålet om det faglige niveau. Hr. Brixtofte siger i sit indlæg, at basisuddannelse og projektorienteret undervisning foregår på et sådant lavt fagligt niveau, at der med rette kan rettes kritik fra sagkyndige. Jeg synes, hr. Brixtofte skylder folketinget at forklare: hvad er det for nogen sagkyndige, som der her er tale om? Jeg kan oplyse, at i søndags blev der på Roskilde universitetscenter gennemført et møde, og der var et panel af de beskikkede censorer, som findes ved centeret, som besvarede spørgsmål, og ved den lejlighed tilkendegav de meget tydeligt og enstemmigt, at de studenter, de havde haft til eksamen, fuldt og helt og lidt til kunne stå mål med de kvalifikationer, som studenter har på de traditionelle universiteter.

Nu ved jeg godt, at der kan føres diskussioner om niveauet på de traditionelle universiteter fra nogens side, men da det i hvert fald endnu ikke er kommet så vidt, at hr. Brixtofte og venstre forlanger de traditionelle universiteter lukket, må man altså mene, at der er tale om et væsentlig lavere fagligt niveau ved Roskilde universitetscenter. Må vi så ikke herfra få at vide: hvad er det for en sagkundskab, hr. Brixtofte påberåber sig? Eller kan vi få en klar afstandtagen fra de beskikkede censorer, som undervisningsministeriet har udpeget til at kontrollere Roskilde universitetscenter? Vi har krav på her, hvor det drejer sig om, at hr. Brixtofte og venstre vil have Roskilde universitetscenter lukket med den begrundelse, også at få at vide, hvad det faktisk er for en sagkundskab, man påberåber sig. Ellers må vi henholde os til det, vi også har en fornemmelse af at sagen drejer sig om her; det er ikke et spørgsmål om saglige argumenter, men det er et spørgsmål om, at borgerlige kræfter i vores land vil demonstrere magt. Magt over for politisk anderledes tænkende.

[Freddy Madsen.]

Det er gået klart igennem en række indlæg, at det, det drejede sig om, var, at man politisk var utilfreds med, hvad der foregik i Roskilde. Det er altså et spørgsmål om at bruge magten her imod politisk anderledes tænkende. Medmindre vi kan få en saglig argumentation for noget andet. Og det har vi ikke fået på nuværende tidspunkt.

Med hensyn til de foreslåede dagsordener vil jeg sige, at vi naturligvis afviser de dagsordensforslag, som er fremsat af det konservative folkeparti og fremskridtspartiet og af venstre, kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne.

Med hensyn til hr. Lembourns dagsorden, da tilslutter jeg mig til fulde fru Kristine Heltbergs argumentation. Også vi er tilhængere af en fornuftig udvikling af uddannelserne og kan derfor stemme for denne dagsorden.

Arnfast (CD):

Mit partis ordfører, hr. Erhard Jakobsen, har måttet tage til et møde. Jeg bliver vel nødt til at sige, at han tog af sted sammen med en repræsentant for regeringspartiet, så det forrykker ikke balancen.

Jeg skal meddele, at vi ikke kan stemme for det af hr. Lembourn fremsatte dagsordensforslag. Hvis det ikke skulle blive vedtaget — det kan jo stå, forstår jeg, på få stemmer — så vil vi selvsagt stemme for det af venstre, kristeligt folkeparti og os selv fremsatte dagsordensforslag. Vi har i pausen søgt at få flere partier med, og det er mit håb, at når vi når til afstemningen, så vil vi manifestere, at der er en bred opbakning bag de tanker, der ligger i dagsordensforslaget.

Steen Folke (VS):

Jeg synes, det var interessant at høre, at undervisningsministeren frikendte sig selv, regeringen og socialdemokratiet aldeles. Undervisningsministeren mener ikke, at undervisningsministeren har noget som helst ansvar for de gentagne overgreb mod RUC. Ansvaret skulle tværtimod ligge hos de studerende, som har været ude for det ene overgreb efter det andet. Sådan vil magthaverne altid se tingene. Magthaverne forventer, at de, det går ud over, ydmygt bøjer

nakken, og gør de ikke det, så er det værst for dem selv.

De studerende på RUC har måttet finde sig i meget. En del af dem startede i den tro, at de skulle uddannes til folkeskolelærere ved RUC. Det blev forhindret. Andre troede, de skulle uddannes til konsulenter i arbejdsmiljø. Det blev også forhindret. De nuværende 2. års studerende troede, at deres projektarbejde var helt afgørende i deres studier, men fik i sidste øjeblik besked på, at de skulle til eksamen i nogle traditionelle kursusfag. Man kan ikke fortænke dem i at aktionere, og boykotaktionen var oven i købet klart inden for rammerne af bekendtgørelsen, som giver mulighed for 2½ år til fuldførelse af basisuddannelsen. Men ministeren veg ikke tilbage for at gribe til ulovligheder for at straffe de formastelige. Der var jo tale om en kollektiv aktion, og den slags skal knægtes. Jeg vil ikke sige, det er overraskende. Men det er i hvert fald tankevækkende, at en socialdemokratisk minister ser sådan på kollektive aktioner.

Hverken de studerende eller jeg og mit parti går ind for konfrontation for enhver pris, som undervisningsministeren påstod. Det ville, jeg havde nær sagt være ganske unærligt. Men det kan der nok ikke komme meget ud af at diskutere med ministeren.

Undervisningsministeren mener, at det er noget vås at arbejde i arbejderklassens interesse. Tja, jeg skal ikke sige, det overrasker mig, at det ikke siger ministeren noget. Men arbejderne selv er sjældent i tvivl om, hvornår et projekt er i deres interesse. Den meste undervisning og forskning ved de højere læreanstalter tager udgangspunkt i kapitalens og statens behov. Men der er heldigvis flere og flere undtagelser. Jeg nævnte nogle eksempler fra RUC i mit første indlæg, men det er da heldigvis ganske rigtigt, at den slags ikke kun foregår ved RUC, men også ved andre højere læreanstalter, om end i mere begrænset omfang.

Om de foreliggende borgerlige dagsordener skal jeg sige, at VS stemmer imod de tre, hr. Brixtoftes, hr. Halvgaards og fru Gerda Møllers, mens vi vil stemme for den fjerde, hr. Lembourns, ikke fordi vi nærer nogen illusioner om, at vi skulle være enige med hr. Lembourn eller for den sags skyld med soci-

[Steen Folke.]

aldemokratiet om hensigten med RUC, men fordi det egentlige indhold i dagsordenen jo er en videreførelse af RUC, og det kan vi gå ind for.

Sådan set synes vi også, at formuleringen med at føre RUC tilbage til sin oprindelige idé indeholder nogle interessante muligheder. Vi må gå ud fra, at det betyder, at folkeskolelæreruddannelsen, medieuddannelsen og arbejdsmiljøuddannelsen nu alligevel skal op at stå, og det kan vi kun være tilfredse med. Så vil der faktisk være kommet noget ud af dagens debat.

I den forbindelse vil jeg gerne citere et afsnit i den skrivelse, vi i dag har modtaget fra RUCs konsistorium. Der står:

„Hvis folketinget beslutter sig til ikke at lukke Roskilde universitetscenter, men tværtimod ønsker det bevaret af hensyn til de ønskede fornyelser inden for de højere og videregående uddannelser, finder konsistorium det rigtigst at gøre opmærksom på, at en sådan beslutning må efterfølges af de nødvendige beslutninger om en videre udbygning af centeret. Sker dette ikke, vil vilkårene efter al sandsynlighed medføre en lukning på et senere tidspunkt.“

Med hr. Lembourns støtte til socialdemokratiet ser det ud til, at der kan blive én stemmes flertal for at videreføre RUC; det er da udmærket, men oprigtig talt lidet betryggende. En tilfældighed som den, at hr. Lembourn blev fornærmet på sit parti og hr. Poul Schlüter fik strittet ham ud for et par uger siden, er nu med til at redde RUC.

Der er derfor grund til at fastholde den omfattende mobilisering, som overgrebene mod RUC har udløst, dels fordi dette ikke bliver det sidste slag om RUC, dels fordi overgrebene mod RUC kun er en prøvesten på, hvad de andre højere læreanstalter kan vente sig i de kommende år. Kampen fortsætter.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Vi har haft en lang debat, og jeg skal svare kort.

Fru Gerda Møller mente, at det var vanskeligt for den socialdemokratiske regering at erkende, at der havde været vanskeligheder omkring Roskilde universitetscenter. Jeg kan helt berolige fru Gerda Møller med, at det er ikke spor vanskeligt; tværtimod

har vi gang på gang understreget, at der i forbindelse med denne reorganisering ville opstå vanskeligheder.

Fru Gerda Møller mente også, at dette ikke var en lille og betydningsløs episode, men at det var en stor og væsentlig. Må jeg erindre fru Gerda Møller om, at det drejer sig om, at 200 studerende startede med ikke at ville gå op til eksamen, og at de siden hen accepterede at gå til eksamen. Hvis det er en stor og væsentlig begivenhed, så vil jeg gerne have eksempler fra fru Gerda Møller på, hvad hun i øvrigt regner for store og væsentlige begivenheder.

Der manglede i øvrigt totalt i fru Gerda Møllers indlæg argumentation for, hvordan Københavns universitet skulle kunne styre Roskilde universitetscenter. Der var henvisninger til tidligere undervisningsministre, men der var ingen som helst argumentation for, hvorfor fru Gerda Møller mente, at det ville være nemmere at klare de problemer, der har været på Roskilde universitetscenter, ad denne vej.

Der var desværre ikke i hr. Brixtoftes andet indlæg nye argumenter for det fremsatte dagsordensforslag. Hr. Brixtofte spurgte mig, hvad henstillingerne til censorerne gik ud på, om det betød, at de skulle bedømmes mildere.

Jeg vil gerne læse op, hvad der er udtalt fra censorerne vedrørende eksamen under overgangsordningen for de andetårsstuderende ved den samfundsvidenskabelige basisuddannelse på Roskilde universitetscenter:

„I den opståede situation skal undertegnede som konstitueret formandskab for censorkorpset for den samfundsvidenskabelige basisuddannelse udtale vores vilje til at medvirke til, at eksamen forløber under betryggende forhold. Vi vil derfor meddele de censorer, der skal medvirke ved den kommende eksamen for de 2. års studerende på den samfundsvidenskabelige basisuddannelse, at eksamen forløber efter følgende retningslinjer: bekendtgørelsens § 51, stk. 1, nr. 2, er i overgangsbestemmelserne modificeret således, at der tillægges projektarbejdet hovedvægt under eksaminationen. Den omtalte prøvning hviler derfor på projektet og den dertil knyttede litteratur. Underskrevet Christian Thune.“

Den anden udtalelse lyder:

[Undervisningsministeren.]

„Til censorerne ved eksamen for de andetårsstuderende på nat. basisuddannelsen.

I den opståede situation skal undertegenede som konstitueret formandskab for censorcorpset på nat. basisuddannelsen udtale vor velvilje til at medvirke til, at eksamen forløber under betryggende forhold. Vi vil derfor bl. a. meddele de censorer, der skal medvirke ved den kommende eksamen for de 2. års studerende på nat., at de i § 43 omtalte områder i tilknytning til projektet, som uddeles 72 timer før eksaminationen, fordeles blandt gruppens medlemmer af eksaminator, så vidt muligt i overensstemmelse med de tyngdepunkter, de enkelte gruppe-medlemmer har lagt i arbejdet. Underskrevet Thor A. Bak.“

Jeg ser ikke, at der kan være det mindste at kritisere i disse udtalelser, og jeg ser frem til hr. Brixtoftes kommentarer hertil.

Hr. Brixtofte havde også nogle bemærkninger om, at de eksterne rektorer ikke burde være indgået på forlig. Jeg må sige, at det kan selvfølgelig ikke være folketingets opgave at tage stilling til den måde, hvorpå det eksterne rektorat administrerer den ordning, at vi har fået et eksternt rektorat, og det er klart, at det ville være en helt umulig situation, hvis man overhovedet skal have et universitetscenter til at fungere, at skulle spørge folketinget om den mindste handling. Som jeg tidligere sagde, havde fru Lone Dybkjær så evig ret i, at folketinget er uegnet til at tage stilling til den slags ting.

Jeg vil gerne igen slutte med at spørge hr. Brixtofte, hvad det er, centeret ikke har levet op til. De 200 studerende, der ikke gik til eksamen, er en engangsforeteelse, en overgangsordning, de har meldt sig til eksamen. Problemet er ude af verden. Hvad er det så egentlig, sagen drejer sig om? Det var der ikke svar på i anden omgang, og det ville interessere mig at få svaret nu.

(Kort bemærkning).

Halvgaard (FP):

Af de stillede dagsordensforslag håber fremskridtspartiet naturligvis at vores eget forslag bliver vedtaget.

Det af hr. Lembourn stillede dagsordensforslag kan fremskridtspartiet ikke tilslutte sig.

Til det af hr. Brixtofte stillede dagsor-

densforslag vil fremskridtspartiet gerne fremsætte følgende:

Ændringsforslag.

1) I 1. afsnit udgår ordene „Idet folketinget beklager kan virkeliggøres, og“.

2) Fjerdesidste, tredjesidste og næstsidste afsnit („at der ikke optages aflastning af Københavns universitet“) erstattes af ordene: „snarlig nedlæggelse af Roskilde universitetscenter“.

Formanden:

Der er nu stillet følgende ændringsforslag til forslag om motiveret dagsorden af Brixtofte (se foran). Også dette ændringsforslag indgår nu i forhandlingen.

Dette skulle omdeles. Hvis man ikke, heller ikke forslagsstilleren, forlanger det, bliver det ikke omdelt — for en gangs skyld. Jeg betragter tavshed som udtryk for, at det ikke behøver at omdeles. Jeg skal til gengæld læse det én gang til. (Oplæsning af ændringsforslaget).

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Jeg vil gerne have ro under afstemningen. Jeg må bede de medlemmer, der ønsker at stemme, om at indtage deres pladser.

Forslag om motiveret dagsorden af Lembourn (se foran)
vedtoges med 79 stemmer mod 77; 2 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Hermed bortfaldt det af *Halvgaard* (se foran), det af *Gerda Møller* (se foran) og det af *Brixtofte* (se foran) fremsatte forslag om motiveret dagsorden samt det til det sidste af *Halvgaard* stillede ændringsforslag.

(*Klapsalver*).

Formanden:

Man må ikke give bifald til kende. Det burde jeg for længst have meddelt.

Hermed sluttede forespørgslerne.

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

[Formanden.]

Fra udenrigsministeren har jeg modtaget anmodning om, at der må blive foretaget nyvalg af 1 medlem til *udetillægsnævnet* i stedet for Hölge, der har ønsket at udtræde af nævnet.

Fra finansministeren har jeg modtaget anmodning om, at der må blive foretaget nyvalg af 1 medlem til *lønningsrådet* for den resterende del af funktionsperioden indtil den 28. februar 1978 i stedet for Svend Andersen (Roskilde amt), der har meddelt, at han ønsker at udtræde af rådet som medlem.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Kommunaludvalget (30/4 76):

Udtræder: Sigsgaard

Ny stedf.: Wilhjelm.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 5. maj, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Anden (sidste) behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af traktat om ændring af visse finansielle bestemmelser i traktaterne om oprettelse af De europæiske Fællesskaber og traktaten om oprettelse af et fælles Råd og en fælles Kommission for De europæiske Fællesskaber.

3) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om mål og vægt.

4) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender. (Oprettelse af daginstitutionsnævn) [af Ebba Strange m. fl.].

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ophævelse af lov om oprettelse af et socialforskningsinstitut [af Dohrmann m. fl.].

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om trafikhavne.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om hovedstadsområdets kollektive personbefordring.

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om folkeafstemning om kernekraftværker [af Kjærulff-Schmidt m. fl.].

9) *Valg af 1 medlem og 1 stedfortræder til lønningsrådet* (i stedet for Svend Andersen (Rosk.a.) og Poulsgaard).

10) *Valg af 1 medlem til udetillægsnævnet* (i stedet for Hölge).

Mødet hævet kl. 18.25.